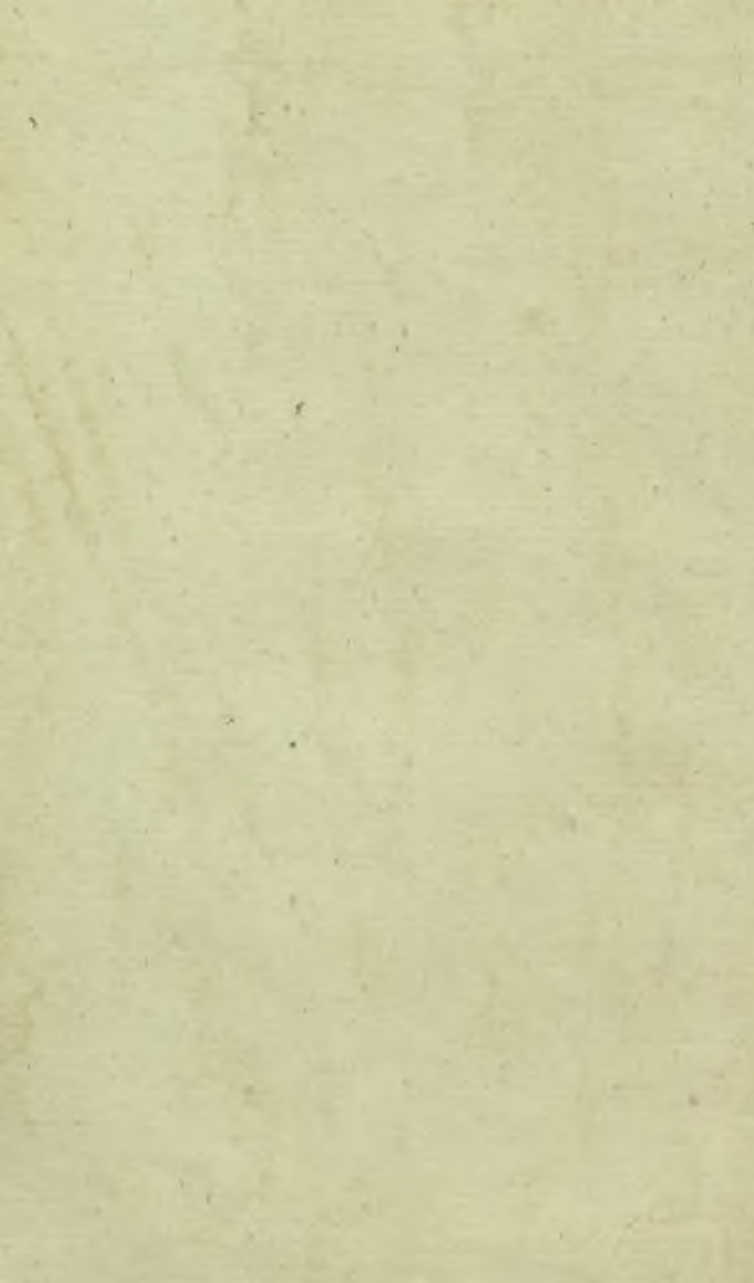

M. mod. C.

30R926.

308.926

St. mod.
O-12845.

Orania

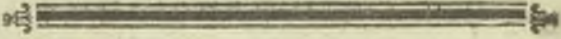
Első Eszlenő
III kötet.

A MAGY. TUD. AKADÉMIA
VIGYÁZÓ FERENC
KÖNYVTÁRA.

5174.

sz.

A' Kíntsásó.

Eggy régi Krónika szerént.

A' Rénus Vízének Partján lakott egygy öreg Nemesember, ösi Jószágán. — Egygy kiszáradott Magánakvaló, a' ki hogy Ifjúságának Büneiért eleget tégyen, Vénségét e-géllzen a' Buzgóságnak, és Testsanyarga-tásnak, szentelte fel; legalább úgy nevezte Fösvénységét, a' mellyre nézve, minden Gyönyörűséget megtagadott magától, hogy avval az egygyel élhessen: Kíntseinek Gya-rapodását szemlélni. Napjait felosztotta a' mennyei Elmélkedések' és Tallérjainak Szem-lélése között, nem érhettele még is, hogy

az utólsókban több Gyönyörűséget ne leljen, mint az elsőben.

Egész Udvara négy Inasokból, három Szolgálókból, és egy *Tútorsága* alatt lévő, tízenyöltz esztendő, szép barna Leánykából állott. Szomorún folyt ennek Szegénynek Életé' Tava!za fonnyadt Tútor mellett, a' kinek buzgó Gondolkozás-módja nem igen egyezett az övével. Halzontalan papolt néki az Öreg a' Világi Gyönyörűségek' Hijába'valóságáról, és a' klastromi Elet' Bóldogságáról; — leg-kissebb Hajlandóságát sem mutatta a' Lyányka, hogy az utólsónak Választása által, öt Józsgainak, a' melyre istenes Szemeit függesztette, Úrává tégye. Avagy nem élek é most-is Klastromba', mondá a' Leányka, nem szükséges, hogy másba menjek? Valóban nem is fokát különbözött a' Nemcember' Lakása egy Klastromtól, egy Nap úgy folyt el, mint a' más — tsendessen, örömetlen; semmi Látogatás sem háborította a' szüntelen Eggyformaságot, a' mely

itt

itt uralkodott, mivelhogy a' Nemesember Buzgólkodása, és Fösvénysége, körül belől esméretes vólt, és senkinek sem vólt Vágyódása Társaságában únatkozni, avagy Afztalanál böjtölni.

De a' Szerelem' Istene, a' ki örömet könyörül az elhagyattatott Leányokon, és minden Szükségben segíteni tud, felfogta a' Rózália' Sorsát-is. Történtt, hogy egy Estve, midőn a' Mezőről visszá tértt vólna, a' hol az Aratókra vigyázott, egy deli Férjfiyal találkozott, a' ki barátságossan közelített feléje, és egyet mást tudakozott tőle, a' melyet minden nagy Kár nélkül kérdetlen, és feleletlen lehetett vólna hagyni. De az efféle Esetekben nem veszik olly szorossan a' Dolgot, és az a' Principium: egy Szó adja a' másikat, már fok szép Esméretséget kötött. Rózália szépnak találta a' Férjfit, ez is Rózáliát; és így nem lehet tsudálkozni azon, hogy a' Belzélgetés tsak hamar fontossabb leve. Azomban el nem felejtette Rózália, magá-

ra vigyázni az öreg Tútor előtt, és midőn mintegy kétfáz Lépésnyire volt a' Várhoz, jó Éjtszakát mondott az Idegennek, és elsietett.

De más Nap Dél után — jöllehet a' Tútor nem parantsolta — ismét az Aratók után mentt, és midőn Estve Haza felé mentt, újjonnan Szembe találkozott az Idegennel. Ugyan az történtt a' következő Napon-is. Rózália, és nem Ok nélkül! tartott attól, hogy az Öreg meg ne tudja ezen Öszvejöveleteket, és annak Következése a' volt, hogy Rendelést tettek annak Eltitkolására; — és ez Okból Éjjel, a' Várkertben jöttek öszve, midőn az Öreg, és a' Tselédek aluttak.

Lehet látni, hogy ezen újj Esméretségnek Előmenetele egy kevésbé sebessé volt, a' mellynek Oka lehetett a' Rózália' Artatlansága, és Tapasztatlansága — mivelhogy legelőször szerezett; és az Idegennek kedveltető Módja és Reábeszélése — a' ki
már

már többször fzeretett. Azonban jóllehet hogy hírtelen jöttek a' titkos Öszvejövedele' Pontjára, vigyáztak még-is arra, hogy a' fzent Határ-Lineán által ne hágjanak, a' melly által különbözik a' nemessebb Lelkek' Szerelme, a' közönségesekétől.

Azt ne vizsgáljuk, ha a' Rózália' Magaviselete, vagy az Idegennek jó Erköltse volt é Oka annak, hogy jóllehet mindég inkább nevededett Indulatjok, és jelen volt a' tsalogató Alkalmatosság is, mellyet az Idő, és Hely adtak, még is leg-kissebb Próbát sem tett a' Rózália' Virtusa ellen; de azt meg kell vallanunk, hogy Hildenburg (úgy hívták az Idegent) Szívéből, és valóba' fzerette Rózáliát. Akármelly Tzélja lett legyen is ezen Esmeretség' Szerzésében, a' közelebb Társalkodás meg-érezttette véle tsak hamar, hogy Rózália egygy olly Leányka, a' ki az ő Életét fzerentséssé teheti. Érezte, hogy felöldhatatlanúl van hozzá békózva; de hogy terjeszthette ki azon Kötelet, a' melly Szíveket öszvefog-

lalta, a' Rózália' Kezére is, hogy annak külsőképpen is Erőt , és Allandóságot szerezzen? Hildenburg polgári Eredetű volt, és húszadik Elszüzetőjétől fogva, a' midőn a' Világba lépett, hogy Szerentséjét keresse, olly fokféle, és Rész szerínt, olly illetlen Módon kereste azt, hogy meg-nem érdemlette Feltalálását. Egy Szóval: Tekergő volt, és nem régen hagyott fel a' Szerentse' Vadászatjával, minekutánna tudniillik egy Örökség által , a' mellyet egy öreg Anyja hagyott reá, megmenekedett azon Szükségtől, hogy a' Szerentsét üldözze, Éppen Anyavárosa felé mentt már, a' reá maradott Örökséggel , midőn Rózáliával való Esméretisége meg-akadályoztatta Utjában. Ha Rózália polgár Leány lett volna, a' hagyott Örökség elegendő lett volna, mind kettőjököt bódloggá tenni ; de így, hogy mérészelhetette egy Leányt megkérni, a' ki mind Rangjára , mind Gazdagságára nézve , őtet igen sokkal felül múlta ? az ugyan, hogy Rózália, kivel Szívének Kívánságát közlőtte, nem tett nagy Pretenzió.

ziókat jövődő Férjének, és a' Szerelem' Bóldogságát úgy nézte, mint a' melly által kipótoltatik a' Rang, és Gazdagság; de az öreg Tútornak nemesi Kevélyisége, és Fősvénysége általhághatatlan Akadályokat tett elejébe; soha sem lehetett az ő Megegyezését remélleni, eggy illy egyenetlen Házasságba'. Más Részről, jóllehet elkerülhetetlenül szükségesek voltak az éjjeli Öszvejövetelek, a' Várkertben, a' szerető Párnak, meg-keserítették a' Meglepetés' Félelme által — eggy Történet el-árúlhatta Titkokat az Öreg előtt, és akkor örökre elszaggatódott volna Társalkodások — örökös Elválás lett volna Vége Szerelmeknek. Mit tudtak tsinálni illy Környülállások között? — De hagyjuk el most őket, ezen szomorú Allapotban, és térjünk vissza az istenes Nemesemberhez.

Ennek Szokása volt, Estve, midőn Al-dását elimádkozta, eggy Rend Fák között sétálni menni, a' melly a' Vártól sokféle Tekervények után, ismét a' Várhoz

vezeti a' Sétálót. Ezen Allé egy Dom-
botska mellett vitt el, mellyen egy régi
Épületnek Omladékai látszattak, a' mellyről
fokféle Mondákat beszélltek a' Környéknek
Lakosi. A' Nemesember, a' ki a' Hitetlen-
ségtől, és szabad Gondolkozástól olly mezf-
sze vólt, mint az Ég a' Földtől, minden-
kor mély Tisztelettel mentt el ezen Hely
mellett — jöllehet soha sem látott semmit
is azon Tsudákból, a' mellyeket mások lát-
tak, és hallottak. De egy Este, a' mi-
dön istenes Elmélkedésekben el-merülve, e-
zen Hely felé közelített, rettenetes Zörgés
hatott Füleibe; a' roskadott Épületre tekín-
tett, és látta, hogy annak fetét Bémenete-
lében fényes Láng lobogott. Nem kellett
több, szaladásra vette magát; — lélektelen
értt a' Várba.

Meg-rettenve halgatták a' Tselédek, a'
mit beszélltt, és még Rózália is, jöllehet sem
félénk, sem babonás nem vólt, elsárgúlt.
Egész Éjjel ezen Tsuda felől álmodoztak,
és, a' Nemesember gyakran felugrott Álmá-
ból,

ból, és minden Pillantatban azt vélte, hogy a' Dörgést halja, és a' Világot látja lobogni. Reggel idején fel-keltt. Még alig végezte el felényire reggeli Ajtatosságát, midőn egy Utazó bémentette magát. Az Öreg tanakodott magával, ha bébottsássa-é vagy elűtaztassa, de hirtelen megnyíllott az Ajtó — egy mintegy harmíntz esztendő Férjfi; fekete Szemekkel, és Szemöldökökkel fekete hosszú Tógában, felöldött Hajjal, a' melly Vállán lebegett, állott a' Kűszöbön, Kezében egy vékony Páltzátskát tártott, a' mellyel, a' nélkül, hogy egy Szót szóllott volna, megköszöntötte a' Nemesembert. Egy kemény Tekintetet vetett az Inasra, és ez egyfzeriben kilódult a' Szobának más Ajtaján. Most egészen bélépett a' tsudálatos Férjfi, bezárta az Ajtót maga után, és két Lépéssel közelebb lépett a' Nemesemberhez.

„Térdepelly le (azt mondá) háromfzor Megáldott! és haldd meg azt az Örömmel tellyes Követséget, a' mellyet általam izen néked szereztsés Tsillagzatod. „

A' Nemesember közelített tiszteletes Bámúlással feléje, és tudakozá, hogy kivel legyen Szerentséje beszélni ?

A' fekete Ember merően egy Pont-ra függesztette Szemeit a' Levegőben, és monda :

„ Szolga-lelkem! jelentsd ki Nevemet. „

„ Propertzius! „ Kiáltá egy általható Szó. A' Nemesember, a' ki mellett hangzott, rettenve hátrabotorkáltt.

Ne félj ! (azt mondá a' fekete Ember)
Én azért jöttem, hogy Szerentsét hozzak. „
A' Salamon' Nevében parantsolom néked Szolga-lelkem! mondd meg, mit várhat az én Kezemből; Szerentsét - é, vagy Szerentsétlenséget ?

„ Szerentsét ! „ felele a' láthatatlan Szólló.

„ Va-

„ Valóba' Szerentsét; (mondá a' fekete Ember) Azon öfzyeomlott Épületbenn vár reád , a' melly nem messze vagyon Váradtól. Úgy vagyon - é hív Azáelem? „

„ Úgy vagyon ! mondá az a' Valóság, a' melly láttatlanúl lebegni tettzett a' Nemesember, és a' fekete Ember között.

„ Te (mondá a' fekete Ember) ezelőtt 62. Elztendővel, 9 - dik Mártziusbann, reggeli 1. Orakor, következésképpen, a' legboldogabb Tsillagzat alatt születél. Igaz ugyan, hogy Ifjúságodnak Rendetlensége miatt megérdemletted, hogy azon Boldogságot örökre elveszítsd, a' mellyeket a' jó Tsillagzatok ígértek Számodra; de az az ájtatos, és bűnön - bánkodó Élet, a' melyet már régtől fogva élz, megengesztelte erántad a' haragos Eget, és arra bírta, hogy Kegyelmének Ajándékai mellett, világi Kín-
tsékkal is megáldjon. Az enyim az a' felséges Hívatal, hogy az Ég' Kedvesinek, megmutassam Útjokat a' Szerentsére, és annak
Ele-

Elérésére segítő Kezekkel légyek. Megjelentem nálad is Kötelességemnek Bétöltésére. Midőn a' Nap' Feljövetelekor, a' Dombon-lévő Omladékokhoz jutottam, háromszor tsapódott a' Földhöz ezen Mutató-vefző, mellyet Kezemben látfsz, és kijelentette az által, hogy ott, Kínts vagy on elásva. Ma Éjfélkor, megfogunk azon a' Helyen jelenni, hogy kiolvassuk azon Lelket, a' melly a' Kíntset örzi. Ne félljy femmit, mert a' hol én vagyok, ott elvesztették Erejeket, a' Setétségnek Hatalmassági. Légy készen tízenkét Órakor Éjjel, hogy engem' követhess. Most felségesebb Kötelességek hívnak. Jer hív Azáelem! Éllj jó Egésségben kegyes Férjfi!

Ezen Szókkal eltávozott a' Titokkal tellyes Vendég, béugrott a' Szekérbe, a' melly oda alá várakozott.

Most elzmélkedett fel a' Nemesember eddig-való Rémüléséből. Szabadon kezdett lélekzeni, letörülte Izzadtságát Homlokáról,

és bedüllött az Öregapja székébe — hogy újjonnan elmerüljön Bámulásába' ezen Történetenn.

Mély Gondolatokban volt merülve, midőn az ellódult Inas békukutsolt az Ajtonn:

„ Nagyságos Uram! „

„ Hó! hó! felkiálta a' Nemesember, és rémülve ide'stova tekintett, mert azt gondolta, hogy ismét a' fekete Ember van ott. De éfzre vévén Hibáját, barátságosan magához hívta az Inast. „ Tudod é mit jelentt az a' Láng, a' melyet én tegnap láttam az Omladékoknál? „ kérdé mosolyogva. Az Inas meg-rázta Fejét, hogy nem tudja. „ Ha halgatni tudsz (mondá tovább az Öreg) meg mondom, hogy azon a' Helyen Kínts vagyon el-rejtve. „ És most elbeszélte mind azt, a' mi Propertziussal, és az ő Szolgalelkével történtt, Elejétől fogva Végig, és egészen megkönnyítette elnyomúlt Szívét. Az Inas hányta a' Keresztet

ma-

magára, és kilódúlt — hogy a' Történetet az egész Várban közönségessé tegye. Rózália alig bújt ki az Ágyból, midőn már a' Szolgálótól meghallotta az Újságot; és azonnal Hálórúhájában, Tútorához szetett, a' ki el-nem mulatta a' Dolgot minden Környülállásaival, ismét elbeszélni. Látod, azt tette hozzá utóllýára, így jutalmaztatja meg az Ég a' Kegyességet.

A' Nap könnyen elmúlt az Öregnek, részfzerínt az ígért Kíntsen való Öröm között, részfzerínt a' Propertzius' Mindentűdóságán, és Hatalmán való Bámulásban. De midőn az Éjjel beállott, más Érzések nyomták ki az eddigvalókat. A' Tselédek azt állították, hogy a' fekete Ember Kanördög, és az ő Szolgalelke maga az Ördög; kérték az Urat, hogy ne egyyelítse magát egy olly veszedelmes Dologba, a' millyen a' Lelkek' Kiolvasása. A' Nemesember ugyan fokkal kedvezőbben gondolkozott a' nagy Propertzius; és az ő Azáelje felől; mindazonáltal kemény Bényomást tett be.

belé, a' Tselédek' Fetségése, a' melly vitézi Bátorságát meg-rázta, és annál inkább megrefzkettette Érőinait, mennél közelébb jött az Éjjfél. Még a' tréfás, és könnyen gondolkozó Rózáliának Belzédi fem üzhette el Szorongattatását, a' melly mindég láthatóbban jelentgette magát Abrázatján; és a' midön tízenkét Óra' Verésekor Proper-tzius bétoppant a' Szobába, — azt mondják, hogy valami Katona-dolog történt rajta.

„ Kélfzen vagy-é Vitéz! (mondá amaz)
 hogy szemlélő Tanúja légy az én Hatalmam-
 nak a' Lelkeken ? „

„ Azt vélném, hogy talán nem vólna
 elkerülhetetlenül szükséges az én Jelenlét-
 tem —

„ Valóba' nem! (felelé Propertzius) a'
 Lelket könnyen kilehet olvasni, a' Kíntset
 is felvenni, nálad nélkül, de akkor femmi
 Réfzt fem vészél belőle.

Ezen Tóldalék hathatósan dolgozott a' Nemesember' Érzőinaira — most elmentt volna véle, ha a' Pokolnak minden Örvényei felnyíllottak volna is előtte.

Tsak egy Inas kísérhette őket Fáklával. Midőn az Omladékok' Bemeneteléhez jutottak, egy Körületet húzott Proper-tzius a' Nemesember, és az Inas körül, és kérte őket, hogy Helyekből ki ne mozdúlyanak, semmiért sem állhatna. Maga bementt a' Bemenetel alá, letérdepelt, és Artzúlattal a' Földre borúlt. Minteggy két Pertzentés múlva felállott, és Páltzátskájával, három kerefsztforma Mozdulást tsináltt a' Levegőben. „ Akár ki légy (kiáltár kemény Szóval) jó vagy gonofz Lélek, a' ki az elrejtett Kíntsét frázsáloed, kénfzerítelek, a' nékem adatott Hatalom fzerént — jelleny meg emberi Formában; legelőször hívlak!

Egy rekedező Nyögés hangzott ki az Épületnek Mélységéből, A' Nemesember a' refzkető Inasba kapaszkodott.

Egy kis Tsillapodat után ismét azon Mozcásokat a' Páltzátskával, és ugyan azon Kiáltást tette Propertzius. A' Nyögés közelébb, és hathatóssabban hallatszott. A' Nemesember megragadta a' Propertzius' Palástyát.

„Harmadszor hívlak!,, monda Propertius, Páltzátskáját forgatván. Menydörgő Tsattogás refzkettette az Omladékokat, — az Épületnek Hátuljában, egy Láng lobbant fel, egy pántzélos Ember, felhajtott Sisakkal, és halálsárga Abrázattal, lépett ki a' Fenekből, és a' Láng' elejébe' állott. Az Inasnak kiesett a' Fáklya Kezéből; Propertzius fel-emelte.

„Ki vagy?,, így szólíttá meg a' Tü-neményt.

„Az utolsó azon Nemes-bajnokok közül a' kik ez előtt ebben a' Várban laktak, — a' Föld alatt lévő Kíntseknek Örzője — Miért hívatatom?,,

„Hogy Feleletet adj. „

„Végzetetlenek azon a' Kíntsek, a' mellyek ezen Helynek Gyomrában nyugofznak, de tsak részenként lehet azokat felvenni; hol van az az Ember-fija, a' ki arra vágyódik?

A' Nemesember közel vólt az Ajúláshoz.

„Azt te ne kérdezd ! (mondá Propertzius) felelly tovább. „

„Botsáss el, vagy fordítsd el Páltzának Hegyét tőlem, mert kimondhatatlan Kínokat fzenvedek. „

„Felelly, mert különben minden Éjjel ide jövök, hogy kínozzalak, engedetlen Lélek! valdd meg mindjárt, miképpen lehet a' Kíntset felvenni? „

„Sok Imádság, Alami'sna, és Fundá-tziók által. Tíz annyi Jutalom követi az Adót

Adót , ha az istenes Ajándék a' te Kezeden
mégyen kerefztül. Botsáss-el.

„ Mondd meg az Idöközt , eggy Fel-
vételtől a' másig. „

„ Tíz Nap. „

„ Propertzius felemelte Páltzáját : el-
botsátolak. „

A' Kísértet felséges Lépésekkel az Épü-
let' Fenekére sétáltt. Rettenetes Dörgés
követte Eltünését.

Propertzius od'adta a' Fáklyát az Inas-
nak — és egész a' Várig kísérte őket , a'
hol Bútsút vett a' Nemesembertől , avval
az Igérettel , hogy hólnap meglátogatja.

Ki rajzolja le a' Rózália' Örömét , és
a' Tselédekét , midőn az Urat — halavá-
nyan ugyan , és eltikkadva , de különben
minden Sérelem nélkül visszátérni látták. Ki

írja le azon ezer meg-ezer Kérdéseket, és Feleleteket, a' mellyek mind két Részről tétettek, ki a' Beszéllők' Nagyobbítását; és a' Halgatók' Bámúlását? — Mind ezeket elhalgatom, és csak azt jegyzem meg, hogy már hajnallott, midőn feküdni mentek, és hogy két Órakor délutánn, tökéletesen megfelelt ígéretének Propertzius.

De óh Egek! mint különbözött a' mai Propertzius a' tegnaptól. — A' Nemesember majd kifúrta Szemét az Órával, még is alig esmérte meg; — oda volt a' hosszú fekete Tóga, és a' Néző-vefzö, világosbarna Kaputja volt, szép vékony Posztóból; egyéb Köntöse fekete vala, és Haja Tzopfba volt kötve. Ezen Formákban, elvesztette minden Rettentővölttát, az Asszonyok előtt; sőt inkább szép volt, és az a' tsendes Komorság, a' melly Képén, és Magaviseletében fzemléltetett meg inkább kedveltette; de még is tartózkodva közelítettek feléje, mivelhogy azt hitték, hogy a' Gond-

do-

dolatokat az Embernek Szeméből kitudja olvasni.

A' Nemesember is azt hitte ugyan, de azt vélte, hogy néki mint az Ég' ki-jelentett Kedvesének semmi Oka sem lehet a' Szív-visgálónak Tekéntete előtt, visszavonni magát. Karjánál fogta, hogy Háborítás nélkül, tanátskozhassanak a' Kínts' Felvétele felől. Propertzius a' jövő Éjjlszakát rendelte arra, és a' Nemesember 300. Tallért olvasott fel Aranyba', avval a' Kéréssel, hogy azt a' Léleknek Javaslása szerint, Alami'snálkodásra fordítsa. Töltse bé monda Propertziusnak, ezen Feltételt, én pedig bétöltöm a' másikat, és Imádság, és Böjtölés által, hozzá készülök ahoz a' nagy Munkához.

Propertzius elvette a' Pénzt, és egyenessen — a' Helység' Papjához vitte. „Ezen száz Tallérral (azt monda) bánjon Tetzése szerint Tisztelendő Uram! a' két százat pedig ossza ki a' Parókhijában lévő

Szegények között. Azt mondják, hogy ettől az Órától fogva, nagy Tisztelője lett a' Pap a' bölts Propertziusnak.

Midőn a' Nemesembernek Elméje azon nagy Procentókkal foglalatoskodott, a' mellyeket a' kiadott Pénzből bévenni remélt, szüntelen mozgottak ájtatos Ajakai, hogy az Éjjel eléimádkozhassa, a' melly néki a' Kapitálist Interestől egygyütt megtéríti. Elérkezett, és véle egygyütt Propertzius is. Két Inasnak kellett őket követni Fáklyával, és Ásóval a' roskadt Épülethez. Bátran lépett a' Nemesember tsudatévő Barátjának Óldala mellett, az Éjjnek Setéségében, a' Kíntsásásnak Veszéllyei felé, mint egy fiatal Vitéz, midőn valamelly veszedelmes Próba van előtte. Midőn az Omladékoknak Bémeneteléséhez érkeztek, elvette Propertzius a' Fáklyát, bémentt a' Bóltozatba, háromszor megforgatta Vesszőjét, és némelly értetlen Szókat mondott, a' mellyek rettenetesen hangzottak visszá. De minekutána semmit sem nem látott, sem

nem

nem hallott volna, visszátért, és megjegyzette az Inasoknak a' Helyet, a' hol ásnának, megíntvén eggy szersmind őket, hogy attól a' Pillantástól fogva, eggy Szót sem szóljanak. — Szoross Vigyázással megtartották Íntését. Legkissebb Hang sem háborította meg a' Tsendességet, kivévén az Asok' tompa Kopogását, a' mellyek a' Földet fel-forgatták. Minden Koppanás mellett, a' melly a' Gödröt nagyobbította, keményebben vertt a' Nemesembernek Szívkalapáttsa — nem Félelemből, mint a' Lélek' Kiolvasásakor, hanem a' Kívánság, és Öröm miatt. Hirtelen meg-fzüntek az Asók, mutatták Jelek által, hogy valamire talál-
tak, lehajlottak hogy azt egésszen kirántsák a' Földből, és eggy ótska teli Zsatskót húztak ki, a' melly már Hangja által jelentette az elragadtatott Nemesembernek, mit tart magába'. Halgatva inté Propertzius az Inasoknak, hogy szünjenek meg a' további Ásástól, és a' Gödröt hányják bé. Bétellyesedvén Parantsolatja a' Nemesember felé fordúlt, és a' Kísértetnek Szavait ismét el-

mondotta: „ Véghetetlen Kínt's nyugoszik itt, de tsak Részenként lehet azt felvenni. Elindúltak a' Vár felé, a' hol Propertzius elbútsúzott a' Nemesember-től, ismét avval az ígérettel, hogy hólnap meglátogatja.

Ki rajzollya le a' Rózália' és a' Tselédek' Örömét, midön láttak, hogy az Úr nem tsak frissen, hanem Örömrészegenn tért visszá? ki írja le azt a' Bámúlást, és Újságkívánást, a' mellyel a' Pénz-'satskót tapogatták és kukutsoltak mindenfelől? — Kitsoda a' Nézőknek Érzéseket, midön annak Felöldásakor, eggy Özön régi Tallér fordúlt ki? kitsoda a' Nemesembernek Örömet, és Szorgoskodását, a' mellyel azt olvasta, és ismét olvasta? — Mind ezekről semmit sem mondok, tsak azt jelentem meg, hogy már a' Reggel következett, midön az Agyba mentek, és hogy délutánni két Órakor Propertzius megjelentt.

„A' Kínts 3000. Tallérból áll,, mondá Béléptével. Hogy tudhatja azt olly helyesen? kérdé a' Nemesember bámúlva. „Igen természetesen! Az Úr 300. Tallért adott nekem, és tízannyi Jutalom éri az Adót, ha az Alami'sna az én Kezemenn mégyen kerestül — Nem jut é többé Elfébe a' Lélek 'Mondása? „Most nyíllott fel egyszerre az Öreg' Szeme — óh be bolond voltam (fel kiáltá) hogy ezt elébb meg nem gondoltam! De semmi, helyre hozom, a' mit elmúlattam; 50000. Tallért — Nem nem! (közbe szólla Propertzius) Győződjön meg elsőben a' felől, ha az a' Magyarázat, a' mellyet én adtam azon homályos Mondásnak, igaz Magyarázatja é. Próbáljuk meg a' kiásott 3000. Tallérokka, és ha az a' Kínts, a' mellyet tízed Nap múlva felvéfziünk 30000. Tallért téfzen, akkor meglátja mint áll a' Dolog, és jövendőben Magától függ, Szerentséjét annyira üzni a' mennyire tetszik. „A' Nemesember igen böltsnek találta ezen Beszédet, és egyszeriben nagy Örömmel kiolvasta a' 3000 Tallért,

Mire fordítsák azt? kérdé Propertzius. Azt magára bizom, felelé a' Nemesember. He-lyesen! mondá amaz, a' felől az Égnek A-
karatját kérdezzük meg; ezt mondván, va-
lamily Levél-táska formát húzott ki, és
felnýtotta azt. Jól vagy! itt világosan
meg-van írva, és od'adta a' Nemesember-
nek. Ez Bámúlással olvasta eggy Perga-
mentlevélenn e' következő Szókat: „A'
3000. Tallér azon Frantziskanus-klastrom-
ban tétessen le Alami'snáúl, a' melly Nap-
nyugot felé, innen két Órányira fekszik. „
Hogy jöttek ezen Betük ide? kérde a' Ne-
mesember. Ezen Levélnek felelé Proper-
tzius, különös Tulajdonsága vagy. Va-
lahányfzor Tanátsra, vagy Segítségre va-
gyon Szükségem, megtekintem azt, és lá-
tom, hogy láthatatlan Kéz által íratott
reá. De annak Idejében többet fog halla-
ni felöle, és talán Életem' Históriájának is
eggy Részét; most a' Pénzt vífzem a' ren-
delt Helyre.

Valóban el is vitte azt Propertzius még az Nap a' Frantziskánusok' Klastromába, és más Nap reggel, megjelentt a' Gvárdián maga a' Várban, hogy Deográtziást bétellyesítse a' Nemesembernél, minden Fráterek Nevében.

De Ideje, hogy a' szerelmes Párhoz visszátérjünk, a' mellyet igen bajos Állapotban hagytunk, és most sem találjuk jobban. Hildenburg jónak találta a' Propertzius' Megjelenésétől fogva, Látogatásaival a' Várkertben felhagyni, és Rózália is, jólíhet igen nehezen esett légyen is, megegyezett benne. Itt nints Hely azt megvizgálni, hogy talán az a' Félelem, hogy Szerelmek a' mindentűdő Propertzius, vagy a' Tűtornak, és Tselédeinek éjjeli Felvigyázások által, Világosságra jöhetne; vagy más valamelly Ok indította őket ezen Felételre, — a' bizonyos, hogy nem örökre törlötték el Éjjeli Őszvejövéseket, hanem csak kedvezőbb Időkre halasztották.

Szint' olly nagy Kívánsággal, a' millyen Rózália várta ezen Időnek Elérkezését, vá-
rakozott a' Nemesember azon Időpontra, a'
melly a' 80000. Tallért juttatja Kezébe, Már
elfolytak nyóltz Napjai szorongató Várako-
zás, és Reménység között, és éppen so-
vány Vatsorájához akart ülni a' szép Rózá-
liával, midőn Propertzius meglepte hirtelen
Jövetelével. Azért jövök (mondá) hogy
meg-jelentsem, hogy ma Dél után, Néző-
vesszőmnek Segedelme által, felfedeztem az
Omladékokban azon Helyet, a' hol hólnap-
után felfogjuk venni a' Kíntset. Magán
kívül ragadtatva ezen Hír miatt, Rendelést
akart tenni a' Nemesember, hogy a' Köve-
tet illendően megvendégelje, de ez megkö-
szönte, és azzal fenyegetődött, hogy egy-
szeriben visszá tér, ha a' Vatsorát félbe-
szakasztják. Tehát Széket tettek néki, és
a' Nemesember Rózáliával együtt Vatsorá-
hoz ült.

Rózália majd elpirúlt, majd elsárgúlt,
és minden megengedi nékem, hogy Oka le-
he-

hetett arra. Midőn Propertzius reá nem nézett, félénkenn reá tekintett, és ha Propertzius szemlélte ötet, a' Földre szegezte Szemeit. A' Kisaßzony! (mondá egyszer Propertzius,) az Úr Pupillája. A' Nemesember Engedelmet kértt, hogy elmulatta bémutatni előtte. Semmit sem tész, mondá Propertzius, én jobban esmérem Rózáliát, mintsem maga magát esméri. Azt Kétségbe fogja hozni az Úr, de én megbizonyítom. Úgyé, hogy a' Kisaßzony nagyon ellenkezik a' klastromi Élettel?

„Hát azt is tudja, — mindentudó Férjfi! (felkiáltá a' Nemesember) tehát semmi sintsen elrejtve Szemei előtt? Minden ékesen Szóllásomat reávesztegettem ezen Világ-leányára, hogy Kedvet tsináljak néki a' lelki Élethez —

„És mégis — fogadjuk fel, hogy Rózália nyóltz Nap alatt Apátza leßz,,

Rózália elkatzagta magát, és a' Nemesember sem állhatta, hogy Mosolygásával ne jelentette volna ki, hogy nem hiszi.

Kisaffzony! (mondá Propertzius komoran) egyedül tölem függ Nevetését, egy Szempillantásban, Ijedttséggé változtatni.

Ez elegendő volt arra, hogy Rózália öfzvehúzta magát

„Jóllehet (mondá tovább) a' klastromi Élet nem igen hízelkedik a' maga Hajlandóságának, még is az a' Rendeltetése. Ezzel ellenkezni Hatalmában vagyon, de annak Következései retteneteseek.

„Megvalloim (mondá Rózália kevés Tsillapodás után) szívesném tudni azokat.,,

„Egy Tükört tarthatnék elejébe — de nem akarom meg-rettenteni. „

Rózália Kérése mellett maradott; Propertzius fokáig vonogatta magát, végre kihúzott egy Tükröt, és elejibe tartotta. Rózália felsíkoltotta magát, és hátradüllött.

Mi Dolog? kérdé a' bámúltt Nemesember.

„ Rettenetes! retteenetes! „ ebből állott mind az, a' mit mondott.

„ Nó! nó! de mondd meg hát, mit látál? „

„ Óh! én magamot láttam egygy véres Törrel Mellyemben. „

„ A' volna a' maga Vége, (mondá Propertzius, a' Tükröt 'Sebébe dugván) ha az Ég' Rendeléseivel ellenkezne. Egy olly Férjfiúnak lenne Felesége, a' melly Ördög volna emberi Formában, Életét Pokollá tsinálná, Kétségbesését arra a' Léptsőre

re üzné, a' mellyen Jótételnek tartaná Kínjainak önnön Megölésével Véget vetni.

„ Engedje meg, mondá Rózália refzke-
tő Szóval, hogy Szobámba menjek, és el-
fietett.

„ Használtt! (azt súgta Fülébe a' Ne-
mesembernek Propertzius) ugyan megrázó-
dott a' Kisasszony. „

„ Ifjeni Férjfi! (felkiálta a' Nemesem-
ber egyszer'smind Székéről felugorván El-
ragadtatásában) tehát nem tsak az Élet
nélkül való Dolgoknak tud parantsolni, ha-
nem még az Emberek' Szívén is uralkodik?
honnan vagyon ez a' Hatalma, a' mellynek
senki sem állhat ellene?

„ Megígértem nem régeben, (mondá
Propertzius hidegen) hogy Életem' Híflóriá-
jának egy Részét elbeszéllem, kész vagyok
Ígéretemnek megfelelni, ha feltörhetetlen
Halgatást ígér az Úr.

A' Nemesember felfogadta vitézi Szavára.

„Mintegy 400. Észtenedeje lehet (elkezdé Propertzius) hogy Rómában, egy Barlangban, másodszor kezdettem élni.,

A' Nemesember bámúlva reá mereztette Szemeit.

„Első Magamérzése, (mondá tovább Propertzius) a' melly újjabb Felébredésem az Életre jelentette, hasonlíthatott egy Tsetsemőnek Érzéséhez, a' melly most hagyja el Annya' Méhét. Sem nem láttam, sem nem hallottam, semmi Tagomat sem mozdíthattam, mindazonáltal éreztem valamelly Életet posogni merő Testemben, a' mellyet szokott az Ember észre venni, midőn mély Alomból felébred. Ezen Allapotban, a' mint mondtam, semmi világos Képzeleteim nem voltak, de midőn jobban nevedett, és a' szélső Részek felé terjedett a' belső Életerő, Lételemnek

Érzése is mindig tisztábban, tisztábban fejlődött ki. Érzettem a' Szükségét a' Látásnak, és Mozgásnak, de eggyfzersmind a' Tehetetlenségét is, annak eleget tenni. Végre — és ezen Érzésnek Kifejezésére nem találók Szókat — eggy vékony tiszta Szózatot hallottam: kelly fel kegyes Aluvó! kelly fel! eggyfzersmind úgy vólt, mintha valamelly Kődvonúltt vólna el Szemeimről, és eggy bőltozott Üregben szemlélttem magamot, mellettem Világ vólt eggy Üvegben, Lábaim előtt eggy tiszteletes Öreg, a' ki mozdúlatlan ült, és merőn reám nézett: Én a' Földön — feküdtem, eggy szürke Takaróval befedve, a' melly, a' mint mozdúltam porrá változott. Velem eggyezőleg mozgott az Öreg, és midőn felállottam, ő is felállott. De mihelyt Lábain vólt, elfolytt a' Levegőben, és üres Ruhája a' Földre esett. Fedd be véle Mezítelenségedet, mondá a' Szózat, a' mellyet elébb hallottam: Ázáel beszéll veled, a' ki 200 Esztendőtől fogva strá'sál melletted. Felöltöttem a' Köntöst, a' vólt, a' mellyet első Látogatásommal látott rajtam

tam — az Üvegben lévő Világ meg-índúlt Helyéből. Kövess engem' azt mondá a' Lélek , eggy Ajtó nyíllott meg , és én a' Világ után mentem , a' melly előttem lebegett. A' Föld , a' mellyre tapodsz , szent , mondá Azáel , a' MártYROK' Kriptáiban vagyunk. Eggy hosszú bóltozott Folyosó nyíllott meg Szemeim előtt , a' melly borzadóan világosíttatott meg azon örök Világoknak Fénnyétől , a' mellyek a' két felel lévő Mélységekből tsillámlottak kifelé. Rettenetesen felséges vólt a' Tsendesség , a' melly körülöttem uralkodott , és egyedül Lépéseim , és Lehellésem által háboríttatott meg. Három ilyen Folyosón mentem által , de most eggy Gráditson lobogott a' Világ , a' melly 200. Léptsőkön vitt eggy Mélységbe. „

A' Nemesember bámuló Várakozással , közeléb' mozdította Székét. Propertzius halgatott eggy Darabig , és elmélkedni látszott.

„ Minden Léptsön , a' mellyen alább mentem , hidegebb Levegő fújt reám , és midőn a' kétfázadikról leléptem , annyira megrázott a' Hideg , hogy a' Fogam is zokogott. Tsak imitt amott pislogott egy Lámpás, és refzketve ellenkezett a' Levegő' Nyomásával , a' melly elakarta fojtani. Nem láttám egyebet fekete kopasz Falaknál — a' mig egy Szeglethez nem értem , a' hol egy Allóképek' Gyűjteménye ötlött Szemeimbe. Mindegyik előtt Láng égett. Borzadó Tifztelettel mentem el ezen Allóképek mellett, és úgy látszott , mintha Vakmerőségemet akarták volna Szememre hányni, merő Tekintetek által, mellyet reám függesztettek. Egy hófejérségű Ajtó, korom feketeségű Köfalak között, akadályoztatta meg végre Lépéscimet. A' lebegő Világ kereftül mentt az Ajtónn, eggyfzeriben, minden Zördülés,nélkül megnyíllott, és én egy homályossan megvilágosított kis Kápolna előtt fzemléltem magamat, a' mellynek Közepébenn egy Oszlop állott, ahoz pedig egy Tsontváz vólt támasztva, a' melly Pál-
tztát

tzát tartott Kezében. Lépj idébb, monda az én láthatatlan Kalaúsom, és vedd el ezt a' Páltzát. Én engedelmeskedtem, és azon Szempillantásba egy Rakásba omlott a' Tsontváz, a' melyből ezen Szók ordítva dörgöttek ki: Móses' Páltzája! Móses' Páltzája! te a' kinek Birtokodba jutott, Tsudákat téfzel véle; de tenéked Ostorod légyen, és ez Időtől fogva, tehetetlen légy a' Szercelem' Gyönyörüségeinek Érzésére. Eggyfzeriben kimondhatatlan Fájdalmat érzettem, de a' melly hirtelen elmúltt. A' vándorló Világ megindúltt ismét, és egy Oldalajtónn, egy széles, eléggé világos felfelé menő Folyosóba vezetett. De mennél fellyebb mentem, annál alacsonyabb, és keskenyebb, és mindég homályossabb, homályossabb lett a' Hizak — — mig végre mély Setéségtől körülvétettem, a' melyben egyebet nem láttam, hanem egyedül a' tüzes Pontot, a' melly előtttem lebegett. A' bérekedtt Levegő elnyomta Lélekzetemet, a' mindég jobban jobban egybefszoruló Nyíláson, elsőben meggörbedve, azután Tér

denn , és végre Hasonn kellett máfznom. Hirtelen megtágúlt a' Hely ; Azáel ezt kiáltotta: Üsd meg Botoddal, a' Vaskaput, a' melly előtt állasz , és alig értem hozzá, hogy menydörgő Ropogással felpattanít. A' kinyomuló Világosságnak hirtelen Látása, megvakított eggynehány Pillantásig — de mit láttam , midőn ismét megvilágosodtak Szemeim ?

A' Nemesember kidüllyedett Szemekkel ült ott, Lelke Füleiben volt, Száját feltátotta, mintha elakarta volna nyelni.

„ Az a' vakító Világosság (mondá tovább Propertzius,) a' Palotának Fedeléről folyt le, és eggy ezüst Koporsóra esett, a' mellybe eggy tisztafejérben öltözött Testderek ült, a' melly Fejét, mind a' két Kezével, Kebelében tartotta. A' Főnek Szájába' volt az a' Pergamentlevél, a' mellyet a' minap látott az Úr. Tébolygó Lépésekkel közelítettem a' Koporsó felé. Vedd Hatalmadban ezt a' Tsudalevelet, mondá Azá-

el. Midőn refzketve hozzá nyúltam kinyí-
totta a' Fő Szemeit, és reám bámúlt. Én
hátra rogytam a' Rettegés miatt. „Vedd
Hatalmadba a' Levelet, kiáltá Azáel által-
ható Szóval. Én elvettem, és abban a'
Pillantásba a' Testenn ült a' Fő. Halál-
pajtásom! így szóllott hozzám, te a' leg-
elrejtettebb Titkodat is kitudod ezen Levél
által, de a' helyében légyen néked Titok
elmúlt Életed. Minden Visszáemlékezés lé-
gyen semmivé a' te Lelkedben. Ezen Szók'
Mondása után lehömpölygött a' Fő, a'
Kebélbe, és én hirtelen elmúló, de kibc-
szélhetetlen Fájdalmat éreztem Agyvelőm-
ben. Ez Időtől fogva semmit sem tudok
elsőbb Lételemről. Azt gondolom még is,
hogy Életemnek első Tzikkelyében, a' Ke-
refztény Vallás miatt vétetett Fejem, és ezt
onnan vélem, mivelhogy a' Mártirok' Krip-
tájában voltam eltemetve, a' Fej nélkül
való Halála Pajlásának nevezett, és ez O-
ráig is viselék valamelly Jelenséget maga-
monn. „

Propertzius felfedezte Nyakát, és egy véres Húzást mutatott a' bámúló Nemesembernek, a' melly Karika formára ment Nyaka körül. Azután így folytatta Befzedét.

Sieltve mentem ki a' Levéllel egy Oldalajtonn, és a' kóborló Világtúl, Léptsőről Léptsőre fel 's alá vezettettem, mind addig míg egy széles Veremhez nem értem. Itt eltűnt a' Világ, és od'aláról hallottam kiáltani Vezetőmet: „Jer utánnam.„ Le néztem; és egy véghetetlen Mélységet láttam, a' melyben nem volt nagyobb a' Világ egy Tőhegyénél. Szédülve hanyatlottam vilfzá. Kövess, monda Azáel, azon állhatató Szavával, a' mellynek soha Iem állhatok ellent, és én béugrottam a' Földtorokba. Midőn Bódulásomból helyre jöttem, úgy találtam, hogy Sérelem nélkül Lábaiamon állottam, és nem mellze tölem szemlétem egy hosszú Oszlopfolyosót, a' melly egy Fénykö sejér Falhoz vezetett, a' mellyen veres Kapatska vólt. Alig értem elejibe, meg-

megnyíllott magában, és egy Szentségbe engedett nézni, a' melly borzadó édes Erővel magához vontt. A' Palotában egyenlően elterjedett homálly, a' mellyben a' festett Poharakban égo Világok ígézően játszottak, a' Bál'sámgózőlgés, a' melly a' kedveszagú Olajjal megtöltött Lámpásokból lépett ki, és a' lágymeleg Levegőt, általrezgette, valamelly tsendes Fúvás, és Lobogás, a' melly oda hátra egy rózsafzín Előfüggöt látfzott gyengén mozgatni — minden eggyezőleg láttatott nékem valamelly kellemetes Titkot jövendőlni. Ott állottam egy Darabig gyönyörűséges Bámulásban elmerűlve. Húzd fel az Előfüggöt mondá Azáel, és foglald el a' Tűkröt. Tsendes Tifztelettel közelítettem, és midőn a' ró'safzín Előfüggöt felemeltem, ugyan mit gondol, hogy láttam? —

Óh mi vólt? kérdé a' Nemesember kérő Hangan.

Oh dítő Látás! a' melly most is elevenen lebeg Szemeim előtt. Egy Szüz Római Ruhában feküdt a' Párnakon elterülve — Ortzáját jobb Kezére támasztván, bal Kezében azon kis Tükröt tartotta, a' melyet az elébb mutattam Rózáliának. Magicus Elszenderedésben látszott inkább nyugodni, mint halva lenni. Körülötte hat Világok égtek Egyiptomi Edényekben. Lábhegyen közelítettem hozzá, és kivettem gyengén Kezéből a' Tükröt. Akkor, a' nélkül, hogy Szemeit felnyitotta, vagy megmozdult volna, ezt mondotta; Ezen Tükör által jövendölhesdd meg másoknak Sorsokat, de a' tiéd legyen elrejtve előtted, ettől fogva oda van a' te Nyugodalmad, és Követőid Bánatok, és Gondok legyenek. Egyszeriben, mintha valamelly Törzfúrás ment volna keresztül Szívemen — egy láthatatlan Erő kifelé nyomott, és én a' ki-nyíltt Ódajajtónn kifzaladtam.

Egy széles meredek Gráditson vezetett felfelé a' kborló Világ. Most elhagyjuk

a' Szenteknek Sirjaikat, mondá Azáel. Száz Léptsőket haladtam meg, a' midőn egy tágas Pitvarba léptem, a' mellynek Fenekén, egy nagy Vaskaput szemléltem. A' Világ által mentt, és a' Kapu nagy Zörgéssel felugrott. Egy Por- és Penézfelhő fújt ellenem. Szörnyű nagy, de gyengén megvilágosított Kriptát láttam előttem, annak két Oldalában egymásra tetéztet Halátsontok állottak; Középen Ut ment. Midőn beléptem, minden Tsontok mozogni kezdettek — mint midőn a' tsendes Tenger egyszerre fel kezd forrani, úgy habzottak, és zúgtak — borzafztó Szemlélet! az Élet' Jelenségei a' Rothadásban! Fordítsd meg Páltzádat, mondá Azáel és fogd Végével Kezedbe. Alig hogy azt tettem, Helyre állott a' Tsendesség, legkisebb Mozdulás sem háborította meg Általmentelemet.,,

Minekutánna minteggy nyóltzvan Léptsőt hátra tettem volna, egy Keresztfolyosóba érkeztem, egy Kapu nyíllott meg előttem, és midőn kiléptem, az Útfán szemléltem magamot. A' Nap szürkülni kezdett.

Óh Emlékezete azon dítső Érzésnek, a' melly a' szabad reggeli Levegőn általjártt, midőn az Égnek Bóltozatját ismét láttam, és a' Napnak kiütődő Súgárait. Harmadnapig mulathatsz ezen Városban, mondá az én láthatatlan Kalaúzom, azután menny Német-országba, térítsd meg a' Hitetleneket, Szavaid, és Tsudák által, jutalmaztasd meg a' Jókat, és büntesd meg a' Gonoszokat.

És most nyílik meg az én Életemnek és Tetteimnek valóságos Nézőszíne — a' melly gazdag rendkívül való Történeteire, szép és rettenetes Tsudáira nézve. Ma már késő, de leg-közelébb meg fog hallani némelyeket azok között. Sok Képeket meghalaványítottam én a' Tsudatükör által, a' mellyeket sem Szégyen, sem Bánás nem festhetett meg; sok Lélekesnéretet fellázasztottam, a' melly Halálálomba merültt; sok Embereket megrefszkettettem, a' kik Földiisteneknek vélték magokat. Gonosztévket fedtem fel a' Pergamentlevél által, a' kik kevély Bátorságban éltek; Ragadozást,

és Gyílkosságot forraló Szándékokat tettek
femmivé; az emberi Szívnek legtitkossabb
Rétjeiben olvastam, és magának az Égnek
Tanátsait is kitanúltam. Olly Titkoknak
jártam Végére, a' mellyek tsak az utolsó
Napon jönnek Világosságra. Páltzám által
Lakatokat, és Békókat pattantottam fel,
Vizeket szakasztottam kétfelé, hogy száraz
Lábbal kerefztül mehessek; Hóltakat tá-
masztottam fel, Lelkeket idéztem elé, és
elrejtett Kíntseket hoztam ki a' Föld' Gyom-
rából. Sok Embert bódoggá tettem — én
magam bódogtalan vagyok.,

Propertzius halgatott egy Darabig, ke-
ményen egy Helybe szegezvén Szemeit,
azután hirtelen felugrott: „Jó Éjtszakát Vi-
téz! „ — Még egyet! (mondá) Vigyáz-
zon az Úr a' Rózália' Magaviseletére, és
igyekezzen Vélekedését kitanúlni. Tégyen
Rendelést minden Esetre, hogy, ha a' Kla-
stromba akarna menni, az Indulás' Késedel-
me miatt, meg ne változtathassa Szándé-
kát. Jó Éjtszakát! „

De a' Vitéznek nem legjobb Éjjele vólt. Almatlanúl forgott egyg Öldalról a' másra, olly Bényomást tsináltt benne a' Proper-tzius' Beszéde, a' mellybe legkissebb Két-séget sem vetett. Ha elszunyadt egyg ke-vessé, még elevenebben látta Almában a' habzó Tsontokat, a' beszéllő Tsontvázt, és a' fejetlen Szentet — izzadva rettentt fel. De midőn a' Reggel az Éjjet elüzte, az ő fekete Fantáziáinak is kellemetesebb Képzelődések telepedtek Helyébe. A' Ró-zália' Magaelfzánása a' Klastromi-Életre, mind inkább hihető lett előtte. A' Proper-tzius' Böltessége, és Hatalma felől való Vélekedése, jóvá hagyta, és megerősítette Reménységét; már az Örömtől részegen mar-kolt azon Pénzrakásban, a' mellyet Rózá-liának ezen Lépése — és az Omladékokban lévő Kíntseknek Képzélése ígértt néki. Job-ban megerősítve ezen édes Almodozások által, mintha egész Éjjel tsendessen aludott vólna, felköltt Ágyából — hogy Rózáliát meglátogassa.

Gondolkozva, szomorúan, és magába' merülve találta. Minden Kérdéseire bizonytalan Feleletek adattak — kedvetlen Környülállás a' Nemesemberre nézve, a' midőn az által szép Reménységei nem rontattak ugyan öszve, de meg sem erősítették. A' Tusakodás, a' mellyet Rózália magában látzott tartani, reszkettette őtet a' Dolog jó Kimenetele felől. Még is Örömmel nézte, hogy Elevensége Melánkhóliává, és Könnyengondolkozása, komor Elmélkedéssé változott; midőn azt vélte, hogy az, azon erős Bélyomásnak Következése, a' mellyet a' múltt Estvéli Történet tett benne. És midőn látta, hogy mindég inkább' inkább' gondolkozó léfz, ismét nevededni kezdett Reménysége. Úgy tetfzett, mintha minden Sógára a' Vígágnak, a' melly a' Rózália' Képéről eltűntt, az övén telepedett volna le.

De az Örömnök, a' melly Szemeiből fénylett, más Oka is vólt: az óhajtvá vártt Éjjféli Óra mind jobban jobban közelített.

Pro-

Propertziusban helyhez tetett Bízodalma olly határatlan vólt , hogy Reménységei legkisebb Kétség által sem háborítottak meg. Nem is hagyta azt Jutalom nélkül Propertzius , szokott Pontossága fzerént megjelenvén a' rendelt Órára , és három izmos Inasoknak megparantsolván , hogy őket kövessék.

Elérvén az Omládékhoz Kezébe vette a' Fáklyát , és kérte a' Társaságot , hogy utánna mennyen. Hosszú bôltozott Folyosókon , félig béroskadtt Léptsőkön kerefztül , majd rettenetes nagy Palotákon , majd keskeny Nyílasokon által — mindig tovább tovább , mindig mélyebben mélyebben vezette őket — annyira , hogy végre a' kemény Legényeknek is fogyni kezdett Bátorságok. De mint egygy bátor Vezér az Ütközetben , a' ki megrijjadtt Katonáit , Szava , és Tselekedete által , újj Próbára serkentgeti , úgy bízatta a' Nemesember a' félénk Inasokat Példája , és Befzéde által , Útjoknak. Folytatására — még akkor is,

mi-

midőn nagy Tüze miatt , merő Tsontjaitól elfelejtkezvén , egy Keresztgerendán által akartt ugorni , és Hoffzában elterültt , jól lehet Ora keményen vérzett igaz Vitézi Bátorsággal folytatta Útját.

„ Hó ! (kiálta végre Propertzius , midőn éppen , egy rakodtt Pintzébe beléptek) Helyen vagynak ! „ Megtsóválta a' Fáklyát , és imé , egy fekete Kutját láttak , a' melly egy kis Dombotskán ültt , és a' Jövökre Fogait vitsorgatta. Ezt látván meghanyatlottak az Inasok , — és még a' Nemesember is elvesztette Bátorságát.

Tsak Propertzius maradott meg Háborodás nélkül. Egy Inasnak adta a' Fáklyát , és bátor Bízodalommal közelített a' fekete Tsudaállathoz. Ha ! rád esmérek (kiáltá) akár melly Formába öltözz — de esméred é te is ezt a' Páltzát ? A' Tsudaállat reszketett. „ A' Kínts (mondá tovább Propertzius) felöldoztatott elegendő Alami'sna által. Lódúilly ! Azomba' egyyet tsa-

varított a' Nézőveffzővel , és a' Kutya ordítva szaladott ki az által ellenbe lévő Ajtón.

Most ássatok Isten' Nevében ! mondá Propertzius; és az Inasok refzkető Szorongattatások között fogtak a' Munkához. Tsak hamar valami Keményre találtak , a' mely tompán hangzott. Ijedve tekintettek az Ajtó felé , ha nem jön é vissza a' Tsudaállat — de a' tompa Hang , a' mely úgy hangzott a' Nemesember' Fülében , mint az Ezüst' Pengése , egyszerre visszahívta Életerőit ; a' leggyorsabb Jelbeszéd által bátorította , és nógatta a' Megijedtteket. Nem sokára Izemléte Kívánságainak Bétellyesedését — egy hosszú Bádokkal megvert Ládát húztak ki. Propertzius Jelt adott az Indulásra , az Inasok Vállokra vették a' Ládát , és egy fokkal rövidebb Úton mint sem jöttek , kivezettettek tőle az Omladékokból.

A' Szerentsés Nemesember Váránál, Szokása fzerint elbútsúzott Propertius, megígervén, hogy hólnap meglátogatja.

Ki rajzollya le, a' Tselédek' Örömét, midön az öreg Vitézt — véres Orral ugyan, de danolva és tántzolva látták visszátérni? Ki írja le azt a' Bámulást, és Újsághívánást, a' mellyel a' Ládát emelgették, és nézegették mindenfelől? — Kitsoda a' Kisafzonzonynak Hidegségét, és a' Nemesember' rendkívül való Örömét, midön annak Felnyításakor, Arany és Ezüst fénylett ki? Kitsoda Elragadtatását, midön a' Pénz' Megolvasásával, a' vártt 30000. Tallérokat megtalálta? — Mind ezekről semmit sem mondok, tsak azt jegyzem meg, hogy már világosodott, midön feküdni mentek, és hogy Propertzius, Délután két Órakor Fogadásánakelegettett.

Tsak a' Tifztelet tartóztatta meg az Öreget, hogy a' Háládatosság, és Örömiatt, Nyakába nem borúltt. Eggy Köve-

tséget hozok (mondá Propertzius,) a' melly kedves avagy kedvelen, a' fzerínt, a' mint akar véle élni az Úr. Megtanátslottam Pergamentlevelemet, a' még fekvő Kínts erántt, és a' következő Szavakat találtam rajta. Oda nyújtotta azt a' Nemesembernek, a' ki ezeket olvasta belőle: „Az örök Égnek Végezése, hogy az elrejtett Kíntsből, tsak egyfzer lehessen még venni, de a' Vitéznek Hatalmában vagyon, a' tudva lévő Feltételek alatt, annyit felvenni a' mennyit akar.„ Az első Soroknak Olvasásával megsárgúlt a' Nemesember egész Ajakig, de az utolsók visszá adták termézfeti Színét, az az: ismét zöldsárga lett. „Én tisztelem az Égnek Végezeit (mondá nyugodtann) Tsak ugyan egyre megyen akár egyfzerre gazdagodjam meg, akár pedig lassan lassán. Azt vélem felelé Propertzius, hogy jobb az első. De hát mennyit kíván? E' már bajos Kérdés vala. A' Nemesember' Pénzkívánása határatlan vólt, és ugyan azért nem lehetett azt Szám által meghatározni. Más Részről pedig nem akartt tel-

he-

hetetlennek látszani a' Propertzius' Szeme előtt. Szerentséjére kihúzta még is ezen Zavarodásából Propertzius. Megelégedne é vallyon az Úr 3. Millió Tallérral? Meg ám! (felelé a' Nemesember) igaz ugyan, hogy 6. Millióval több Jót tehetnék, igaz, hogy Hatalmamban állana, két annyit is magamévá tenni, de nem kell az Embernek telhetetlennek lenni. „De akkor a' Költség is két, — és négy annyi is vólna, mondá Propertzius. Mitsoda Költség? kérdé a' Nemesember. A' Jótéteményekre való Alami'snálkodás; e' vólt a' Felelet; „Hiszem, talán nem felejtette el az Úr, a' tudva lévő Feltételeket. „Istenem! mit juttat Eszembe' (kiáltá az Öreg) Mennyiből áll az Alami'sna. „300000 Tallér, tízfzer megjutalmaztatva téfzen 3. Milliókat. Iszonyú Költség! mondá sohajtva a' Nemesember, és vakarta a' Fejét. De a' Nyereség még iszonyúb' mondá hidegen Propertzius, azomban az Úron áll, kevesebb Nyereséggel megelégedni. Ez a' Fordítás meghökkenté a' Nemesembert: Nem kell (mondá hirtelen) Lábbal tapod-

ni a' Szerentsét, a' mellyel az Ég maga kinál. Lefizetem a' Szükséget — Itt bélépe Rózália: Hát itt van é? (felkiáltá Propertzius felé szaladván) óh bölts Férjfi! a' miolta Tüköre, jövőndő Sorsomat megjelentette, nints Nyugodalmam. Elszántam magamat, hogy Klastromba megyek. „ Ugyan el é? felkiáltá az Öreg, minteggy elragadtatva, de igazán el é? Itt megragadá Derékon, és egyg tzuuppanó Tsokot adott néki. Rózália éppen olly tzuuppanó Pofontsapást ada érte. Propertzius fizikrazó Szemekkel állott közéjek. Hogyhogy: hát nem írtódzik egyg Jegyessét az Égnek efféle Testiség által, megbotránkoztatni. A' Nemesember még most is szótalan, és Szájja tátva állott, Propertzius pedig a' Kisasszony felé fordúlt; Mellyik Klastromba szándékozik? — Alig nevezte meg Rózália a' Helyet, hogy az Időt is megtudakozta Propertzius. Ah! minél elébb (felkiáltá Rózália) hólnap lehet, mert nints többé itt Nyugodalmam.„ Propertzius megígérte, hogy igyekezik rajta, és elkísérte az Ajtóig,

Botsásson meg! (mondá a' Nemesember, mihelyt Rózália ki mentt) botsásson meg, hogy az Örömnök Nagyváltá miatt elragadtattam, és Rózáliát megtsókoltam; de nem volt legkisebb Testiség is a' Dologban. Óh ha tudná mennyire könnyit a' Rózália' Lépése Költségeimen. Az ő Jószágá éppen elegendő felére, és már most úgy bánhatok véle, mint a' magaméval. — Tudakozzuk meg inkább az Eget, (mondá Propertzius) mitsoda Jótéteményre fordíttasson mostanában a' Summa? És ezt mondván kihúzta a' Pergamentlevelet. „ De mit olvasok? (mondá tovább) „ húz Mérföldnyire Délfelé, ott a' hol három Dombok eggyesülnek, építtessen a' 300000. Talléron egy Ház a' találtt Gyermeknek Számára, és annak Gondviselése adattasson által a' Hely' Mágyisztrátussának. „ Nem látom által, mondá Propertzius, miért kíván az Ég egy Háza a' találtt Gyermeknek, az Úrtól, de itt világossan az vagyon írva. „ Od'adta a' Levelet a' Nemesembernek. „ Haggyuk el azt (felelé a' Nemesember) kitanúlhatatlanok

nok az Égnek Utai. Összerakom a' Summát. „ — Azt azután teheti az Úr, mondá Propertzius, mert én csak hólnap akarok elindulni a' Pénzzel. Most inkább a' Rózália' Dolgát intézzük el, a' melly semmi Késedelmet sem szenved. Hát ha én hólnap a' Pénzzeleggyütt a' Kiszáfonyt is elvinném? Úgy is Utamba' esik az a' Klastrom, a' mellybe akar menni; én jól esmérem a' Fejedelem — Ászonyt, és minden Nehézség nélkül megnyerem a' Bévételt. Ekképen egyg Úttal két Dolgot lehet végezni; és költeni sem kell kétszer. „ Isteni Férjfi! dítőséges Gondolat! „ felkiáltá az Öreg. — De megvagynak é téve a' Rendelésekis a' Kiszáfony' Elindulására? „ Oh! meg, úgy hogy minden Órában indulhat. „ Jól vagyon! (mondá Propertzius az Ajtó felé menvén) hólnap tíz Órakor a' Kapú előtt fogok megjeleni a' Szekérrel egygütt.

Most a' legfelsőbb Leptsőre hágott a' Nemesember' Bóldogsága. Az a' Gondolat, hogy Rózália a' Klastromba mégyen, és há-

három Millió Kastéllya felé Utban vagyón — több volt mind annál, a' mit Pénzkívánásának legrendetlenebb Fantáziáiban álmodott valaha. Olly szorgalmatossan is sürgette a' szükséges Rendeléseket, hogy midőn más Nap Propertzius a' Szekérrel megjelentt, mind a' Kisaffzony mind a' Pénz kézzen volt az Indulásra.

Az Öreg, a' kinek még mindég Szívén feküdütt az a' titkos Gond, hogy Rózália megbánhatná Szándékát, nem titkolhatta el Örömét, midőn Rózália a' Szekérben Bútsút vett tőle, jóllehet felette erőltette magát: „Menny szereztsésen kedves Galambotskám! (felkiáltá, tsudálatos Rántzba szedvén Képet) Fájdalommal botsátolak el — megreped a' Szívem — eggy Könny (ekkor dörögölte a' bal Szemét, mert a' jobb úgy is tsipás volt.) Oh szünnyön meg (mondá Rózália rebegeve) Nagyon ártt magának, Egéssége — „Oh! mit gondolok én avval? (mondá refzkető Szóval) minekutánna téged elvesztelek, nintsen az Életnek semmi

Kellemetessége reám nézve , Klastromban fogom azt végezni mint te., — Óh nem! (felelé a' Kisasszony) ha olly elkerülhetetlen Társaságom , úgy inkább itt maradok — „Isten őrízze! (felkiáltá a' megrettentt Nemesember) örökké Szemrehányásokat kellene tenni magamnak , hogy tégedet istenes Feltételedben meggátoltalak — nem! nem! nem akarlak elvonni szent Hívatalodtól — Járj szereztséssen , óh Ég' Jegyesse — egy jó Keresztény , mint én mindent Békével tud fzenvedni — indully Kotsis!

A' Kotsis megindúlt , és oda vólt a' Szekér. A' Nemesember még fokáig állott Félelem , és Szorongattatás között , ha nem tér é visszá. De nem tért visszá , és a' Vén győzedelmessen lomposkodott bé Várába.

Ezen Triumfusnak Öröme nem fokáig tartott. A' Kintsásásra rendelt Idő közelgetett , és Propertzius nem jött — a' rendelt Idő elmúlt , és még sem lehetett látni Propertziust. Nints Nyelv , a' melly az Öreg' Fájdalmát kimagyarázhassa.

De még legkisebb Gyanú sem volt Szívében. Igaz, hogy szaggatták Szívét a' Megtsalattatásnak Kínnyai, de enyhítette Sebeit, a' Reménység' Bal'samja; abba' az erőss Vélekedésbe' volt, hogy Propertzius valamelly nagy Történet által tartóztatik, a' melly az ő személlyes Jelenléttét, és Munkásságát megkívánnya, hogy a' miatt nem jelenhetett meg eddig, de hogy rövid Idő alatt eljőnn, hogy Helyre hozhassa, a' mit elmúlatott.

Éppen kellemetessen rengette magát ezen vizálgató Alomban, midőn e' következő írást adták Kezébe:

„ Tekintetes Úr! Rózália, és én Bátorságban vagyunk, és öszveházasodtunk. Ne várakozzon tehát az Úr tovább az én Nézőveffzöm' Szolgálatjára, a' mellynek ha eggyedül tsak annak használ a' kié; segített azon Kínts' Felvételére, a' melly — nem az Omladékokban, hanem az Úr' Várában, és Pénzládáiban volt elrejtve: Rózáliát vélem,

lem, és a' háromszázezer Tallért. Oh Tsudaállat! a' melly ezen Kíntset őrizted, ne irigyeld tölem! mivelhogy nem kevesebbel, hanem egész Jófzágommal óldoztam fel azt.

„ És valóban Tekintetes Uram! mint igazságot-fzerető Férfi, nem kívánhattya azt tölem, hogy bódogúltt Ángyósnak reám maradott egész Örökségét az Urra vesztgessem. Én a' nékem általadott 300, és 3000. Tallérokát tízfzer megjutalmaztattam, mi lehet tehát annál igazságossabb, mint hogy az Úr is tízfzer jutalmaztassa meg az én 30000. Talléromat? De mit mondok? Hízfem a' 300000. Tallérnak fele Rózáliát illeti, és így én az Úrtól, Tettes. Uram! nem tízet hanem ötöt vettem Száztól. Ezt a' Tsekélységet bizonyára! megérdemlette azon való Fáradozásom. — hogy az Urat bódoggá tegyem. Avagy nem vólt é az Úr a' legbódogabb Ember e' Földön, a' míg abban a' Hiedelemben vólt, hogy az elrejtett Kíntseket fel fogja venni az Om-ladékokban?

„ De

„ De nem tsak igazságossan , hanem még nagylelkűn is bánok az Úrral , és minden Pénz nélkül , megmagyarázom azon ördögös Mesterségeket , a' mellyek által Szerentsém vólt , a' Tettes. Urat , Uri Orránál fogva hűrtzolni. Azt látja az Úr , hogy magamba' tarthatnám ezen Mesterségeknek Titkát , és Függőben hagyhatnám az Úr' Újságkívánását , magának hagyhatnám , hogy a' bölts , és hatalmas Propertziusnak Tsudatételein törné a' Fejét , de a' mint mondtam , nagylelkűen bánok az Úrral.

„ Legelsőben azt kell megtudni , hogy Rózáliával öszveszűrtük a' Levet. Történetből , egykor a' mezőn megesmérkedtünk , megtetszettünk egymásnak , és mivel szűkségesnek találtuk , az Úr előtt Titokban tartani Szerelmünket , sok Ideíg a' Kastélykertben tartottuk Éjjel , Öszvejövésünket. De végre ráúntunk a' Titkolódásra , Szándékom vólt elvenni a' Kisaflzonyt , de Tehetségem nem vólt elegendő , hogy bódoggá tégyem.

Elvégeztem tehát, hogy ezen Szükséget a' tekintetes Úr' feleslegvaló Gazdagságából pótollyam ki, és a' végre egy Plánomot tsináltam, a' mellyet Rózáliával közlöttem. Sokáig nem akart reáállani, de végre még is rábefzélltem, és megkell vallanom Dítséretére, hogy igen nagyon segítette annak fzerentsés Kimenetelét helyes Magaviselete által.

„ Rózália által megtudtam annyit Élete' Históriájából az Úrnak, a' mennyire Szükségem volt, hogy az Úr előtt egy Mindentűdónak Személyét játszassam. A' több Tsudatételekkel is, a' mellyek olly nagy Bámulásba tették az Urat, és nékem határatlan Bízodalmát megfzerezték, nem olly nehéz volt a' Dolog. Az én hív Azáelem, a' ki akkor midőn az Úrnak láttatlanúl befzéltt, hofszú fekete Köntösöm alatt volt elrejtve, most Szajkóképében ül mellettem; egy Olafztól vettem ezen jó Allatot, a' ki Mesterség által megtanította, Jeladásra ezen Szókat Propertzius, Sze-

rentse, Úgy van kimondani. Az a' fekete Kutya, a' melly a' Kíntset strázsálta a' Pintzében, az én hűséges Filáxom, és az a' Kísértet, a' mellyet az omladékokból kiolvastam, Húsból, és Vérből van, és most az én Liberiamot hordozza.

„Az első Ideát ezen Szemfényvesztő-játékra, tulajdonképpen abból a' Szóbeszéd-ből vettem, a' mellyet a' béomlott Épület-ről hallottam. Azt tudtam, hogy az Úr minden Estve arra sétál, és — hogy a' Játékra előre elkészíttsem — azt a' Tűzet, és Dörgést tsináltattam, a' melly mind Fejét, mind Lábát fellázafztotta. Már most könnyen lehetett képzelni, hogy eggy ~~É~~ntsnek Felfedezését, Örömmel fogja fogadni az Úr; de éppen olly könnyen lehetett előre látni, hogy onnan, a' hol semmi lintsen, semmit sem lehet felásni, és azért Éjjel mindég, annyi Pénzt ásattam be a' bédültt Épületbe a' mennyit akartam, hogy talállyon az Úr, hogy Hitelt szerezhessek magamnak. Abból a' Ki-menetelből, a' mellyet ezen Kíntsásás vett

magának, magától általláthattya az Úr, hová tzelezott legyen az, hogy tudniillik az Úrnak, hogy Pénzt áshasson, mindenkor Pénzt kellett fizetni, és az én Kezembe adni. Jól tudtam, melly igen függ az Úr az én Vezérlésemtől, és hogy egésszen én rajtam áll, mind a' Számát mind Kiofztását az Alami'sna Fejében adandó Pénznek meghatározni; azért könnyen is felírhattam mind a' kettőt előre a' tudvalévő Pergamentlelvekre. A' 300. és 3000. Tallért Hiba nélkül od'adtam Isten' Nevében, hogy annál bizonyossabban elfzőkhessek a' 300000-rel.,

„ Az Urat egygy illy nagy Summának Lefizetésére reávenni, nem kis Dolog vólt. — De a' mennyire egygyfelől Útamban állott az Úr' Fösvénysége, annyira használtt másfelől, az hogy a' Nyereségnek Nagysága által, még inkább feltüzeltetett. Hogy egésszen reávegyem, az Égnek egygy Jelesét vettem Elzközül, a' melly szerínt még tsak egygyszer vólua f zabad az Omladékok' Kíntseiből meggazdagodni. Könnyen előre le.

lehetett látni, hogy az utolsó Húzáskor a' Szerentse' fazékból, femmi Költséget sem ké-méll az Úr, hogy a' legfényesebb Szeren-tsét elérhesse. A' Kimenetel megmutatta, hogy nem rosszúl számláltam. „

„ De a' Kisasszonynak ofztozni kellett Fáradozásaim' Gyümöltseivel, tehát e' Rész-ről is Rendelést kellett tennem. Mivelhogy a' Tekintetes Úr, a' nélkül is Apátságak akarta tenni a' Kisasszonyt, nem nehéz Do-log vólt arra a' Gondolatra jönni, hogy az alatt a' Szín alatt, hogy Rózáliát a' Klastromba vífzem, a' legkönnyebb, és legbizonyossabb Útat készítem arra, hogy az Úr' Szemei előtt, ellódúlyak véle. De nehezebb vólt, azt kigondolni, mitsoda Szín-nel lehessen hihetőbbé tenni a' Rózália' Ma-gaelszánását a' klastromi Életre, a' melly-től olly igen idegen vólt. A' Tükörrel va-ló Történet ezen Részben, megtette a' kí-vántt Szolgálatot; Rózália olly természetesen játzotta a' Megijjedttnek Személyét,

mintha Valósággal magát látta volna a' Tükörben, Torrel áthalverve.

Vallya meg már most a' Tekintetes Ur, hogy mind igen jól vólt kifőzve, mind pedig derekassan hajtattott Végre ez a' Plánum. Elkellott annak súlni, mivelhogy az Ur' Fősvénységén, és Babonásságán vólt építve. Sőt az a' Vakság, a' mely által ezen Tulajdonságok fogva tarttyák az Ur' Okosságát, olly nagy, hogy gorombább Szemfényvesztés által is elérhettük volna Tzélunkat. Azt is egyedül az Ur' Vakságának tulajdoníthatom, hogy a' több Mesék között, az én Rómában való Ujjonnanfzületésemet is elhitte. Majd eldüllök Nevetemben, ha képzelem magamnak, hogy mitsoda Figyelmetességgel halgatta ezt a' Haszontalanságot, és miképpen bámulta azt a' veres Húzást, a' melyet Nyakam körül festettem.

„Az Úrnak Tekintetes Uram! nem tsinál olly fok Múlattságot ez a' Komédia,
mint

mint nékem, mivelhogy egy kicsinyt drágán fizette meg azt. De ha egyéb Hasznát nem húzna is abból, ezen Tanúságon kívül: „ Hogy a' Kintsásással nem sokat nyer az „ Ember „ nem adta ki híjjában a' Pénzt. Egy oly Ember, mint az Úr, a' kinek elztendőnként 8000. Tallér Jövedelme vagyon, örömet költhet valamit, hogy — okosabb legyen. „

„ Ellyen oly boldogul a' Tekintetes Ur, mint én élek Rózáliával, és tudja meg, hogy az Nevem nem Propertzius, hanem Hildenburg. „

Ezen Írásnak legelső Következése a' Nemesemberre nézve, Bódulás volt, a' melyben félájúltan egy Székre dűllött, és a' Levegő után kapdosott. Második Következése, vad Kétségbesés forma volt, a' melyben a' Székről felugrott, és eggy-néhányszor Fejével a' Falnak mentt. Harmadik Következése abban állott, hogy ordítva izaladott ki a' Szobából a' Kastély' Folyosó-

in kerefztül, és Dühösségét a' Tselédek ellen fordította, midőn tudniillik mindent megkorbátsolt, a' kit elől útól talált. Az Inasok, azt gondolván hogy megbolondúlt Urok, Seborvosért lettek, és az Eret vágott rajta. Vérével kifolyt Dühösségének is egy Rész. Fájdalma Szókra, Panaszokra, és Atkozódásokra fakadott ki Rózália, de kiváltképpen Hildenburg ellen. De mit használt? A' Tsaló Bátorságban élte Prédáját, és a' Nemesembernek csak a' maradott hátra, hogy — magát vígasztalja, a' mint lehet.

M E S È K.

A' Forrás, és Tsatorna.

Ellankadva a' Nap' Hevétől találtt egy
 Utazó a' Kösziklák alatt egy híves
 Forrásra. Frissesség ömlött tőle minden E-
 reiben, és háládóan váltt el attól. — Be-
 érkezik a' Városba; a' Piatzon a' Felhők
 felé fzőkéllett kevély Márványból a' Víz-
 bóltozat . . . Lába alatt megszóllal a' Tsa-
 torna : „

„ A' Víz, mellyet iszol, amaz Forrás-
 nak a' Köszikla alatt híves Víze, és — én
 hoztam azt ide. „

A' Forrás a' Kösziklábúl foly, frissítő,
 híves, és tiszta vólt. Ezen a' te Fenyőized
 érzik; — felelé az Utazó.

A' teremtő eredeti Lelkek ritkák! ...
Idegen Érdem többnyire a' mi Érdemünk.

A' Régiség.

Együgyü Pompával, tiszteletes Felséggel jelent meg a' Régiség; követték az Arany Idők' Geniussai, és a' hajdani Írók.

Felpiperézve, fzelessen léptseltt az Új-Idő. Az Újírások' szállongó Serege, pillangó Szárnyakon utánnarepdesett, a' Tudósok hamis Aranyba öltözve, Pávatollakkal kirakva, kísértették.

Öfzveakadtak a' Természet' Oltáránál. Gúnyoló Negédességgel katzagott az Új-Idő, és a' Régiség szánakozó Tekintettel halgatott.

A' Nagy - Anya Természet, dorgáló Hanggal így szólott magas Oltáráról: „ Büfz-
ke

ke Leányka! tiszteld ezen meg-élemedett
 Aszonyt. Elsőszülöttjeim ezen termékeny
 Emlöket szopták. Erköltsök együgyű vólt,
 de nagy és magas; Erejek hatalmas, és te-
 mérdek; Írások, eredeti, igaz, és felséges.
 — Ti Törpék vagytok, erőtlének, és kor-
 tsok; Szívetek fonnyadt, és alacsony: Er-
 költsötök piperés, de vesztegetett; Írástok
 költsön vett; fényes, de üres, — mint Szí-
 vetek . . . Ezen Emlöktől elfszakadtatok,
 és tsak azon rágódtok a' mi Gazt, a' Ré-
 giség hátrahagyott. „

Tzulmira

Eggy Arabiai Tündérmese.

Eggy Köfzál' Tetejénn feküdt, és mi-
 ként jutott oda nem tudom, eggy kis Le-
 ány-gyermek Pólyájában . . . A' jóltévő
 Tündérek Szánakozásból é? vagy tsak jó
 Kedvből azt sem tudom, felfogták Allapot-
 ját, és Sorral megjelentek körülötte, 's e-
 gyenként meg-ajándékozták.

Tzulmira legyen Neved! azt mondá az Illendőség, és meghíntette Harmattal.

Rózsát szórt Ortzájára a' Szépség:
„ Légy legszebb a' Leányok között! „

Fejét illette az Okosság, és — halgatott.

Szájára tette bájoló Vesszejét az Kellemetesség: „ Kedves légy!

A' Szerentse, Kezében tartotta a' Bőségfzaruját (Cornucopiae) és abból öntötte reá Áldását: „ Légy gazdag, és tekintetes! „

Nyájas Tsókkal illette az Artatlanság: „ Tiszta maradj! „

Felferdült a' Leányka a' Tündérek' Keze között. Az Idő ősz Szakalát megrázta, mostoha Szelétől a' Szépség elfutott. A' Vesszélyek' Barlangja megnyílt

nyíltt eggyfzer, és a' Szerentse tsúfolódva elrepültt. Utánnok jött a' Baj' Tsoportja, és a' Kellemetesség elveszett. — Egyedül az Okosság és Ártatlanság maradtak híven meg nála.

Ekkor eggy szép Estvén bekopogtatott eggy tífzes öreg Affzony Bóldogság vólt Neve: „ Nem szeretem, úgy mond, a' Tolongást. Mivel kevesen vagytok, én is itt maradok. „

Eldorádó Eggy Monda *)

Esméretlen Réfzeiben Földünk' Golyó-
bissának, van eggy bóldog Ország, ezt be-
széli Panglofz — a' kit fokban esmérnek —

E 5

El-

*) *A Regc helyett, mérefzlek én is eggyfzer eggy Újszót! — és a' Sage-t Mondának keresztelem. . . . Jó é nem tudom! de alig ha mi ezt a' velős Német Szót valaha olly jól eltaláljuk. —*

Eldorádó a' Neve. Minden kigondolható világi és testi Gyönyörűségeknek, Bóldogságnak, Bőségnak, Kellemetességnek, és Kiességnek Helye . . . Az Arany itt a' Barázda alól fordul ki; az Ezüst a' Vízmósásokban nagy Rögekben hever. A' Gyémánttal a' Gyermekek játszanak. A' Bor Patak gyanánt foly. A' Méz a' Házhéjjáról tsepeg. 'Sírt a' Kerékvágásból meríthetfz. A' Tej Tavakban áll. A' sültt Foglyok, és Fátzányok a' Kést Hátokon hordják, és mindenre a' mi fzent kérnek, hogy edd-meg őket! A' Nyársról melegen lefzökött Nyúlak Lábad elejébe ugranak. Kenyérből Hegyek vannak, és a' Hó helyett Vaj öfzül a' Tetejeken. — Mi Hijja ezeknek a' Bóldogságra? Bóldogok úgy é? ezerfzer bóldogok ezeknek Lakosi?

De mi lehet elég jó a' fekete epés Filozófusoknak? Azt mondja eggy ezek közül, hogy ezek minden ö Gazdagságai mellett is Kóldúsok. Az Arany, igaz, náluk a' Porban hever, de a' ki azt illeti, Halál a' Fején

jén, eljön a' Szomszéd Nép, és — elvívzi. — A' drága Köveket nem esméri, és midőn azt mások kipallérozzák, mint Tsuda dolgokat ők úgy vásárolják. . . . A' Természet' minden Adományaibann Torkig úlnak, — és Szegények. Ez a' Természet' Bökezüségé nekik ártalmas. Azért ő nálok az alkalmas, tiszta, tsinos, és kedves Élet — a' Torokban áll. Az ő Bóldogságok a' Hevyeség. Érzések tompa; Ízlések darabos, vastag. Értelmek vak. — Úgy é bóldogtalanok ezek a' Bóldogok ? . . .

Hol fekszik ez az Eldorádó ?? — —

A' Pillangó - Fogók.

Szép veres, zöld és kék Pettegetéssel vólt kitarkázva egy Pillangó. Kezeiket kiterjesztve szaladott utánna egy gyermeki Sereg, Kalapjaikkal ugrándozva tsapdostak utánna, és elvesztették. — Tanítójók midőn

dön észre nem vették, letörlötte a' festékes Port róla, és a' Gyermekek közzé eresztette. „Júj be rút! „ elkiálták magokat mindnyájan, és egy sem mozdúlt ki He-lyéből.

Mi szép rajtad Lyánka? — Te é,
vagy Köntösöd? — —

Kn.

AZ OSZLOPOKRÓL.

Egy Elmélkedés a' szép
Mesterségekből.

Tifztságának azt hívjuk, a' mi mintegy felesleg való, elmaradható valami Dologban, a' melly által az hasznavehetőbb nem lesz, mint az előtt vólt, de szembetűnőbb, 's kellemetesebb.

Tzélja ezeknek az, hogy ezek által Figyelmetességünk a' Dolognál inkább megakadjon, még pedig hogy azoknak Látásánál Szemünk örömet mulasson.

Nem kell tehát az illy Tzifraságoknak (Zierrath) semmi idegenneműeknek lenni, a' melly által félrevonatasson Figyelmetességünk, sőt inkább a' Dolognak Természettét, 's Allatját annál erősebben ki kell jelenteni, és kijegyezni, hogy azt azokba' mintegy újra feltaláljuk.

Men-

Mennél jelentőbb, 's magyarázóbb tehát az illy Tzifraság, annál szebb az.

Ezen Sarkalatot (principium) tehát az Építömesterre alkalmaztatván, ki fog tetfszeni melly Tzifraságok szükségesek, vagy felesleg valók, mellyek pótolthatnak ki, 's mellyek nem?

A' Korinthusi Rend szerént épültt Oszlopok Fejei (Capital) Gallyakkal, Leveles munkával vannak ékesítve, a' hol a' Levelek közzül gyenge Szárok nyúlnak elé, a' mellyek ott fenn a' Héjazat alatt, tsigássan magokfelé visszafordúlnak. —

A' Joniai Rend szerént való Oszlopfőkben, tsak az tsigaformán visszagörbültt Kinövések vannak (voluta) minden Kevelek nélkül.

A' Doriai, és Toskánai Rendű Oszlopfők ezen Kinövés nélkül valók, és tsak a' Nyomásnak Jeleit viselik, midőn
több

több kevesebb Abrontsokat húz maga körül.

Az ezen utóbbi Rendű Ofzlopok rövidek, zömökek, és tsak a' rajtok nyugovó Gerendákat viselik.

A' Joniai és Korinthusi Ofzlopok ki-nyúltak, fűgá-
rak, és véknyak, és mintegy feltaszítva emelik az őket nyomó Gerendákat.

Mennél rövidebb az Ofzlop a' maga Vastagságához képest, annál inkább közeli-
t a' Tökéhez, és az idomatlan Törsök-
höz: mennél fűgárabb, annál inkább hason-
lít a' kiformáltt, felnyúltt, és növő Dolgok-
hoz.

A' Korinthusi Ofzlop, mivel legsűgá-
rabb, leginkább magán kell neki hordani a'
Növés, és Nyúlás' Jeleit; nints pedig a'
Természeten hathatóssabb Jelentése a' Nö-
vésnek mint a' gyenge Levélnövés, a' melly
mindég újj Tsírádzásokat hajt, és a' hol ez
a'

a' Tolódzás, ez a' belső Hajtás jobban szembe tűn, mint a' Törsökönn.

Azok a' gyenge Tsirádzások, mellyek a' Gallyak között egyenessen fel felé hajtának, ha a' felső Nyomás által meg nem akadályoztatnának, leg jobban kifejezik azt a' belső növő, 's törekedő Erőt, az által, hogy magokba visszahajlanak, és a' magok Növéseket lefelé tellyesítik, minthogy felfelé meg vannak akadályoztatva.

Bár próbáljuk meg a' korinthusi oszlopnál a' Gallyakat, és ezeket a' tsigaformán öszvehajtott Szárakat más valami Tzifrával feltérélni, és vigyázzunk reá, ha az egészen nem valami meg hóltt Formát vesz é magára, és nem csak aprólékos Játéka lesz é?

„ Miért nem Virágokat, vagy Gyümölcsöket, és miért éppen választyuk a' Leveleket? — „ Éppen azért mert itt, ezeknek, a' Nyomás által megakadályozott Törekedést kell kifejezni, a' Gyümölcsök pedig és

az Virágok már Tellyességeben vannak,
és nem nőnek. A' Virág lehajtya a' Fejét,
a' Gyümöls levonja a' Földre a' megterhelte
Agat.

Ezek által Figyelmetességünk az Fö-
tztélül — a' sugár Ofzlopnak megakadályo-
zott Feltörekedésétül elvonattatna, és más
idegen, a' Dologra nem tartozó Gondola-
tokra vezettetne.

Az Ofzlopnak a' Törsökkel tsak abba',
az egybe', van eggyező Közössége, hogy
felsiet, felnyúl, nem hogy gyümölsözik.

A' Fa semmit sem visel egyebet, ha-
nem a' maga Terhét, maga, 's hozzátartozó
Gyümölsét, az Ofzlop mást is valamit vi-
sel, a' mellynek könnyű Felnyúlásával el-
lene törekedik, és éppen ez a' könnyű El-
lentállás, elmúllna, ha az Ofzlopon vala-
mi nehéz, levonszó Dologokat szemlélnénk.

A' Leveleket, vagy Gallyakat a' korinthusi Ofzlopfőkön, ha Tollékességgel feltserélnénk, úgy látszana mintha az az Egész egyföszere elvágódna; mert a' Tollaknak semmi Hasonlatossága lintsen, a' felnyúló, nevededő Törsökkel, és Figyelmetességünket más valamire, mint sem az eleven, és törekedő Erőre vonnyák, és az Egésznek Munkálását mi reánk, rontyák.

Igaz pedig az, hogy ha valami Dolognál azt kívánnjuk, hogy szépen tűnnyön Szemünkbe, Szükség, hogy az Egésznek együgyü Képe, más meg nem egygyező Aprólékságokkal meg ne zavartasson.

A' korinthusi Ofzlop azon a' Ponton végeződik, a' hol az Gallyak közzül kitolt Szárak végre mintegy Növésikben megakadályoztatva, a' Fedél alatt Peretzkarikákban (Spirallinæ) magokban visszahajlanak, és Levél 's Ág nélkül maradnak. — Ezenn Tellyességében áll ofztán tökéletessen az Ofzlop, a' melly mintegy több Erőt foglal még

még magába', mint sem hogy csak az rajta fekvő Gerendákat hordja, és mintegy a' maga Növésének Bőségét, újra magába visszavefzi.

A' joniai Ofzlop a' maga szemérmes Határai között marad. Lassú Emeléssel, 's gyenge Törekedéssel, de egyfzersmind gyenge Szenvedéssel viseli a' felső Nyomást; nem nyúl fel egészen a' korinthusi Ofzlop búja Gallyasnövéséig, a' melly a' Gerendákat mint egy a' Levegőben tartja. — Együgyű Peretzlineákkal hajlik vissza magában. Gyenge Kinövései által jegyezi, csak hogy kisebb Mértékben, mint az korinthusi Ofzlop, a' belső törekedő 's nevedő Erőnek Tellyességét; Visszahajlása által pedig ezen Kinövéseknek a' felső Nyomást; és az által, hogyezen gyenge Tsirádzások, hajlongnak, de maga nem jegyezi, sugár Terme- te által, benne lévő Erösséget, a' melly által az lenyomó Tehernek ellent áll.

Tornyok, Obeliskusok, és Emlékezet-
Ofzlopok.

Az előbbi Elmélkedés' Tóldalékja.

Egy Torony, leg főképpen ha magánossan áll, más Világbéli Épületnek látszik, és más féle Teremtések' Kedvéért rendeltettnék, mint a' kik itt a' Földön laknak. —

Ellenben ha a' Tráján', vagy Antonin' Ofzlopját tekintjük, elvész az a' Képzelet előlünk hogy Épületet látunk, holott ezen Ofzlopok olly nagyok Kerületekre nézve is, hogy Gráditsonkon lehet felmenni a' Tetőjekig.

A' Vésett munkák (bas-reliefs) melyek Peretzlineákban tekeregnek felfelé, hogy az által a' Tsászárok Tettjeiket Örökkévalókká tegyék, a' kiknek Emlékezetekre emeltettek fel, újjal mutatták mintegy a' magok Tzéllyaikat, és mint valami felséges Írást úgy szemléljük, a' melyben az jövő Nyom olvashat.

Az

Az Obeliskus ezen Tzélra nézve felségesebb és tisztesebb Formát mutat, a' Meghegyesítés miatt, a' melly a' Viselés, vagy Emelés' Képzeletjét felnem indítja, ellenben egy Oszlop, a' melly semmit sem tart, 's emel, az Ízlés' Játékjaihoz tartozik.

Nem kerülheti el az ember hogy Vég és Tzél ellen valónak ne álítsa, ha az Tráján' és Antonin' Oszlopain, mellyek Toronymagasságúak, és minden egyéb Házak felett kiállnak, egy pár Allóképet lát, mellyek rajtok állanak. Mint 'Sámolya (Postament Fuszgestell) ezen Allóképeknek, ifzonyú Nagyságú azokhoz képest az Oszlop, és még is nints egyéb semmi rajtok.

A' két arany Golyobisok helyett, mellyekben Tráján', és Antonin' Hamvai öríztettek, állanak most Péter és Pál Apostol' Allóképei ezen Oszlopokon, és furtsa Ellenkezést (Contrast) formálnak azon Vésettmunkákkal mellyek hadi Tetteit hirdetik

azon Világ' Urainak , és a' mellyek szinte az Apostolok lábaikig feltekerődnek.

Hogy ezen Öfzlopokat Gyönyörködéssel szemlélhessük , szükség hogy szép Foglalatya miatt mintegy Formájokat elfelejtsük : A' Szem , szükség hogy szinte a' Tetőig ezen kígyós Lineákon kereftül felfelé hágjon , és Sorrúl Sorra belőle , mintegy Könyvből olvasson.

Az Egyiptomi Pyramis felséges Épület , mert Széle , Hofzával nem egyenetlen , és a' Teteje felé menő Tsútsofodása által , dítő siralmas Emlékeztetőjellé , és sokat jelentővé lesz.

Most már állítsuk öfzve renddel , a' Pyramist , — Obeliskust — a' Bálvány-öfzlopot (*Kolossale Saule*) — a' Tornyot — és a' Tornyotskát — és itt áll eggy Léptsönként lemenő Rendje az Izlés' magas , és felséges Munkáinak , szinte a' gyermekes , és jádзи Munkáikig.

A' Chinai Tornyo ts k á k , leg-mel-
szébb távoznak el az Régiek Építőmestersé-
gétől, és a' leg nagyobb vagy legalatso-
nyabb Grádusa az aprólékos, és gyermekes
Ízlésnek.

A' Minaret-ak, vagy keskeny Tor-
nyo ts k á k a' török Met set eken (Moschee)
úgy szólván nem egyebek, hanem a' Török-
papok Allásai, a' mellyről az Népet az Iste-
nifizolgalatra öszvehívják, mivel ők Haran-
gokkal nem élnek; e' szerént nem is nagyob-
bak 's szélessebbek mint ezen Tzél kívánja,
és ez Okból nem is ellenkező vagy visszás
Ízlésűek.

A' Tornyo k között a' hajdani he-
gyes vagy éppen tsonka Tornyo k szen-
vedhetőbbek mint a' mostaniak, a' hol apró
Düdörödésekkel (Protuberántia) akarják el-
takarni, az Épületnek 's annak Keskenysége-
nek, Magasságához képest való Egyenetlen-
ségét.

Ez éppen olly vißzás Formát mutat, mintha fok apró, 's keskeny Emeletek (Etagé) külömbféle Épületekből, a' helyett hogy egymás mellett állnának, egymás Tetejére rakatnának.

Legútálatossabb a' mostani Tornyon a' Bóltozat, a' mellyet a' Tetejére raknak, és a' melly ollyan mint egy apró Tsalma, egyy Oriás Bálvány' Kaponyáján.

A' RÉGIEK' MÁRVÁNY- KOPORSÓI.

Rómában a' Kapitolium' egy Szobájában vannak eggnéhány hajdani Márványkoporsók, a' mellyek között eggnéhányoknak Leírásokat azon Végből ide rekesztyük, hogy Példáját adjuk a' Régiek' kedves Rajzolásá' Módjának.

Az Amazonok' Ütközete.

Egygyen ezen Koporsók között, Párusi Márványból, van lerajzolva az Amazonok' Ütközete. — A' Fedelének Homlokán látja az Ember az Amazonokat, kik között eggnéhányan sírnak, és másoknak Kezei hátra vagynak kötve.

Az Tsontok között, mellyet ezen Koporsó elrejtett, talaltatott Kövé vált Bal-

sam, egy kis Aranygyűrű, drága Kövekkel kirakva.

Nem valamelly Bajnok-aszony Sírhal-
mát jegyzik é ezen Jelentőképek, a' ki talán
mint Zenobia, az Ütközetbe mentt, és mint
bátor Lelkének Aldozatja elesett, és a' kit
a' Képelő mesterség halhatatlanná a-
kardt ebbe tenni?

A' felfordított Terminus (Határkö)

Más Koporsón az Idő képeztetik, a'
melly egy meg-hóltt Ifjúnak Boritékját ö-
leli által. —

Egy Terminus Háta megett, le-
omolva a' Földön elterültt. —

Diána Szövetnekkal, egy Szerelem Is-
tenétől kísértetve, leszáll Szekeréből, hogy
Endimionját keresse. —

Ezen

Ezen szép Symbolum alatt gyakran jegyezték a' régiek valamely Ifjú' Halálát.

Fedelénn a' Koporsónak három kis Nyílások vagynak, a' mellybe' hihetőképén öntetett a' Halotti áldozatkor a' szenteltt Bor. —

Promethéus.

Ellenébe áll ennek egy más, a' melyen jobb felől felemelkedik Szekerén a' Nap, és túlfelől lesüllyed, oda, a' hol Diána, mint az Éjjelnek Istennéje mulatoz. —

Promethéus formálja az Embert Agyagból; Minerva segíti, és az most formáltt Embernek egy Pillangót tesz Fejére, hogy mintegy Lelket öntsön belé.

Fentebb egy Abrázat elmélkedve ezen újonnan teremtettnék Sorsán, és szemlélve áll.

Amor és Psyche egymást ölelik; és ez által jelentik a' Test' és Lélek' Egyességét.

Az Éltetőállatok magok Symbolumaikkal élefsztik az Életet, és tartogatják mintegy rövid Allandóságát. —

De már Diána Székre állott, nyugszik az újjonnan készült Ember' Borítékja, és a' — Pillangó elfz áll tőle; egy Genius lefordúltt Szövétnekkal egy, és Kofzorúval más Kezébe', izomorúan néz le a' Föld-felé. —

A' Lélek, Psyche Abrázatja alatt, Mercurius által az Elysiumba kísértetik; és Prometheus, kinek a' Keselyű vájja Májját, lakol az múlandó Ember' Teremtéséért.

A' Fedélen nyugszik egy Ifjú mintegy lassú Szenderedésbe', két Mákszár Kezébe', —

Egy Gyermekek Gyümölsöt tart egy, és Madarat a' más Kezébe'. —

Ezen Koporsót a' szép Diadumeni-
ánusnak tulajdonítyák, Makrinus Tsá-
szár Fiának, a' ki Életének tízenkettődik
Észtendejében, Attyával együtt meghalá-
lozott. —

A' Kilentz Músák.

Még egy más Koporsón, vannak leg-
kellemetesebb Helyheztetésben (Po-
situr Stellung) a' kilentz Músák kiábrázol-
va. — Egy Oldalán ül Szokrátes, előtte
egy befátyolozott Affzony, egy' alattsony
Ofzlopfn (Säulenschaft) támaszkodva, a'
ki véle együtt látszik böltselkedni.

Más Oldalán Homer ülve van ábrázol-
va, és egy Fátyol nélkül való Affzony e-
lőtte, a' ki néki egy Nyalábírást (Volu-
men) nyújt.

A' Fedél, mintegy azért, hogy az
Szomorúságot gyengíttse, tréfás Rajzolatok-
kal, mint tengeri Tsudák, Nereidák, és eff.
van körülvéve.

Találtatott ez az Urna 3. mértföldnyire Rómától, az Ostia felé vivő Úton.

Lehetett é vallyon szép Symbolumokkal ékesíteni egy Bölts', egy Orátor', és Poéta' Koporsóját ?

Diána, és Endymion.

Ezen az utolsó Koporsón leszáll Szeke-réből Diána, alvó Endimionját látogatni, Morféus, a' Szerelmek, és Geniusok, Páftorok, 's Nyájjak vannak körülötte. —

Az Fedélen öt Ofztályok vagynak vésett Munkában.

Az elsőn látni lehet a' két P árkákat, a' kik fonnyák az Életfonalát, és Lachesist, a' ki azt elnyesi.

A' másodikon van Telesphorus, a' Megegéségedés' Istene.

A' harmadikon Plutó, és Proserpina, Lábaik előtt Cerberus.

A' Negyedikenn Mercurius, a' ki az alsó Világra kíséri az Arnyékokat.

Az ötödiken Férj és Feleség ölelik egymást, egy Agyonn ülven; előttök Lábaiknál Hűséget jelentő Kutyajok.

Eggy Koporsókő.

Az Ajtónál áll egy szép Koporsókő, a' mellyen két kerek Üreg látszik, és a' mellyekbe' állottak Hamvaskoporsóji (Urna) egy szerető Párnak, a' mellyről az Felülírás emlékezik.

Kedves Borzadás foglalja el az Szemlélőt, a' midőn látja, hogy ezerévi Idők után illy szép Jelentőképek alatt tartatik fel a' Hólttak' Emlékezete, és hogy illy édes Mód által esmértet meg az a' bölts Régiség bennünket az Halál' szomorú Képeivel.

LEIRÁSA EGGY PALOTÁNAK BERLINBEN.

Báró és Fő-minister Heinitz Úr építette ezen Palotát a' maga Házában. Ez egy hosszú Négyszeglet. Az Oldalfalaknak minden Végén nyílik egy Ajtó, úgy hogy mind a' négy Béjárás a' Palotában tökéletes Szimetriával általellenben esik.

Hat festett joniai Oszlopok a' hosszú Oldalakon egy Folyosót látszatnak formálni: — Úgy tetszik mintha kiállnának az Oszlopok, és homályos Mélyében hátralépne a' Fal, úgy hogy ezen szerentsés Szemfényvelztés által az egész Palota látszatik tágasodni.

Hogy a' Fedél nagyon nehézkesnek ne tessen, és ne közelítsen a' Földhöz, szorgalmatossan elvan kerülve minden felesleg való Tzifraság.

Eggy együgyü O v á l (Hosszúkerék) jegyzi ki az egész Hely' Tágasságát, a' mellyből függnek le tízenkét nagy Üveggyertyatartók, és a' mellyek úgy vannak elrendelve, hogy az Világosítás felülről lefelé tökéletesen esik.

A' négy Ajtó felett nagy Vésettmunkák vannak rajzolva, és minden Ajtónak Ódala mellett egy hajdani Állókép Értz (Bronze) formában Festékkal követve.

A' tsalárd Mélyítésében az Oszlopok' Háta megett újra homályos Festékekkel Vésettmunkák vannak ábrázolva. — Az egyik hosszú Ódálnak a' Közepén felemelkedik, egy fehér Márványból készült Kandalló együgyü Párkázattal.

Az alsó és felső Végén a' Palotának, az Ablak és Tükörök között, egyes, hajdani Képeket majmoló Figurák állanak.

A' Színek a' mellyek itt Festék által követve vannak ezek: A' Fala a' Palotának Gránit. Az Ofzlopok sárga, veresses Erekkel tarkázott Márvány (Giallo Antich o.) Az Ofzlop 'Sámolyok és Fejek darbos Márvány. — Illyen az Gerendázat, és Fedél is, tsak gyengédebb a' Veressége. Az Értz formára festett Allóképek' 'Sámolyai Porphyrt mutatnak. Az Ajtók Értz formára festettek.

A' Föbejárást e' Palotában ékesíti, (en bas relief) Vésettmunka formánn a' Flora' Innepe. A' más Ajtón fellyül a' Tzeres' Áldozattya, a' harmadikonn Szilen a' Vadistenek (Faunus) és Bacchantoktól kísértetve, a' negyedik felett van Herkules' Mennyegezöje az Ifjúság' Istennéjével.

Ezen Mythologiából fzedett Ábrázolatok jelentik, nem Betű szerént és vastagon, hanem tsendes, és titkos Íntés formán, Tavaszát, Nyarát, és Összét az emberi Életnek, és Jutalmát a' munkás, és nagy Tetekkel tellyes Virtusnak.

Az Oszlopok' Háta megett vannak az
egy Oldalon Vésettmunka formán, The-
seus Bajnok' Tettei, és a' máson az
Viadalpályák, a' Herkules' küsz-
ködő Játékjaiban.

A' Flora' Innepé.
(A' Fő-bejárás felett)

Agyon nyugszik a' Virágok' Istennéje...
Zefir szállongva víz hozzá egy Rózsako-
szorút . . . Fejénél Hárfát penget Amor —
Lábánál Virágokon szunnyadoz egy Geni-
us — Szerelemistenkék (Amoretten) rep-
desnek Fekvőhelye körül . . . A' Kelleme-
tességek (Gratiaë) Amor' Fegyverét egy
Myrtusfához kötözik . . . Más felől egy
szerető Pár, Éltek' Őszfőbenn, Örömmel
szemlélik a' Tavaszíélet' fiatal Játékjait. —
Egy Viráglántzot tartnak Kezekbe', és ez-
zel tolmátsolják azon vídám Napokat, a'
mellyekben őket, legelőször ilyen Kötél öfz-
vekaptsolta.

Ez alatt áll két hajdani Allókép (antike) Értz Formára készítve. Egyfelől a' hatalmas Amor, tellyes Hatalmának Érzésével, és pajkossan gúnyolja az Isteneket — másfelől Psyche, a' ki Vénus' Tílalma ellenére, megnyítja az Szekrénykét, mellybe az Szépség' Kellemjeit gondolta elrejtve lenni, és a' mellyből halálos Gőz párolog fel. —

Apolló, és Hiátzínth.

Sajnálkozva terjeszti Apolló Karjait a' lerogyott Kedvesse után, a' kit egy szerentsétlen Tányérhajtás (Discus) a' Játékban halálossan megsebesített. A' haldokló Ifjú, még Lerogyásában tartja széllyelzuzott Homlokát. — Hamvaiból tsiráztatta a' Szépség' és Ifjúság' Istene azon Virágot, a' melly elzunnyadt Kedvesének Nevét ma is viseli.

Thesus.

Most szállott meg Krétába. — Látni lehet a' Révnél Hajóját — Minos' Leánya Ariádné

a' Gombolyagot nyújtja, a' mellynek Fónala által, a' Tévelykertből (Labyrinthus) kiszabadúljon.

Thefeus' Győzedelme a' Minotauruson.

Leverve fekszik Minotaurus — a' fiatal Bajnok, Buzogánnyal felfegyverkezve Nyakfízírtan tapodja; Athene' Gyermekei 's Leányai, a' kik Aldozatúl vóltak szentelve, örvendező Szemléléssel, és Bámúlással néznek a' levertt Tsuda-állatra.

A' Hórák.

Három Karjaikat általötött, tántzoló Hórák, a' Kandalló felett az repülő Időt jegyezik.

Thefeus, és Pyrithous.

Hű baráti Kötelekkel vóltak ezek egymáshoz tsatolva. — Pirithous Mennyegzőjénél

nél Hipodámiával az Centaurusok Vendégül voltak híva. — Részegek lévén a' Bórtúl, és Szerelemtül, a' Gazdálkodás' szent Kötelességét megakarták sérteni, és a' Mennyaffzonyt elragadni. A' Bajnok szívű Thefeus ellentállt ezen Ragadománynak, és elűzte Barátjától a' fenyegetődző Veszedelemet. — Küszködve van kiábrázolva, mint ütötte Földhöz a' Centaurusoknak egygyikét, és a' mást fenyegeti, a' ki Hipodámiát elakarja ragadni; a' többeknek Ábrázatján festve van a' Zavarodás, és Bámulás.

Thefeus, és Áriádne.

Áriádne, elhagyattatva Thefeustól, kereseg az magános Kösziklán Náxos Szigetében. — Felpüffedt Vitorlákkal látszik Thefeus' Hajója — Bachus vígasztalja az elhagyatottat, és Hajának Ékességét, melyet az Égfele felvet, Tsillagkoszorúvá változtatja.

Proserpina' Elragadása.

A' megkérdelhetetlen Plútó elragadja a' Szüz Proserpinát, a' kinek még a' lezakarzott Virágok is Kezében vannak, és levizti az Alsóvilágra — sebessen zörög lefelé Szekere a' fekete Styxre — és az Ifjúság, és Szépség a' Halál' Zsákmányává lesznek.

Ceres' Áldozatja.

(A' második Bejárás felett.)

Ceres, Proserpinának Anyja, Sárkánytól vonatott Szekérbe hág. — Az Aetnán gyújtotta meg Fáklyáját, mellyel az Éjjelt megvilágosította, hogy a' Föld' Rejtekeiben keresse elveszett Leányát. — Míg a' bánatos Anya kesereg, érzi a' Föld' jóltévő Jelenlétét, és vígad Áldásának . . . Megtanítja Triptolemust a' Földművelésre — A' Marhák vonnyák az Ekét — a' Szántóvető hasítja a' Barázdát — és önti a' nemes Magot. — A' más Oldalan az Aratás' Innepe

kezdődik, és Ceres' Oltáránál tellyes Ké-
vék áldoztatnak az Aratóktól, és Aratónék-
túl — Középen büszkélkedik egy Fa Gyü-
möltisével, a' melly szép Jelentőképe az tá-
pláló Föld' áldott Bőségének.

Valamint Amor és Pŷche az Élet' Tava-
szát jegyzték, úgy jelentik az Minerva'
Merkurius' Allóképei az férjfiúi Idő' ko-
morabb Foglalatosságait.

Egy Réfzén az Ablaknak van egy Határkö.
(Terme) egy hajdani Lámpás' Formája után;
az másikon egy Bachus' Papja a' Hercula-
numi Képirások szerént; és Középen van egy
Najada (Tengeriszűz) egy Tengerilovat
körülkaptsolva, kirajzolva.

Szilenus.

(A' harmadik Bejárás felett)

Az öreg Szilenus, tántorogva, és
Bortúl részegen tartatik Pán, a' kinek
Thir.

Thirfus van Kezébe, és egy gyenge Nimfa által, a' kikre támaszkodik, — két Geniusok tsomoszolnak Bort a' Hordóba — víg Munkájok mellé fújja egy Faunus a' kettős Nádat. — Egy asztali Társaság kofzorúzza magát, és letelepedik a' Vendégséghez, a' hol három lefüggő Allortzák jelentik a' tréfás és comicus Jádziságot. — Fiatal Szatirusok és Bakhantnék másfelől vezetik Szilenus' Szamarát, és ösztönözik a' Thyrsusbottal a' sebessebb Lépésre. — Egy a' Bakhantnék közül egy szép Ivóedényt tart Kezébe'. Az egész Sereget bezárja egy, a' ki nagy ifzonyú Hordót emel, és mellesleg egy fiatal Szatirus, egy Bakkal öklelözve. — az egész Festésben tréfás Pajkoság látfzik.

Mint Allóképek vannak egyfelül Bakhus' jobbában Thyrsus botja, baljával Fejét támasztja — másfelül az Egység' Istennéje, a' ki a' szelíd Kígyót Tsélszéből itatja — mind kettő olly Istenség, melly az Életnek hanyatló öfzi Idejét gyámolítják.

Bákhus Tigrisektől vontt Szekerében.

Bákhus Jobbjában Thyrsus' botja, Baljával Térdjére támaszkodva, ül Tigrisektől vontt Szekerében, mellyen Amor szomorkodik, mert csak a' Bor' és Szerelem' Istenei szelédíthetik meg a' Vadakat, a' mellyek örömet hajtyák Nyakokat a' vídámító Istenség' Járma alá.

Már most az Öröm, és a' Gyönyörűség munkás Életre változik, azért következnek,

Az Olympiai Játékok' Küszködései.

Az Ékesfzóllás' Vetekedése.

Egy ifjú Orátor, kis emeletű Helyen, Baljában egy Tekertspapiros, Beszédjét, Jobbjának tsendes Mozdulásával késér. —
A' halgató Tsoport, Ifjak, Gyermekek, Vének,

nek, körülállják, és mások mint Bírák ülnek, hogy a' Jutalmakat a' fzerént a' mint ítélnék kioszthassák.

Mindnyájan a' Befzéllő felé figyelmezenek, de Helyhetésekben, Ortzájik' Mozdulásában, Minájokban különböző Kinyomás vagyon.

A' Birkózásban való Vetekezés.

A' Sorompókon túl állnak a' Szemlélők, két kis Tzél helyett szolgáló Pirámisok, a' mellyek körül forgottak a' Szeke-
rek, jegyezik a' Viadal-piatzot, a' mellyen a' Játékok tartattak. Két Pár Küfzködők állanak rajta, kik egymással küfzködnek. Egy a' mást már leverte; a' más Párnál kétes még a' Győzedelem.

A' Szekerezésben való Vetekedés.

Ugyan azon Viadalpiatzon változik a' Jelenés. Két Vetekedők, Szekereikkel, melyek a' Tzél felé sietnek, üzik futó Lovai-
kat — egygy öfzvehúllott Kerék elragadja a' legelsőnek Győzedelmét.

A' Tányérhajtásbann való Vetekedés.

A' Nézőszín nem változik. — és az Küfzködések helyett a' Tányérhajtás következik; különböző Helyhetésekben állanak a' két Tányérhajtók, az egygy a' Sebesség, és minden Érzőinak' Eröltetésével, a' más Tsendességgel, és nyugott Méregetéssel, hogy az Perfzakasztó Hajtást kerékszül a' Levegőn elvesse. —

A' Munkára most Jutalom következik —

A' Jutalmak' Ofztogatása.

A' Bírák körülülnek Székeken a' Viadalpiatz' Végén, a' Pállyának Tzélya mellett, és ofztogatják a' Jutalmakat — Egy Ifjú szemérmes Allással elveszi a' Vadolajágból kötött Koszorút, melly a' Győzedelmesek' Jutalma vólt. A' többek vára-kozva Háta megett állnak, hogy ha a' Rendreájok érkezik, a' Bírák' elejében lépjenek.

Kerkules.

Herkules Admetet vezeti, a' ki vídám Elragadtatásban nyújtja ki Karjait, az Arnyékok' Országából gyászolt Hitefe felé. — A' háromfejű Cerberus, megkötöztetve a' Mennykövek' Istenének Fija által, Lábához törölözködik.

Herkules' Mennyegzője az
Ifjúság' Istennéjével.
(A' negyedik Bejárás felett)

Herkules Baljával Buzogánnyára támaszkodva, nyújtja Kezét Hebenek az örök Szövetségre. A' megengesztelődött Junó, ülvén a' Mennykövek' Istene mellett, megáldja ezen Következést. Jupiter' Füléhez, mintegy Üzenetet hozva, hajlik Merkur. Másfelől, mindjárt az ölzvekeltt Pár mellett áll Vénus, a' ki Eros-t lekötözve tartja, míg az alatt Anteros Lábaiknál játszodozik. — Plutó még egyszer oda nyújtja Proserpinának az Almát, melly által örökre övéve lett. Az Istenek' Gyülekezetébe zárják a' Kellemetességeket. — Junó és Jupiter mellett vannak Merkur és Vulkán Beszédbe bémerülve, és Apollótól egy fokat jelentő Intés által az Kellemetességek felé útasítatnak, kiknek a' Böltseség is hódolni tartozik.

Ganymedes itatja Jupiter' Sassát, a'
melly Körmei között tartja a' Mennykövet. —

A' Vésettmunkák alatt kétfelén az
Ajtónak, vagynak az Apolló' és Diána' ítélő
Képei, szabad Helyhetésben, és bezárják az
Egészlet, 's jelentik a' mindég visszaforduló
Ifjúdását a' Természetnek, a' Teremtésben. —

Eggy Vesta Papnéja, a' ki az Aldozőkorsót
kiönti az Öltárra. —

Eggy Genius, a' mely Pegasust nyargaltában
forgatja. —

Eggy Terme — ékesítik a' Közöket az
Ablakok között. —

A' WINDSORI ERDŐ.

Mylord Lansdownhoz.

Popé szerént — szabadon.

Éneklem a' Windfori Ligetet, és annak Barlangit, mellyekben a' Mú'sák és a' Királyok Múlatozást találnak. Nimfák! kiknek Jelenlétek szépíti ez Helyeket, nyíssátok-meg az én Kedvemért szent Forrásaitokat, hadd szökdétseljenek a' buzgó Habok Lantomnak Hangjain, azután ereffzetek be engemet is árnyékos Kunyhóitokba. Ti is Isteni Szépek! kik az együgyű Páfszorokba Verseket lehelletek, Igyekezetemet segélljétek. Granville parantsolta, hogy énekeljek én; az a' Granville, a' ki a' Mú'sákkal ífza, a' Castálius Forrás' édes Nektárját. — Az Alcinous' Kertjeit már régen elhervasztotta a' Boreás: még is feleleveníti bennetek, 's szeretteti veletek azokat a' Verseknék bájosló Ereje: óh miért nints az az Ereje az én gyenge Mú'sámnak, midőn az a' Windsori Ligetet akarja halhatatlanítani.

A' Halmok és Völgyek, a' Mezők, melyeken Látásink gyönyörűségesen végződnek, a' mellzire elnyúló Térségek, a' Föld és a' Víz, szép Öszve-elegyedéssel váltjákfel egymást: nem azért, mintha Hadat igyekeznének egymást közt indítani, mint a' Zűrzavarnak (Chaos) Kebelében; hanem hogy egy tsudálatos Egészlet képzítsenek, valamint a' fok egymástól különböző Dolgok a' Természetben, az Egészlet tökéletesítik.

A' habzó Ligetek építenek itt egy különböző Játzófszínt. — A' Tél álmához Italt ad itt a' Gyönyörűségeknek, a' melytől megrészegülvén ezek, alufznak e' kies Ligetnek Kebelében, mind addig, míg a' gyenge Levelek Szárnyaikon elhosszúsítják a' vidám Tavaszt — Ennek pirossolló Hajnala Harmat gyöngy' Tsepjeit tsepegteti öreájok; Elevenséget lehellenek ezek a' Böltsöben heverő Vígasságokba. — Egyet szóln hozzájuk a' mosolygó Tavasz; megismerik ök az ő Szavát, és a' Zefirnek gyenge Sugósága kiüti Szemeikből a' hollás Almot.

— Megelevenedvén ezek Kezet fognak a' mosolygó Grátziákkal, és nyájas Szavaikkal közikbe hívogatják az Halhatatlanokat a' Múlatásra; Örömet találnak ők köztök mindenek. — Láthatod itt a' Tudóst a' Természetnek szemfényvesztő Gyönyörűségeibe' elmerülve, — a' Természet' Visgálót a' Plánták' hatalmas Alkotójának Thronusa előtt térdepelni; — a' Vadászt a' Vadak' Kergetésében gyönyörködni; láthatod itt a' boldogabb Halandóknak, a' Pásztoroknak, Kunnyók' Tetejit tsillámlani. — Nints olly Teremtés, a' mellyet a' Gyönyörűségek mindjárt a' Liget' Kezdetétől Kézen fogva nem vennének magok közzé, a' mellyeknek Szépsegeket egyedül azok festhetik, a' kik érzik. Irigy Szemekkel nézi mind ezeket a' Nap: elhaggya érettek ama' Kárpitot, mellyet ő néha kék Színre fest, néha pedig Homállyal béborít, hogy annakutánna édesebben érezhessék a' Halandók, Súgárinak Kedvességét; elhaggya aranyos Szekerét, és egyedül egynéhány Súgárok követik ötét. De minkeelőtte ezen Szépeknek Nektárját kóstolhat-

hatná, Engedelmet kell neki koldúlni a' magas Tzédrusoktól, hogy a' Ligetbe bébot-
sáttasson. De imé ezen kevély Fák nem
elégefznek meg véle, hogy a' fűrű Fel-
hőknek parantsolnak, hogy azoknak Útai-
kat magas Tetejekkel meggátolják; hanem
Törvényt szabnak az Isten Phoebusnak is;
csak némelly Súgórait botsátják be, vagy
a' közöttök fekvő Térségekre, hogy a' Vi-
rágokba befzállván, azoknak Poharait med-
dökké tegyék a' balsamos Illatoknak Szülé-
sére; avagy Hegyeiknek Ödalaira, hogy az
ott buzgó Kriftalyfolyamatoknak habzó Ví-
zeiben förödjenek, vagy pedig a' Fák' Le-
velein az ártatlan Zefirrel játszodozzának.
Oh mint veszekefznek amott a' Súgórok,
hogy mellyik legyen első a' Bémenetelben,
hogy mellyik tsókolja az ott mulatozó Pal-
lást, és Diánát! — Itt a' Térségeknél bar-
nálló Színe világít az Olajfák között, am-
ott a' kékelő Hegyek rejtik el Tetejeiket
a' Fellegekben.

Az Indusoknak dítséretes Plántái, és azon Nötevények, mellyek Bal'sammal, és Gyántával illatoznak, nem serkentik fel annyira Figyelmetességünket, mint a' Tserfák, a' mellyek virágoztatják nálunk a' Kereskedést, és minket a' Tengernek Uraivá téfznek. Nem tsinál olly elragadó Tekintet, az Olympus' Teteje, mellyet gyakran meglátogatnak a' Halhatatlanok, mint a' millyennel kedveskednek a' mi alattosy Dombjaink, mellyeknek termékeny Teteji egyesítik az Istenek' Ajándékait. — Ott legelteti Pán bégető Báránnyait; Pomona a' Bövségnek tellyes Kosarából önti Gyümölcseit; a' Virágok, mellyek az ott fétáló Isten-asszony' Nyomainak Jegyei, kinyílt Tsészéjekkel várják a' napnyúgotti Szellőt, hogy benne a' kis Amorokkal hívalkodjon; az Aért az ő vékony Porait befűszerfámozzák; amott a' Közfírtről lebelesen le-rohanó Patakotska félénken ballagdogál, hogy Nimfái mulathassák itt magokat; itt a' Fák, Árnyékaikba hívogatják az elfáradt Utast, Agaikon a' Fülemile köszönti az Hajnalt

nalt. Itt a' Tamariska árúlja Bíborpalástját; amott a' Tenger' közepében zöldellő Szigetekben tündöklenek az Aranykalászok, Ceres' gazdag Ajándéki, mellyek lehajtott Fejekkel bizonyítják, melly készen várják az Aratónak metfző Sarlóját. — A' Szorgalmatosság, a' Gazdagságnak édes Anyja, mosolyog a' munkáltatott Földeknek Látásán, és nyílt Fülekkel halgatja a' Szerentsének, és Békességnek Szavait, a' mellyek ezt hangoztatják: Anna uralkodik ez He-lyeken.

A' Mezők és a' Ligetek egésszen más Színt mutatnak minékünk akkor, mikor az essős Aretúrus béborítja az Eget kellegekkel; nem egyébbre valók a' termékeny Esők, hanem hogy egynehány Szempillantásokig a' mi kies Sétálásainkat félbeszakasz-
fzák, de eggyfzersmind a' Levegőt minden Motskoktól megmossák, hogy Egésségünk megújúlt Levegővel frissítessen; ők termékenyítik az sárga Kalászokat; ők parantsolnak hatalmas Szavokkal a' Fáknak, hogy

H 3

Gyü.

Gyümöltseiket Számunkra jól elkészítsék; ők festik szebb Színre a' Virágokat, hogy azok Szemeinket Szépségekkel, Szaglásunkat fűszerfzámos Illatjokkal bétöltsék. — Egy kevés Szomorúsága után a' Termé-
 lzetnek, mellyben Könnyeket láttatik hűl-
 latni, újjabb Vídámságot szűlnék.

Abban az Időben, a' mellyben a' Zuz-
 maráz fejr Színre festi Zöldségtől árva
 Ligetek' Tetejét: a' Madarász felfegyver-
 kezik Puskájával, feljárja a' nedves Helye-
 ket, a' hol a' Harkály a' Magánosságban
 gyönyörködik, és ezeket is a' hol már a' Leve-
 lek nem fedezik a' Fákat: reá intézi az ártat-
 lan Madárkára, Halált menydörgő Tsőjének
 Szemeit, és most Bibitzet, melly a' mezőt nye-
 si, majd pedig a' Fülemilét, melly magát az
 Egek felé felemeli, febhethi halálosan. —
 Bámúlhat sz ezen Agárnak Szaguldásán,
 melly a' Fogolyt felreppenti: a' Madár fel-
 emelkedvén a' Fellegek felé győzedelmes
 Szárnyaival, bosszontja a' maga Ellenségé-
 nek Keresését: de az ő Öröme rövid; nem
 so.

fokára megérzi ő a' gyílkoló Golyóbisnak Hatalmát; leesik; magát hánnya, veti, és meghal. Mi Hafznot hajtottak néki a' tündöklő és külömböző Színek, a' Bíborfzín Taréj, az a' szép Karika, melly Nyakát kerítette, Tollainak fénylő zöld Színe, a' megfestetett Szárnyak, és az ő aranyos Melyje?

A' Tavasf' Visszajöttével a' Halásf, a' Hallgatásnak Barátja, tartja a' reszkető Fát Kezeiben. Az ő Tekintetében ül a' Reménység, és e' vígyáztatja ötet figyelmetes Szemekkel arra a' Rúdra, a' mellyet leeresztett, és a' Nádakra, mellyek a' Szél által megindíttatván, egymást tsókolgatják. — Oh mitsoda tsalárd Étekkal akar titeket, Vízeknek egygyűű Lakosi, ez a' ravasf Halásf megfogni! Ne hidjetez az ő Ételeinek, mellyeket néktek vetett; kerüljétek az ő általa néktek vettetett Tört, nem egyéb-re való ez a' Pózna, a' mellyet közitekbe leeresztett, hanem hogy a' Vízektől, a' ti kedves lakó Helyeitektől megfosszon titeket, hogy Horgára keríthesse a' Bársonyszínre

festetett úfzó. Allatokat, az ezüstös Angolnát, az Aranyhéjjú Potykát, a' Karma'sinnal tarkázott Písztrángot, és a' Tsukát, a' vízi Térségnek Tyránnusát.

Midőn a' Nap Szekerét a' Rákba helyeztetí, midőn a' Sirius' égető Melege Halált kiáltt kegyetlen Szavaival a' Plántáknak: akkor a' Vadász elfoglalja eggyik Bémenetelét az Erdőnek, és Nyíllait a' Szarvasra intézi; hijába' kerüli ez a' néki vetett Tört, mert tsak ugyan belé akadván Prédájává lesz annak. — Az ő Paripája, alig szenvedheti már Lábain a' Békót — ezer Lépéseket tesz Futása előtt, és a' távol lévő Mezőt is veri szikrázó Patkója.

Oh ti! Kiknek a' Vadászathoz való Tűzeteket lobbantja az Ifjúságnak Tüze, járjátok fel gyors Lépésekkel a' Halmokat és Völgyeket; fújjátok meg a' Kürtöt, és habzó Hálóitokat terjesztétek ki. — Már az Őz a' napégető Melegét mérsékeli, és a' Patsirta Maggal táplálja magát. — A' Remény-

ménység által vezettetett Agár meggyözi a' maga Urát a' Szaladásbann; néha gyorsan általízzalad a' Berkeken, és Tziholásával hívja a' Vadászt; néha pedig a' Szelek' Fúvallása által visszafordíttatván, lefekszik, és figyelmetes Szemekkel nézi a' Prédát, míg az tökéletesen belé nem keveredik a' Há-lóba, melly egy kevéssé ki vólt terjesztve. — Ha a' kis Dolgokat a' nagyokhoz lehet hasonlítani; éppen így tselekefsznek Albionnak hadakozó Fiai, midőn valamelly Várat megakarnak venni, a' mellynek Bővsége és Földének Termékenysége őket biztatja: lassú Lépésekkel vonúlnak a' Vár felé, vigyázó Szemekkel nézik az abban lévőeknek minden Mozgásait, míg végtére az erőtelen Népre ráütnek, és kifizegezik nagy Britanniának Záfzlóit Hirtelenséggel.

Ha Arkádia dítsérte a' maga Téréségeit, hogy a' Látóna' Leánya azokat ízerette látogatni, ezen Dítséret tiéd légyen, óh Windsor! A' te őrző Istenasszonyod e' nagy Királyné, a' kinek Fénnye fellyülmúlja Diánát,

nát, és a' ki, mint amaz, kiterjeszti mezf-
szére Bírodalmát a' Tenger' Habjain. — A'
te Istenafzonyod fellyebb betsüli Windsort,
a' Tzinthia' Ligeteinél. Hányszor általfut-
kossa ő ezt ragadó Lépésekkel, hányszor
helyhezteti magát egy tiszta Forrás mellé,
a' maga Nimfáinak közepette.

Egy ezek közzül, 'Thamesis Istenafz-
zonynak a' Leánya, Lodóne, híres vólt a'
maga Szépségéről. (Az én Músám el-felej-
tette eddig Lodónét énekelni, holott ő nála
méltóbb erre lenki se' lett vólna) A' tün-
dőklő Súgárok, és a' nevededő Hóld nél-
kül is, megérdemlette ő, hogy Diána' Nim-
fái között Helyt találjon. — Érzéketlen vólt
ő minden Ditséretekre, a' mellyek az ő
Szépségét magasztalták; Lodóne nem tudta
a' benne lévő, magához titkosan vonzó E-
rőt, és nem esmért egyéb Gyönyörűséget,
hanem hogy megsebesíthesse az Özt, legse-
bessebb Futásában.

Eggy Nap , mellyen ennek a' szép Nimfának Tegze , és lenyúló Hajai, Vállainn függöttek , eltévedtt a' Vadászatról. Kiábálta ő fokszor Nimfatársait, de nem hallották: Kürtöltt Agarainak, de ezek sem jöttek. Midőn így tébolyogna meglátta őtet Pán, beléízeretett ő belé, és kergette. Az ő Szaladása lelkesítette az Istent, és az Istennek Tüzét nevelte a' Nimfának Futása. — Midőn a' Saskeselyő gyílkos Körmeivel hasítja a' Levegőt, hogy a' gyenge Galambot Prédájává tehesse, sokkal kevesebbé retteg ez , mint Lodóne kerüli ezt az előtte gyűlölt Szerelmest. Rettegvén az ő Lépésinek Hangjától, a' Rózsák mind lehúllottak Ortzájáról, és minden Vér Jéggé váltt Ereiben. Végteére a' Pán' Arnyéka kísérte meg őtet, a' már lefelé tsúfzó Nap által meghosszabbúltt Arnyék; végteére megérzette ő a' közelgető Istennek Lehelletét. Hijába' hívta Segítségül a' Nimfa a' maga Attyát. Pán őtet megragadta . . . Megrettenvén akkor, ezen Hangokat crefztette ki; de a' mellyeket kettévágott a' Zörgés,, Oh

Diá-

„ Diána! Óh! . . . én elhagyom a' te Tár-
 „ saságodat; engedd meg hát nékem, hogy
 „ sírathassam Esetemet azon Helyekenn,
 „ mellyek engemet láttak születtetni „ Így
 szólott, és az ő Kesergései apródonként el-
 olvadtak, és egy Ezüst szín Habbá változ-
 tak. Az Ezüst-szín Hab most is fenntartja
 Hidegségét, nem szünik meg mozogni, és
 hordozza mindenkor L o d ó n e' (le Loddon)
 Nevét, az Erdőt szereti ez a' Nimfa, és
 gyönyörködik a' Vadászatban mindenkor.

Diánna fordott sokszor ennek tiszta Ví-
 zeiben, és nevedtek Siralmi mindenkor,
 valamikor Társának Esete Eszébe jutott.
 Sokszor egy Páfztor, hogy tisztelhesse Dián-
 nát, elment ennek Forrási mellé, és meg-
 tsalattatván Látása, nézte ott a' Fellegeket
 mozogni ő alatta, a' Hegyeknek Bértzeit
 felfordulva, a' Földet, melyet tsinálnak a'
 Tserek, mellyek a' Hegyeknek Meredékeit
 befedezik, a' Fákat, mellyek refzketnek a'
 Habok' Kebelében, és az ő Nyájjait, mel-
 lyeket szeretett. Tsendesen folyt a' Víz és

nem

nem ment vissza ezenn szép Hellyeire a' Földnek, elvesztette magát utóljára a' Tamesisbe.

Oh kedves Folyó az Ég előtt! melly dítsőséges Sorsod van néked! Te nézed egygy kevély Rátartisággal a' nagy tekintetű Tserfák' Againak, mellyek az Erdőt befedik, Jádzódozásokat, és a' mellyek minékünk adják a' Tengeri Főuralkodást. Minden Adók közt, mellyeket Neptunus ád, nints olly nagy egygy is, mint a' millyet fizet a' te Vízeidnek. A' Tenger nints olly gazdag mint te! Vagynak é valamelly Vizeknek Partjai olly kedveltetők, vagyon é valamelly Tó olly szerethető, és valamelly Patak, mellynek Vizei olly tündöklők volnának, mint a' te Habjaid? A' Költők által annyira dítsért Padus, a' maga Folyamatjában nem lát olly szép Tartományokat, mint te, mikor feredsz a' Windsor mellett, és a' Birodalom' Tsillagai nem fénylenek annyira, mint azok a' Szépségek, mellyek Vizeidben lakoznak.

Ból-

Bóldog, a' kit az ő Fejedelmének mindenféle Kedvezései tetéznek, és minden, Polgár-társai Izeretnek! bóldogabb fokkal, a' kit a' Tércmészctnek magához vonfzó E-reje érzékenyít, a' ki a' Mú'sák' Barátsáát kedvelli, és az Erdőnek Arnyékait, a' ki fellyebb betsül egyy esméretlen Megelégedést, egyy tündér Bóldogságnál; üres Óráit elofztja a' Gyakorlás, Tanulás, és Nyűgodalom közt. Egyy hofzas Ideig tartó Egésséggel bíztatja ötet a' Fűveknek Segedelmé, a' mellyeket faját Kezeivel szakaszt le, és talál Eszközöket itt a' Chimiára, az Értzek' Erejének, és a' Virágok' Illatjának Felmagasztalására. Most visgálja a' Tsillagokat, elbámúl ennyi külömböző Világoknak Látásában, meríti a' Régieknek gazdag Forrásokból a' Böltsséget, tanátskozik a' Hólttakkal, és egyy Szempillantásban megéled: majd gondolkozva tétovázó Léπέsekkel eljárja a' Halgatásnak szentelt Helyeket, egyy bölt és okos Embernek Kötelességeit Eszébe' forgatja, a' két végső Pont közt egyy igazi Középet talál; nézi

a' Természetnek elragadó Szépségeit, és előre ellátja a' maga Végét; az Ég felé, amaz eggyedül Halhatatlan felé emeli Tekintetét, elrendeli a' maga Lelkét is, hogy innen alólról emelkedjen fel a' tsillagos Kárpitok felé, hogy esmérje meg a' maga Hazáját, és légyen érzékeny azon Jókra, melyek onnan lejönek. E' vólt az Életnek azon Neme, mellyen a' nagy Scipió fokszor tsudálkozott, és ennek Édességét kóstoltak Attilius és . . .

Oh ti, kik az én Lelkemet szerezni meg nem szüntök, és, a' kik sok elragadó Édességeket hoztok előmbe. Múzsák! vigyetek le engemet valamellyikbe ezek közzül az árnyékos nyúgovó Helyek közül, a' hol az Árnyék, és a' Hívesség uralkodnak a' Tamesis tsendes Partjai felett! Úgy látom, mintha a' zöldellő Ligetek magok jönnének Szemeim eleibe, és az én Füleimet verik az egymással mesterségesen megegyező Énekek. Vezetetvén az ő Énekektől, láttam a' Helyeket, a' hol Denhám a' maga
mél-

méltóságos Énekeit először a' mezei Istenekhez intézte, és a' hol Cowley, megszűnvén lélekzeni, megszűnt énekelni is.

Midőn ezen két Apolló' Barátnak szomorú Elmúlásokat láttam, tsak nem Semmivé lettem; a' Folyónak Vízei Könnyhúllásokkal folytak, a' Hattyúk hallattatták Halotti Énekeiket, és a' Múzsák felfüggesztették a' Fűzfákra megnémult Lantjaikat.

Kegyetlen Halál! te kárhoztattad Hallgatásra a' Cowley és Denhám Isteni Szavakat? Mit nem tselekedhetsz te? — — De mit látok! — — — Az Erdő kezdi visszavenni régi Örömét — — — Mind újra megéledtek azok? Jól vagyon Grenville énekel már. Ez az Milord, a' ki újj Kedveltetésekét vezet a' mi Múlató-Helyeinkre. Újra beállítja a' Mú'sákat régi Lakásokba, az Egkeig emeli a' Vindfori Halmokat, és ennek Ligeteit, eggy mindenkor születő Zöldséggel, festi.

Surrey (a' múlt Századnak Grenvilléje) itt vífzen halhatatlan Aldozatokat a' Szűzeknek, az ő Tolla és Fegyvere egyenlőképpen győzödelmeskedtek a' Feledékenységen. Ötet énekeli legszebb Részze az emberi Nemzetnek, a' ki hadakozott Hazájának Ellen-ségeivel, a' ki győzödelmes vólt a' Máríz' Mezején, és a' kinek Lantjával eggyesítik már Énekeiket a' Grátziák.

Gyengébb az én Mú'sám, mint eléggé megdítsérhetné ezt a' Vitézt, a' kinek Világra Jöttét Öröm' Könnyekkel nézte Vindsor, és a' kit Halála után is maga Kebelébe rejtett Vindsor. Éneklem én halhatatlan Tselekedeteit III-dik Eduardnak, a' kinek győzödelmes Szekerét követték a' megkötözött Királyok, és a' kit a' Győzedelem koronázott meg maga Kezeivel a' Creiy' Térségeinn.

Nintsenek Hangok, mellyek kinyomhatnák II-dik Henrik' szomorú Esetét: van mindazáltal egy Márvány, a' melly sírassa e-

zen faját Népe által megölettetett Királyt. Eduard, a' kitől annyira féltek, ő mellé tétetett, és azok a' Fejedelmek, a' kiknek Kevélyisége megakarta esmérni e' Világnak Hátarit, bevagynak zárva egy Sírban. Olyan Lakozás ez, a' hol a' Nagyok Nyugodalmat találnak, és a' hol a' Jobbágynak Hamvai mérészelnek a' Tiránnuséval öflegegyedni.

Mitsoda Emlékeztető-kő ez a' Károlyé, melly olly híres? avagy mitsoda homályos Hely ez, mitsoda Temetőimárvány Fellyülés nélkül? Írtóztató Mérészség! Híjjába igyekezel te óh Albion Síralmaiddal legfeke-tébbé tenni azonn Motkot. Láthattad hogy a' te Fijaidat mint aratta le a' dögleletes Nyavalya, a' te Templomidat Tűzek emész-tették meg, a' belső Hadak miatt folyt a' hazafiúi Vér; nem dítséretes Sebhelyek ezek, és gyalázatos Győzödelmek mind ezek. Utol-jára Anna egyet szóllott: „Szünjön meg a' Veszekedés. „ Ezt kiáltotta, és azonnal mindenütt Békesség lett.

Ezen Szerentsés Szempillantásban a' Tamesis Istenaflzonya felemelte tisztelendő Fejét nedves ágyából. Az ő Hajairól Ró'sák hullottak, és szépen tsillámló Harmatok tsepegtek, és az ő Hajfűrtjeinek Fénnye meg-aranyozta a' Habokat ; a' Hóldnak, melly egyszer felemeli, másszor vizont leereszti az ő Vízeit, Képe vala kimettség az ő Vedrén ; az Albioni Felségnek, Allóképei ékesítették Partjait ; és az ő Testvéri, a' Tengernek Fijai, az ő Királyi-székit Sorjába' körülállván, fizetik néki az Adót az ő Vízeiktől. Felemelkedvén a' Vizek alól, a' maga Vedrére hajlott, és tündöklött az Isten, a' maga zöld, és a' Szelek miatt habzó Tengerhez hasonló Palástjában. Mihelyt felemelte Fejét : azonnal Szemeit a' Windsori Erdő felé vetette, (ez alatt pedig a' Szelek, mindég hallgattak, és a' Vizek tsendesen folydogáltak) és eggy kevésse meghajtván magát ezeket mondotta ; idvez légy Isteni Békesség ! a' kit rég' Időtől keresek én, és a' ki felemeled az én Dítsőségemet az Egekig. Hogy Róma a' Tiberist halha-

tatlanná tette; hogy a' Hermusnak egy ki-
meríthetetlen Arannyal buzgó Forrása volt;
hogy a' Nilus, mellyből erednek a' Felle-
gek, táplált az ő Vízeinek Termékenységé-
vel majd száz Országokat; a' Költők által
dítsértetnek: de még is kitöröli mind ezeket
az Emlékezetnek Templomából az én Ké-
zen; elenyésznek ezek, mint az ő Vízeik,
mellyeket a' Tenger meg-emész. Ha meg-
gondolom azt, hogy a' Volgának Arkát fok
Vassal felfegyverkezett Emberek őrzik; hogy
Elsidáknak Erdei tündöklenek a' Rhénus
Partján; hogy a' Gangeszt egy alávaló Szól-
gákból álló Rabsereg őltalmazza: örven-
dek, hogy én, egy békességes Orzágnak
Édességeit kóstolhatom. Az én Fijaim' Vé-
rek, nem festi az Hebrus' aranyfzínű Ho-
mokjait, sem pedig a' Duna' tajtékzó Hab-
jait. A' Páfzter tsendessen legelteti messzire
Nyájját az én Folyóm mellett; azok a' Ma-
gok, mellyeket a' Szántóvető elvetett, néki
bőv Aratással hízelkednek. Nints itt Helye
a' Hadat mennydörgő Trombitának, és sem-
mi Vér, itt kinem ontatik, hanem tsak az
ok-

oktalan Allatoké; a' kevély Paloták fedezik Árnyékaikkal Vízeimet, és az új Templomok, a' Békességnek szentelt Munkák ékesítik a' Városnak Felsőségét. Eljö nem sokára a' Nap, mellyen ez a' Város igazgatja Kebelében fok hatalmas Népeknek Állapotját: megfogja látni nem sokára a' Britániai Királynénak Lábaihoz borúlni az esedező Népeket, és a' megaláztatott Királyokat.

A' te Fáidat, óh legszébb Erdő! láthatod, miként változnak Hajókká, a' mellyek feltartják Angliának Mennydörgéseit még azokon a' Helyeken is, a' mellyek látják a' Hajnalt születtetni; általzaladnak ezek a' jeges Tengeren azon Tűzeknek Világánál, mellyek körülveszik a' Polust, és vezettetésén az új Tsillagok által elrepülnek Szárnyaikon, mellyeket a' fűszerfzamos Levegő hőtölt, a' Délnek melfzi Tartományira, holott a' Sirkalmak Gyántákká változnak, a' Klárisok a' Tenger' Fenekét fedezik, a' Rubintok a' Hegyekben tündöklének, ott úszkál.

kálnak a' Gyöngyök a' Tengerben, és a' Nap' Sógári kimutatják az Aranyereket a' Hegyeken.

A' Földnek Határi nézni fogják a' mi Dítsőségünket, és a' mi Tsudáinkon bámólni fognak az új Világnak Lakosi; idegen Formájú Hajók fognak jöni az én Forrásom felé, és a' Tollakkal tzifráztatott Népök fogják béfedezni Partjaimat; elbámólnak ok a' mi Formánkon, Nyelvünkön, és különböző Ruháinkon.

Isteni Békesség! terjedj ki Birodalmaidat egyik Parttól fogva a' másikig, hogy ne légyen ezután egy Panaszolkodó is, egy Rabszolga is; hogy az Indus felszabadulván azon Járom alól, melyet ő nem érdemlett, élhessen szabadon születési Erdejének Kebelében; hogy Perou igazgattasson valahára tulajdon Királyi által, és Mexikó nyerje vissza, régi Fénnyét; hogy a' Vefezkedés örökre számkivettessen a' Földről a' Pokolba, és a' gigási Felfúvaskodás, a' sár-

ga Félelem, a' homályoszemű Nyúghatatlanság, a' bolond Kevélység között találja magát; hogy az Irígység a' maga Kígyói által mardostasson; hogy az üldöző Lélek egyedül minden Dühösségét magára fordítsa; hogy a' Fúriáknak Szomjúságát a' magok' Vére óltsa el.

De vallyon mit tehetnek, Múzsám! minden te Énekeid? Óh Gránville! nem vehet ez Részt, mint te, az Istenek' Tanácskozásiban, és nem is adhatja ki nemes Hangokkal Albionnak jövő ditső Allapotját — Mind addig, míg a' Békesség a' maga Olajágát hordozza, és tellyes marokkal osztogatja a' maga Jókedvét: az én alatsony Mú'sám, egyedül a' zöld Erdőket, és virágos Térségeket fogja festegetni, és nem marad ő benne semmi Kevélység; bódog leszek, ha ezen Hely' Pálfztori előtt kedves lehet; még bódogabb leszek, ha ezen Halandókat megtaníthatja Sípjának Hangjaira.

Fanni Hagyományai' Folytatása.

Az Éjj sebes és enyelgő Szárnyakon elreppent. A' Gyertyák lassanként kialudoztak; gyenge és pislogó Lángjaik, mintegy erőlködve kapdosták utolsó Világotskájokat. Nehezedtek a' Szemek, a' Párok ritkultak, a' Palota tágasodott . . . Óh rövid, igen rövid Éjj! miért nem kötötted fel most Ön-lábaidat, mellyekkel fokszor körültem restenn hevertél, és a' Hajnalt átalkodva le-tartóztattad! . . .

Mint halálos Szententzia úgy hangzott Fülembe a' — Készülj! Vontatva szedtem ölszve Felsőruháimat, és ebbe' a' Foglato-ságomba' hűséges, és kedveltető Segítőm vólt T-ai

„Mint

„Mint a' Test a' Lélektől úgy esik megválnom a' Kisasszonytól „ azt mondá, és a' Bánat láthatóképpen festette magát kékellő magas Szemeiben.

Vídámságot vontam Ortzámra nagy Erőltetéssel, és ha szinte kelletlen is, Mosolygást húztam Számra, és tréfálva azt feleltem: „Hízi az Úr a' Feltámadást? . .

Kevessé meghökkenve, de magát öfzfzedve, 's Kezem' indulatossan megtsókolván: „Ha a' Kisasszony reménylenem engedi — hízem. „

Karja alá ötöttem Karomat, és barátságossan elhúztam, 's mondám: „A' ki hízen, idvezül . . . Mennyünk! „

A' Kotsi zörgött a' Kapu alatt, és az én Szívem refzketett . . . Mindent elnyomott kevés Idő múlva a' Kotsiban az Álom, egyedül én valék ébrenn. Elöttem

mindenkor az ő Árnyéka lebegett, Fülembe a' Muzsika' Zengése tsengett. Minden Mozdulása, Hangja, Fordulása Szemem előtt állott. Nehéz volt Melyem', és Vérem' Járása nyughatatlan. A' Reggel' Harmatja eggyaránt borzongatott, mint Indúlatom' belső Hánykódása . . . Már Agyamba' fekdüdtem, és mindég ezen egy Allapotba' heverttem; előttem tolyongott a' Képzeletek' Temérdeksége, és illy Allapotban nyomott el a' Szűnnyadás — a' mellybe' meg újra mindég tsak T.-ait láttam

Az egész Nap rendetlenül foly. Fejem nehéz az Almatlanságtól, öszvetörött minden Tetemem a' Lankadtságtól, és Szívem — öszve megöszve rontsoltt. Mi leszz belőlem? . . . Ő talán felét sem érzi annak, a' mi engem' úgy magamon kívül ragad . . . Ha ő — tsak Szokásból, tsupa Hízelkedésből, tsak mutatta, a' mit nem érzett . . . vagy óh ha talán tsak tréfáltt velem szegény Próbálatlannal . . Vad Lángot gerjesztett.

tett belső Réfzembe, hogy Kínjaimon ne-
vessen; hízelkedett — hogy Magafzeretetét
temjénezzze; Szerellemmel kendőzte Ortzáját,
hogy — egy Éjjelt Únalom nélkül tölthes-
sen; és most — talán most, midőn én itt
törődöm, midőn magammal vefzödöm, más-
nak ugyan azon Ajánlásokat fogadja . . .
Távól tőlem távól rettenetes Félelmek! Ha
megigazodtok — óh akkor bizonyosnál bi-
zonyosabb Halálom

Nem! a' Tettetés nem hazudhat olly
mesterségessen . . . Melly édes Tűz fény-
lett Szemébe', melly Erő, melly éles Béha-
tás vólt szakadozott Szavaiban, indúlatos
Felkiáltásiban, melly gyönyörű Zavarodás
bátortalan Rebegésében, melly kibefzélhe-
tetlen vonfzó Gerjedelem mély Sohajtása-
iban, melly titkos, és reábefzélő Láng sze-
mérmes Felpirulásában! melly győzedelmes
Könny refzketett Szemében, midőn elváltt,
melly ragafzkodó vólt az a' Kéznyomás,
midőn a' Kotsiba felemeltt — nem! a' Szín-
lés

lés nem majmol illy természetessen; és —
ha ez Allortza vólt, úgy mitsoda Köntösbe'
mutatod magad' dítso Igasság? . .

Sűrű Kínn a' Levegő, a' Pelyhek fza-
porábban húllnak, és nevelik a' Havat,
melly az Éjjel beterítette a' Földeť . . .
Én Ablakomnál ábrándozom, és késérik Sze-
meim a' leeső Hópelyheket . . . A' Gondo-
latok kifogytak tőlem, mert tsak egy Gon-
dolat, hatalmas mint a' halálos Fájdalom,
elfoglaló, mint a' kívánczó Reménység,
erős mint az Értz, és édes, mint a' men-
nyi Gyönyörűség, egy Gondolat maradt
meg nékem, és ez a' Gondolat — Ő

Vendég jön Fanni! bekiált az Ötsém.
Sok Szán áll tele Emberekkel a' Kapu e-
lött. „

Már az Újsággkivánás is elhagyott. Mintha tafzigáltak volna, 's alig hogy tudtam, úgy mentem én is a' többek után, de Gondolatim másutt kovályogtak. Az Ebéd-lőszobánn kiléptem, hogy a' Vendégeket elfogadjam, hát — mint a' Villám, és mint az éjjeli Jelenés, váratlanúl, és megfoghatatlanúl állott előttem — T - - ai. Szinte elárúltam magamat, és az éjjeli Almatlanságot kellett okoznom Fejem' Szédelgésének. —

Itt vette Kezdetét Esmérettsége Há-
zunkkal. Mindenek' Szívét elfoglalta, min-
deneket magához kaptsolt. Igyekezett az
Anyámnak tetszeni, 's — megtetszett. Test-
véreimet megelőző Udvarisággal tetézte, és
— Reménységeket indított; — mert engem' el-
felejteni látszott, és tsak azoknak Kedveket
keresni Engem' eleinten ugyan meg-
bántott ez a' Hátravetés, de győzött
végtére nálam az Okosság . . . mert óh!
jól láttam én azt magamról, hogy szorgos-
san kerüljük azt az Emberck előtt, a' kit
sze-

szeretünk . . . Az Atyámmal országos Dolgokról beszéltt, eggy két Anekdotákat Titokban megfűgott, és nyomos Abrázattal, az Ország' Nagygyainak házi Allapottyokat, mellyeket a' Városban minden Tzipövargatud, nagy Szorgalmatossággal, és színte olly nyomos Abrázattal elé számlálta — és midőn elmentt, mindnyáján meghasonlottak Dítséretében . . . Testvéreim hátmegett katzagva dítsekedtek Tréfáival, és pi-rúlva mondták: „ szép Legény az! Az Anyám bizakodó, 's bíráló Hanggal, 's 'Abrázattal ítéltt: „ Tud Emberséget! — Az Atyám éppen olly nyomos Abrázattal, mint a' millyennel ő beszéltt, azt állította: „ Tanúltt eggy Ifjú, és nem alávaló Esméret-sége van! — — Az én Szívem kevély Megelégedéssel azt dobogta: „ Az én T.-aimnak nims Párja! — — —

Az Unalom bántotta Társaimat. — A' lármás városi Örömlöz szoktatott Képzeldések Sírt, és Tömlöztöt ábrázolt a' mezei Tsen-

Tsendefségben. Ezért szaporították, a' mint
tőlök lehetett, magok körül a' Sokaságot.
Ha az Udvar tele állott Kotsikkal, akkor
voltak a' Vígság' legnagyobb Tetőjénn.
Mefogadtatták azokkal, a' kik a' Város-
ból hozzájuk kijöttek, hogy egynehány
Hetet nálok kívül töltenek. Engemet is be-
írtak a' Vendégek' Laistromában. Addig es-
deklettek az Atyám körül, mig megenged-
te, hogy én is vélek és nálok töltsék egy-
kis Idöt óh szegény Magánosságot
kedvellő Lyánka, mit tsinálsz te ott a' to-
longó Zivatarba! Az én Örömeim, nem ol-
lyak mint a' Tieitek . . . De hiszem én ő
vele, ő körülte töltök majd egy kis Idöt!
T.-ai is ott lesz

Még egy Napot! Még-meg egyet! az-
után értem jön Teréz, azután — meglátom
ötet . . . Rest Örökkévalóság! miért mászol
olly szenvedhetetlenül lássan!! —

Tele, rakottan ezen eggynehány Napok
Történeteivel futottam Barátnémhoz.
Aprólékos Szorgalmatofssággal lebeszéltem a-
zokat. Szemre vett! . . . Lángoló Etsettel
festettem T - -ait. Elmosolyodott. . . Tréfás
Dorgálással rázogatta Fejét — én elpirúltam
. . . Ujjával fenyegetett — megzavarottam.
De midőn Kezét pajkos Visgálodással Szí-
vemre tette, ha dobog é? — Szememet elta-
kartam.

„ El vagy árúlva jó Lyánka! úgy é,
elvezdtetted Szívedet? „

Karjai közzé estem, és Kebelében rej-
tettem Ortzámat.

„ A' mi megesett, azt ki változtatja meg?
— Forr már az édes Tűz Ereidben, azt az
én hideg Okoskodásim többé el nem foj-
tyák. . . . De nem — édes Fannim! nem is
akarom én azt elfojtani. Eggyet, Eggyet,
kér tőled Barátnéd, fogadd meg azt nékem! „

Mindent! mindent!

„ Elmégy most majd oda, a' hol ő van.
Vele leszel, vele társalkodol. Légy szemes!
— vagy inkább én vigyázok helyetted. Ne
titkolj el tőlem semmit; szabadon írd, és írd
meg Szíved' Allapottyát. Én leszek az a'
vezérlő Kéz, a' ki a' Botlástól megmentlek.
Légy hozzám egyenes! „

Olly egyenes, fogadom szentül, mint
Istenemhez, midőn az Éjfel' Óráiban Szí-
vem előtté kiöntöm. Vezessen! tanítgasson!
én szófogadó leszek!

„ Ez a' Tsók legyen Petsétje Barátsá-
gunknak és Fogadásunknak. Írd gyakran,
szabadon és egyenessen. T.-aidat szeretem,
mert Te is szereted. „

Teréz elérkezett, de jaj! Ő nem jött
vele! Halgatsatok Kéttségek! El in-
Ur. III. Köt. K nen!

nen! el! mennél előbb hogy ötet megláthas-
sam.

R . - tzzrűl Decemb. 28án 17 . -

Fanni Báró L . - néhez.

Szokatlan, új Játékpiazt van körülöt-
tem édes Barátném. Az én házi, magános
Tsendességem, mint a' könnyű reggeli Á-
lom elszállott. . . . és én egy lármás, tolon-
gó Sokaság között ébredtem fel. Nem taga-
dom, hogy ezen Változásba nehezen egyen-
gethetem magamat. Az én félénk Szemeim,
azt a' szabad és Zavarodás nélkül való For-
gást, meg nem tanulhatják. Az én Ortzám
a' Pirúlást el nem felejtheti. Titkos Halga-
tásra szoktatott Nyelvem, arra a' kedves
Fetsegésre, arra az üres Hangverésre, mel-
lyet mint Tulajdonságát a' kellemetes Tár-
salkodásnak kíván tőlünk a' nagy Világ,
hijába! tsak nem tud indulni. . . . Mint ha

be

be vólnék szorítva, úgy érzem magam. Nekem itt minden Szempillantásom nagy Al-
dozat! —

Tudom én, szerelmes Barátném! hogy az Emberekért élünk, és velek kell élnünk. . . . hogy az egész körülünk élő Világot a' mi Mértékünkre húzni akarni, nagy Balgatagság és Kegyetlenség. Ezeryszer mondom magamnak, hogy mindent, mindenké-
nél ne keressek. És még is — mit tehetek róla, hogy azt a' Szorongatást, melly a' Társaságban környül vész, le nem vetkezhetem?

Oh melly más vagyok én különössen. Mint valami erős Zár, úgy esik le Szívemről, ha azokkal vagyok, a' kiket szeretek. Megnyílik Szívem és Ajakám. . . . Imé itt egy Vallástételem Hibámról. . . . Oh! ha tsak e' volna a' legnagyobb! . . .

De — tele vagyok Szemrehányásokkal magam eránt. Ő — a' kit nevezni átallok,

T...ai egélfzzen elfoglaltt... Vigyázzak, szemes leszek, próbáljam meg ötet! — — Oh Lelkem Barátném hol vegyem én azt az Erőt, ezen Indulatok' Szélvészében, a' mellyben vergődöm. — Hányszor elárútam már magamat. Egy óhajtozó Tekintetét sem hagytam vizfonozatlanúl. Egy Sohajtását sem vígafztalatlanúl. . . .

Ha rajta értem magamat, 's vífza akartam vonni Vigyázatlanságom. Hideg Tekintetet tsafartam ki, haragos lett — és ezt újra megbántam, 's annál engedelmessebbtettem, a' mellyen megzavarodtam — elpirútam — Helyem' sem találtam. . . . Jaj! tudja ő bizonyosnál, bizonyossabban hogy én ötet — Vér futja el Ortzámat midön ezt írom! — tudja ő, hogy én ötet ízeretem. —

De melly Tífztelettel, melly tartózkodó Indulattal viseli magát! . . . Ez, tsak ez meg érdemli, hogy én ötet betsüljem. Minden Mozdulásában festve van a' Szerelem; minden Tekintetébül sűgárlik ez az édes

veszedelmű Szikra — és ő halgat, fzemérmes tisztelő, és fzenvedő Halgatással. . .

Én ezt a' Halgatást kedvellem! — De kedves Barátném! imhol egy Hibám újra. Ez a' Halgatás nekem ezer Gyanút, ezer Kétséget okoz. Betsülöm ezen Viseletéért, de — mi Tagadás benne! Szívem kívánná hogy felbontsa ezt a' Halgatást. . . .

Most belépett. . . . Látván engem' foglalatossan megállapodott, és Fejét hajtva akarta magát visszavonni.

„Háborítom talán? „ —

Egy Barátnémnak írok, a' ki megbótsátja, ha eggynehány Szempillantással később' veszi írásomat . . . és megbótsáss engedelmes Lelkü Afzfzony! én a' Levelet félre tettem.

Fanni B. L-néhez

- - Jánuar. 3. 7. - -

Együtt hagytál minap vele; az T-ai' Társaságáért elhagytam a' Tiédet. . . . Oh melly különböző ez a' két Társaság egymástól! — Özönnel ömlik a' Szó Számon, ha veled vagyok jó Állzony! És ha Éjfélig a' Fáradásig tsevegtem is nálad, meg sem beszéltem az Elégedesig. — De nézd el millyen voltam vele!

Székre íntettem, hogy fogna rajta He-lyet. — Az az ő kedves Bátortalansága, az a' magával való Küszködése, az az Erő-fzak, mellyet elárúltt Ortzája lelántzolta a' Szókat. . . . Némák lettünk. . . . Kerestem én is a' Gondolatot, és az előlem elsu-hant; a' Hangot és az, Torkomon akadt, 'Tsak hogy az Idörül nem kezdtem beszél-teni. —

Kézfakartva való Késedelmeskedéssel hajtogattam a' hozzád írtt Levelet, tsak
 hogy

hogy valamit tegyek . . . azután Munkám vettem elől — és még sem jutott semmi Eszembe.

Az Asztalkánn, melly mellé ült Gefzner Idilláji feküdtek. Forgatta levelenként, és Szeme néhol megakadtt. . . Éppen tsak hogy az Ürességet betöltsem, kértem hogy olvasson belőle. —

Ha Te öt' hallanád olvasni — Életet 's Hathomosságot nyer minden Szó Szájában. Az a' Tűz — az a' jól alkalmaztatott Hangadás, — ehez az ő rezzegő férjfiúi Szava — oh hallanod kellene ötet, hogy ezt jól képzelhesd. —

És melly alkatmatossan választott!

„ Sápadt tsendes Hóld! légy Bizonysága Sohajtásimnak! — Ti pedig tsendes Árnyékok, hányszor sohajtottátok ezt: Dafne! Dafne! utánnam! . . . Édes illatú Virágotskák! Harmattsep fénylik Leveleitekenn, mint

az én Ortzámon a' Szerelem' Tsepje. . . .
 Oh bár — bár tsak megvallhatnám néki,
 hogy inkább szeretem mint a' Méh a' Ta-
 vafzt. . . . A' minap a' Kút mellett öfzve-
 akadtam vele, egy nehéz Korsót merített
 meg Vízzel. „ Engedd, hadd vigyem Kun-
 nyódhoz ezt a' nehéz Korsót! „ Így szólék
 akadozva. — Igen is jó vagy, felelé. Refz-
 ketve vettem fel a' Korsót, 's némán sohaj-
 tozva, Földre süttött Szemmel mentem mel-
 lette, 's nem mertem néki megvallani, hogy
 inkább szeretem mint a' Méh a' Tavafzt. „

Refzketni kezdett itt Szava, és Szeme'
 Zugollyába' egy Könny refzketett.

„ Be szomorúan hanyatlasz Te kis Nár-
 tzis előttem; Délbe még virágoztál, már
 el vagy fonnyadva. Így áh majd így fo-
 gok én is elfonnyadni, én fiatal Páfztor, ha
 megveti Szerelmemet. „

Akadozott; 's erőltetve, 's zokogó Szó-
 val mondhatta ezt ki. Megállapodott, és
 így folytatta. . . .

„ Ha megveti azt, kis Virágok, ezer
nemű Fűveim, eddig való Gyönyörűségem,
fő Gondom! . . . akkor majd orvosló Kéz
nélkül fogtok elfonnyadni, mert nekem nem
virít semmi Gyönyörűség. . . . „

Titkossan kapott Kefzkenőjéhez, és o-
rozva törülte ki nedves Szemét.

„ Megfojt a' vad Gyom, 's dögleletes
Arnyékkal borít a' Dudva bé! — Te is oda
leszel szép Gyümölsös, Kezem' Ültetése,
melly eddig a' legédesebb Gyümölsöt ter-
metted; szomorúan állanak majd ki Levél
és Gyümöls nélkül kihóltt Törsökeid a' Gaz-
ból; én pedig alattatok fogom hátra lévő
Napjaimat Sohajtások között eltölteni. . . .
Te az alatt, mig Hamvam itt nyúgfszik, ér-
demesebb Férj' Ölelései között, élj a' leg-
tökéltebb Bóldogsággal. . . . „ „

Szörnyű Felháborodással olvashatta ezt,
alig mondhatta ki már az utolsó Szókat a'
Zokogás miatt. Elvetette a' Könyvet, fű-

rűen folytak le Könnyei; megragadta Kezemet és Homlokát reá erefztette.

Én ki mondhatatlan kínossan gyötrettem. A' Szánakozás ő eránta, az én belső eránta való Hajlandóságom, ezen váratlan Fordulás, ez az új és kedves Meglepés, magamon kívül ragadtak. Én is zokogni kezdtem. . . . Segéteni magamon nem tudtam, felugrottam és sebessen kiszaladtam az Ajtónn.

Oh de mihelyt kívül voltam, melly Retegések fogtak körül, melly Óhajtságok! . . . Ő kínlodni fog Akaratosságomon! Ő megfog bosszonkodni illy Megvetésemén. . . . Ő Kétségben esvén Szeretetem' Megnyerésérül, nem fog többet merni, szólni is a' Szerelemről. . . . A' Szemérem visszatarthatott, másként, meg ne ítélj Szívem Barát-ném! Kívántam volna ebbe' a' Szempillantásba' kinyítni az Ajtót, be rohanni, Nyakába esni, és tőle Engedelmet kérni, hogy az elébb tőle kiszaladtam.

Öh Szív! Szív! a' te ellenkező Érzésidet ki festheti le! —

Befzaladtam Teréz' Szobájába. Azt véltem, hogy a' Társaság helyrehoz. De mint a' Kísértet, ide is kergetett az ő szenvedő, Kétségben eső, vagy bosszús Ábrázattya. . . . Vad Zűrzavar, és Háborodás volt festve Ortzámon, melyet Szerentsémmre észre nem vett, mert mélyen bé volt merülve egy új Fejre való Ölfvetőzésében. . . . Beszélt szakadatlanúl, én semmit sem hallottam. Ledülve a' Kanapén, Fejem' Karomra támasztva, merő Szemmel itt ültem, és — nála voltam Lelkemmel.

Hátra tekint Teréz; Látja mély Andolódásimat. . . . Gonosz Tréfával, melyet soha néki meg nem botsátok, egyföszere sebessen elrikóltja magát. Itt jön T-ai!

Ijjedtt és hangos Síkoltással felugrottam. Ő kinevetett, és én, elárúltt, kinevettem.

vetett Lyánka, nem tudtam mit tegyek Zavarodásomban.

Ekkor kitekinték az Ablakonn, hát ő Lovon üll, és erős Nyargalással vágat ki a' Kapunn.

Óh szerettél valaha te is, úgy é Barát-ném! Tudod, hogy nem fokát mondok, ha azt állítom, hogy az Ájúláshoz közel voltam. . . . Visszatántorogtam Szobámba; le-tsaptam magam' Agyamba, és keserves Zokogással sírtam.

Elmentt! gondolám magamban. Talán igen érzékeny Kevélységét megbántotta kemény, sebes, hírtelenkedő Magamviselete, és ezt ki nem állhatván a' Szégyen elűzte... Vagy talán nem reménylven Szeretetemet megakar kímélleni, és nem akar üldözni Szerelmével, mellyet nékem kedvetlennek lenni gondol. — Talán, hogy a' Távozás által Szívét meggyógyítsa, elmentt. — — Óh bóldogtalan én! én magam kergettem el ötet Gondolatlanságommal.

Lassán jövök magamhoz ; felfezem könyves Szemekkel Gefznert és olvasom , és ismét olvasom azt az elfelejthetetlen He-lyet , mellyet ő olvasott , és újra sírok . . . Oh Barátném segélj ! most segélj Taná-tsoddal

Szegény Fannidoni.

Az Nap késő Este.

A' fagyos Esső vág oda kinn , a' Szél rettenetessen fűvölt. Eggy Óránál tovább vára-koztunk reá a' Vatsorával. És ő meg nem jött. — Már itt vesződöm magam , több két Órájánál , és még sem jött meg . . . Oh talán , talán , soha meg nem jön ! — —

Fanni B. L-néhez

Januar 5én 17. . . .

Minden rossz Éjjelim' Félelmeit öszveol-vasztva , minden Kínok' Gyötrelmeit öszve-

ragasztva, sem találom Képét az Éjjnek, melly azt az Estvét követte, mellyen Leveleimet írtam . . . Rettenetes Álmok, rút Ijesztőképek terjesztették ki felettem Denevér szárnyaikat . . . Hideglelős vólt Erem' Járása, Fejem nehéz és forró, és minden rettenetes Almaimnak Foglalattya — Ö . . . Elíjedtem magamtól, midőn a' Tükör' elejébe léptem. Szemem béesett, Ortzám sárgás Halvánnyal beterítve, 's Lépésem tántorgó és erőtlen . . . Hívtak Fölöstökömhöz; én Engedelmet kértem, 's a' Szobámban maradtam. Fellármázódott a' Ház, mindnyájan hozzám tódultak, és Okát kérdezték Változásomnak. A' többek között belépett T.-ai is . . . és Kezem' tsókolván, megilletődött Tekíntettel kiálta: „ Istenem! mi Oka ezen hirtelen Változásnak? „

„ Aprólékság! a' melly sebessen jő, és sebessen elmegy.

Mozdulás nélkül felettem állott, és látszott magának Szemrehányásokat tsinálni...

En

Én pedig — mit mondjak egyebet? — elevenedtem; kifzéllyedtek a' Látogatók. Hálórúhámban a' Kanapéra heveredtem.

Melyjénn Karjait öszvekaptsolva, lefüggesztett Szemmel mint egygy Márvány-öszlop úgy állott előttem.

Nem akartam kérdezni, hol járt? nehogy eláruljam magamat — és tudni melly igen kívántam.

„ Az Istenért kedves Kisasszonykám, mi Baja? „

„ Kitsiny Változás, a' melly mind öszve sem fokot tefz. „

Ez a' halvány Ortza — nekem fokot tefz. — —

„ Rút Ideje vólt a' Lovaglásra tegnap? „

Igazán megvallván, én jóformán nem is tudom. Az én Szívemben nagyobb volt a' Szélvész, és nem is ügyeltem a' másra, melly körültem zuhogott . . .

„ Jádzik az Úr az Egésséggel, pedig azt könnyebb el-veszteni, mint sem gondolná. „

A' hol a' Nyugodalom elveszett, minek ott az Egésség is.

Eyvel az Ablak felé fordúlt, és a' Könyöklőre borúlva egy Székre vetette magát.

A' Szánakozás, — ellene álhatatlanúl vonfzott. . . . Az a' Gondolat, hogy ez a' hasonlíthatatlan Ifjú én értem szenved. . . . miattam kínlódik, elfelejtetett velem minden apró Gondoskodást, úgy érzettem hogy szoros Tartozásom enyhíteni Szenvedését, mellynek Oka én vagyok. . . .

Vállánál gyengén megrántván, elkezdém: T...ai mi Baja?

Minden Felelet nélkül megfogja Keze-
met indulatos Ragadással Szájához kapta,
érzettem reá hüllani meleg Könnytsepeit....
Nem bírtam többé magammal, semmit töb-
bé nem érzettem . . . hanem erős, édes,
és Talpamtól Fejemig Véremet pezsegető,
Ölelését Karjának Derekám körül, Száját,
forró Tsókját Ajakamon — a' mellyet —
óh lehetetlen vólt máskép'! — én is vilzo-
noztam.

Ugyan az, ugyan ahhoz.

Jan. 10. 17. . .

Szerettetni — eggy Szívvel, melly a'
mienkkel, eggyező Hangan ver, öfzveolvad-
ni; minden Érütését, minden Gondolatját
eggy atyafias Lélekhez kötni; magát avval

öszvekaptsolni, olly édesen! olly bonthatatlanúl! magát más Teremtésben egészen általöntve érezni — fzerettetni! magyarázhatatlan, megfoghatatlan és még is olly tüzes Elevenséggel érzett Szó . . Szó, a' melly olly fokot jelent! olly fokot, hogy azt Szó ki nem beszéllheti! . . . Bótsásd meg ezen édes Tébolyodásom. Érthetetlen voltál te énnékem egykor — érthetetlen minden Szerelmes annak, a' ki hidegenn, a' Szerelem' ígézö Vidékjein kívül, tsak természetessen lát, és hall. . . . Ünalmas, tudom! a' Szerelmesek' Tsevegése. Tűrd el az enyimet jó Lelkü Barátném. Megreped Melyejm, ha azt ki nem üresíthetem. . . .

Változhat é annyit vallyon olly kevés Idő alatt az Ember, mint én változtam? Mi lett belőlem? Ha engem' most látnál, nem a' vagyok, a' ki voltam! Magam, magamat nem esmérem.

Az egész Világ vídám Formát öltözött magára. . . . Leesett a' homályos Fátyol,

az a' kedvetlen Fedél, melly eddig minden Dolgot beborított. . . . A' Föld, ez előtt, egy tágas Írtóztatóságok' Barlangja, most az édes Örömek, — nem! az gyönyörű Elragadtatások, Lakhelye lett . . . A' Zúzma-
rázzal beterített Fa, a' Fagytól tsikorgó Hó — szebb mint az előtt a' virító Ró'sabokor. A' hideg Szeretetlenség, melly az előtt Szívemet olly keserűen nyomta, elmúlt! Szeretet, forró, édes Szeretet akad előmbe minden Léptten. . . . Minden Élőállat Barátom! — minden Ember Testvérem — általölelhetném mind azt, a' mi él, megtsókolnám most, és szívessen megtsókolnám még Mostohatestvérimet is, és még abban a' Szempillantásban is, a' mellybe' kínoznak. . . . Nem találok ezen Indulatnak elég Helyet Szívemben; ízoros az, egy illy hatalmas Indulat' Elfogadására! — —

Mivé lettem'. . . . Az én Szívem — óh Barátném, nem esmérjük mi a' magunk' Szívét! . . . Azok az Érzések, azok a' leírhatatlan Érzések, mellyek benne minden Óra-

pertzen termenek, — fejdíteni sem mertem volna, hogy azok benne lehetnek. . . Mint a' szép Arany a' Földrögben, eltakarva, befojtva, öszveelegyítve, úgy feküdtek, azok eddig benne. Rajjal zúdúlnak most elé, kifejtődnek Zúrzavarjokból és engem' minden Pillantatban bolderabbá, és bolderabbá tesznek. —

Mi ez? — Mi a' Szerelem? — Nem fogok hozzá Leírásához! A' Szó, tsak üres, Jelentés nélkül való Hang. Hideg mint a' Réz, a' melly tseng, de nem érez, hóltt, megmerevedett Állat. Elégtelen a' Szív' vég-hetetlen, eleven, erős, meleg Érzésinek Le-festésére. — Oh mi az Élet Szeretet nélkül? Ifzonyú, mint a' tágas Vadony, a' mellyben nem jártt Embernyom. Borzafztó mint az Éjféli' hasgató Hidege. . . . Nem éltt az, a' ki Szeretet nélkül éltt!

Nem Emberekért, nem romlandó Emberekért való az a' vég-hetetlen Érzés. Ösz-veroskad ez a' Test, a' Lélek' édes Erő-

íza-

szakja alatt. . . . Illyen Szerelem, mint a'
 melly engem magamon kívül ragad, a' Menny'
 világos Palotájiba, a' Bódogúltak' dítső
 Karai között tarthat tsak örökké. Itt alatt,
 rövidnek kell neki lenni, mert az Elegyítés
 és Keserűség nélkül való Öröm, és tartós
 Bódogság nem e' Világ' Örökségréze.

Eltévelyedtem! Boffzús vagyok, hogy
 Pennám nem ír olly tüzes Vonásokkal, mint
 a' millyekkel ezen Érzések Szívenbe írva
 vannak. Szük, néma, bádjadtt a' Nyelv,
 a' midőn gazdag, és tellyes Érzéseket kell
 neki magyarázni . . . Nem ítélsz meg óh
 Szeretettel tellyes Lélek, ezen szabadon fe-
 stett Szívem' Allapottyáért . . Óh olly em-
 beri — olly édes — olly jó így szeretni. —
 Jól aludj!

Ugyan az, ugyan ahoz.

Ez az Allapotom, rendkívül-való Alla-
 pot, óh de — bódog — bódog Allapot.
 Az én Józsím' Tekintete nékem egy tágas

Nézőfzin, a' mellybe' számlálhatatlan Jelenéseket látok. Egy Szava — egy egész Világ, egy egész Gondolatok' Világa, a' mellybe' bolyongok, és édes Tévelyedésel bolyongok . . . Minden Kitsinység Betset nyer, ha arra tartozik, a' kit szerezünk. Egy Kéznyomás, nagy és nyomos Történet . . . Egy Mosolygás, Szívet rezgető Látás. . . egy Tsók, mennyei Gyönyörűség

Ha mellettem lopva elsuhan, és orozva Karomat, vagy Kezemet szorítja, és Tapintásának édes Melege keresztültsap egész Testemen, — ha Lábam' Feje Történetből az övével ölzveakad, és én azt hirtelen Háborodással visszarántom, és ő tsendes Elpirúlással félremosolyodik, . . . ha Kezemen Ajakit érzem, és Szívem meg-rázódik, vagy ha Zálogát a' Játékban egy Tsókkal kiváltani tartozik, és én — elolvadok . . . Oh ezeket nem festi le emberi Penna.

Vagy ha estvéként Szobámba' meglátogat. Szemeiben olvasom számlálhatatlan Érzéseit, midőn egész Órákat némán töltünk el, és a' Szoba tsendes mint a' síralmas Ház, és még is olly tele van Szívünk; a' Gyertya' magas Lángja' Közepében, homályossan nevelkedik meg hosszú Hamva, — és magunkról elfelejtkezünk . . . Óh Lelkem! mit hasonlítsak ehhez a' Bóldogsághoz ?

Minden Szó fontossá lesz', minden Mozdulás fokot jelentővé, a' hol Szíved' Verését, eggyező Szívverés visszazonozza, Érzésedet költsönös Érzés, Szeretet, Szeretetedet

Hát az az édes Nyúghatatlanság, mikor Szemem elől egy kis Időre elvész, midőn a' Társaság ötet tölem, engem ő tőle elvon, az a' Repesése az Ismétlésnek, a' melly ennél újra édesebb !

Azok a' Képzeletek, mellyeket a Reménység a' Jövendőről előmbé pepétsel!...

Az a' nyughatatlan Várákozás, midőn Szobámba' ülök, és minden Zördülést övének lenni gondolok, minden Ajtónyíláson öt' belépni vélem, és alig türöm — midőn ofztánn esmértt Járását, Lépésének Dobogását, vagy Szavát kívül rezegni hallom, és Szívem repes elejében, én Karjai közzé ízállok — — Itt jön Édesem! itt jön! . . . Isten veled!

Atyám ott fenn! a' te Újjaid nyomták az emberi Szívbe a' Szerelem' édes Törvényét! Te, a' ki a' te Teremtésidet az ő Bóldogságokért teremtetted, és a' ki örülsz az ő Örömeiken, kimondhatatlanul jó, és Mérték nélkül kegyes Atyám ott fenn! Látod az én Szívem' minden Mozdulásait, látod, mint és mit érez az! . . . Oh nem — nem kárhoztatod Te azt, Te, a' ki magad is Szeretet vagy! Káromol a' téged, a' ki azt hiszi, hogy Te az Embernek Szívét érzékennyé alkottad a' tiszta Szerelemre, és

an-

annak Mozdulásain kegyetlenkednél, és annak Elését tiltanád. Szidalom ez, ifzonyú Szidalom ellened Te tsupa Jóság! — — Légy Bírāja Te az én Szeretetemnek. Őrizz a' Tévelyedéstől, és a' Botlástól! Tízta minden Szívverés, mellyel én ötet fzeretem, üres minden Salakjaitól a' Testiségnek! Légy Segítője, légy Vezérje tizta Szeretetemnek — óh az erötelen, a' vígyázatlan Artatlanság olly közel van az Eleséshez! . . . Te tartsd fenn Karomat, ha rogyni akarok. Az ő Szívébe is fuvaly tizta Érzéseket, és tartsd meg azokat állandóan... Isten! Isten! mindenek felett add boldog Véget Szeretetemnek

Fanni B. L-néhez.

Az Ember, az Embernek legfőbb Ellen-sége Nints olly tizta Öröm, mellyet keserüvé nem téfznek. Mint a' Pók az édes Gyümöltsöt megmáíízák úndok Lábaikkal, és tsúf Mérgeikkel béköpik . . . Eredjen bár Hajlandóság nálad, és légy bizonyos, hogy

eggy idegen, egy ellenséges Abrázat közibe hág Szívednek, és azt Izélllyelmartzongja. Oh miért van az a' kegyetlen Réfzvé-
tel az Emberek között, mások' Szíve' Alla-
pottya eránt! Sokat ábrándoztam én ezen
édes Barátném! és soha ki nem találhattam
valóságos Okát!

Ha két Szerető hív egymáshoz köze-
lít és Esméretségek melegebb Társalkodás-
sá általyváltozik, ezer affzonyi Ajakak hír-
detik, bírálják, és ótsárlják Szívednek tsen-
des Indulásait ezer Tzirkálók szem-
füleskednek minden Mozdulásaid körül, és
irgalmatlanul bánnak veled a' Szeretetlenek!
. . . Olly tsuda Látomány lett é a' Szeretet,
hogy az illy Zendülést okoz? . . . Olly rit-
ka, olly természetlen Dolog é az, hogy az
Ember szeressen? . . . Olly Mód nélkül hi-
bás Tett é az, ha szeretsz, hogy arról,
mint híres Gonofztételről tsevegjen az egész
Környék . . . Olly kevés Bajjal rakta é őket
meg az Ég, hogy a' magokén fellyül, a'
másokét is még magokra válallyák? . . .

Tud-

Tudja Isten, édes jó Barátném ! de azt látom, hogy én rólam, és T-airól mindenütt beszéllnek . . . Uh ! Mitsoda Szemeket vetnek reám ! . . . Mitsoda Intézeteket gondolnak ! Mitsoda Hazugságokat terjesztenek rólunk, olly ízfonyú Hazugságokat, a' mellyhez nints más mit hasonlítsak, hanem az ő Könnyenhívőségeket . . . Melly mohon kapnak rajta, ha jó Nevemet letapodhatják ? . . . Melly gonosz, kártékony Örömmel adja a' Hazugságot egy Fetsegő által a' másnak ! . . . Óh Szívem ! talán nem is méltó az Emberek között élni, ha ennyi Jelenségét tapasztaljuk rossz Szívűségeknak ! . . . Rosszabb lettem é én az által, hogy érzékeny vagyok egy Férjfiúnak Erdemei eránt, a' kit ok nékem alattomban mind irigylenek, és sok lotska Leányka magának, sok lopázkodó Anya Leányának kívánná ! . . . Többet ne erről ! mert hidd el a' Be-tűt alig látom Könnyeim miatt, mellyeket nem tartóztathatok az Igazságtalanság' meg-Gondolása mellett, mellyet méltatlanúl szenvedek . . . Beállott be ! a' Szuvedések' I-

de-

deje; a' rövid és kedves Örömeket itt az Idő, hogy hosszú és keserves Gyötrelmek kövessék! — Semmi az! Ő érte szenvedem, és ez a' Gondolat legyen minden Vígafztalásom

Mint élfz te szerelmes Barátném? Mint vannak Kitsinyeid? . . . Rólatok fokat gondolkozom, és megvallom — fokat beszélek. Tudom én, hogy magadat fedezed; nem is árúlom én el Titkodat, de hogy ne örüljek azon, ha velem együtt más is fzan, elrejtett Módon ne beszéljem el Történetedet — tégy velem, a' mit akarfz, azt nem tagadom.

Kereftülútazott e' Napokban itt nálunk Gróf É - ne, és hozzánk befzállott. Örömmel fogadtuk ezt a' minden Tekíntetben érdemes Dámát . . . és még ma is itt múlat Kérésünkre. Azon kevés Személyek közzé, a' kik első Látásokra elragadnak, ezt is beírom . . . Nem az a' megalázó Felfúvalkodtság, a' mellybe' foka nagy Rangjokat hely-

helyhetik, nem is az a' még jobban lenyomó, és megalázó Leereszkedés, melly a' tisztes Alatsónyságnak inkább fáj, mint a' kevély Megvetés, nem az az, erőszakos és természet ellen való Viselet, az a' tsömöröltető Gyermekeskedés — nem! mind ezt benne nem találod. Melly nyájas Magatartása, hozzá vonfzó, mert Szívétől veszi Eredetét. Okos és méltóságos minden Külseje, érett is természetes minden Szava . . . Félóra alatt tele voltam hozzá Tíztelettel . . . Erántam is benne némelly Hajlandóságot tapasztaltam. Örömet látszott velem lenni, és én úgy hozzá szoktam kis Idő alatt mintha régtől fogva esmértem volna. Tartalék nélkül beszélltem mindent, a' mire Szívem kifizétetett. Ebbe' a' Helyheztesbe', nem tudom mitsoda Alkalmatossággal kifzaladtt Számból — a' te Történeted is. A' Barátság, és Szánakozás elevenen festette velem Erdemed', és attól olly igen különböző Allapotod. Sokszor nedves lett Szeme a' Grófnénak, és mivel nem nevez-

telek, nagy Bajba' voltam véle, míg megtagadhattam tőle, hogy ne nevezzelek. —

„Ha Titok, (úgy mond sokszor ez a' nagy Lélek,) és annak is kell néki maradni, én nem kényszerítem a' Kisasszonyt hogy elárúlja Barátnéját . . De ha szereti ötet — talán használna néki ezen kis Hűségtelenségével . . . Nem tsupa Újságkívánás, a' miért kérdezőskedem! én segíthetek, és örömet segítenék! — Gondolja meg ezt Lelkem! és ha meggyőződik felőle hogy nem férti meg a' Barátságot, — akkor bízson meg Titkában. . . .

Meg nem tudom magamat állítani . . . Megtörjem é Szavamat? avagy eleresztem ezen Alkalmatosságot, melly talán soha többé vissza nem jö? Szabad Bánására bízom é a' Grófnénak, a' mit te tsak az én Kebelembbe rejtettél? Te futsz, te elrejtezel, és én — felfedezzelek, megpiríttsalak? . . . Ha ő talán tsak tsupa — nem! nem mondom ki ezt a' Szídalmat ezen igazán Tiszte-

teletet érdemlő Dámárúl! — nem él ő vízf-
 fza a' mi Titkunkkal! . . . Kérjem é Enge-
 delmedet , melyet bizonyos vagyok, hogy
 gyenge és kényes Érzésedtől meg nem nye-
 rek . . . vagy Engedelmed ellen erőltesse-
 lek arra, hogy bódog légy , és legalább av-
 val is kevesíttsem Hibámat, hogy Engedel-
 med ellen nem vétettem . . . Ezen Zavarba'
 Szívemet választom Vezérnek, ezen Köteles-
 ségek' Tsatájában ő a' legbizonyosabb Bí-
 ró. . . Hogy az nem erős, azt tudod — de
 hogy nem rosz azt is esméred . . . ha te-
 hát elárúllak, Gyengeségből esik, de tudom
 azt is elfogod hinni, hogy azt tsak jó Szív-
 ből tselekedtem. — —

Fanni Bárá L - néhez.

Bár bűnös legyek — elfzenvedem Ha-
 ragodat, tsak te bódog légy. Megtörtem
 Szavamat ! — elárúltalak. Esmérted 'Te
 Gróf É - nét és még is halgattál. Esmér ő
 téged', szeret, és szán . . . Kotsija, melyet
 éretted küld, vífzi ezen Levelkémet, T - ai

pedig felválalta éretted a' Követtséget. Látni kívánunk mindnyájan, de senki olly szív-
szakadva nem vár mint

Fannid.

Gróf É - né Báró L - néhez.

Kedves Baróném !

Miért kellett illy szörnyü Elszánásra
vetemedni ? — Miért nem esmérte engemet
jobban, és miért nem bízta meg azt, a' ki
nem tsupán tsak Társalkodását kedvelte
egykor, de mint Barátnéját is szerette ? . . .
Én Szekeremet küldöm, és kérem, ne ta-
gadja meg tölem ide általjönni, 's vélem
egyenessen, és minden Tartalék nélkül jö-
vendő Allapottyának Meghatározásáról ér-
tékezni, és meghinni igaz Barátságomat,
mellyel vagyok

tökélletes Barátnéja
Grófné É . . .

Fanni Báró L - néhez

B . . . ra.

R . . . tizrúl 17 - - Febr.

Elmentél, és itt hagytál engem' egyetlen Barátném! — Elvezdtettem benned, Meghittemet, Tanítónémat — Mindenemet! . . . Nem panaszolkodom! Kevesebbé kellene téged' szeretnem, ha a' magam Gyönyörüségét a' te Bóldogságodnak áldozatúl vinni nem tudnám. Légy bóldog! — én szenvedni fogok . . . Nem kérem Barátságodat! A' ki úgy szeret mint Te, nem tud elfelejtkezni. Retteghetnék, mert a' nagy Világ' tollongó Vígsgái között könnyen elrepül a' Távollévők' tsendes Emlékezete; de te tudsz szeretni — azért tudom, hogy megtartom Szívedet

Óh Kedvesem! nem tudod Te, melly nagy Szükségem lesz neked Távollétedben is Végasztalásodra A' Szeretetnek Zavar nélkül való Aranyórái elmúltak, a' Sze-

relem' Kínnyai várnak . . . A' kártörülő
 Hír, megrútítva, és hazug Nagyításaival
 megbővítve vítte Esmérettségemet Anyám'
 elejébe . . . Tudod, melly hallatlan Jelenés
 e' Tájjonn kettőnek tiszta Szerelme, tudod,
 melly tele vannak Előítélettel azok eránt,
 a' kik szeretnek, mert a' Szerelem nálok
 vad Tűz — és a' Házasság, halzonvadászó
 Alku; amaz nagy Gonofztétel, ez izabados,
 illendő Mód Képzeld innen Alyám'
 Felindulását! Itt termett, és kegyetlen szem-
 revetésekett tett. Egyedül voltam Szobám-
 ban, hová Ebéd után bejött

Rántzos Szemöldökkel, mellyeken ko-
 mor Szemrehányás feküdt, Szembe fogváu
 'engem' azt kérdé sebessen:

„Ki az a' T--ai? he . . .

Az Attya Kapitány — ennél a' Háznál
 kedvellik.

„ ’ Te is úgy é?

Lesütöttem Szemeim.

„ He — Hallottam szép Híred’ . . Nézd
el ötet. Alamufzmatska nagyot ugrik, Ege-
ret fog Azt tudtam hogy Vízet sem
tud zavarni . . . Szerelmeskedni! Várj rá!
— Szed öszve magad’, mert velem eljősz —

A’ mint parantsolja Uram Atyám.

„ Úgy is! — itt nekem nem maradsz...
Hát mi Ember már ő? Ingyen élő, kobor-
ló, se’ Kenyere, se’ Háza . . . Majd bizony!
most pellyhesedik, már is a’ Szoknyák után
futoss. Már abból mi lesz . . . Azt se tud-
ja az Ember mitsoda, kitsoda? — Ej —
virgás néki nem szerető . . .

Nem olly alacsony ő mint gondolja U-
ram Atyám!

„ No — ’s hadd haljuk hát? Hol fek-
szik a’ Jószág? Neme? Hát hol a’ Fa-

miliája? Nem hallottam én se' Hírét, se' Nyomát . . . Nem olly alatsony? Hát, mi hát, mitsoda Tisztséget visel, hogy Hólnap-fzámra tsak a' Bállok után jár . . . Nekem nem maradsz egy Szempillantásig is . . . Készülj! —

Reám tsapta az Ajtót. . . és én óh Barátném! elfogyott a' Könny Szemeimből . . . a' tsak az apró Bajok' Enyhítése, az ifzonyú Gyöttelelemnek az a' Bóldogsága lints, hogy írni tudna . . . Szívem öfzveszorúlt, és mozdúlatlanná lettem. —

Bejött Teréz, látta nagy Zavarodáso-mat. Ekkor Nyakába estem, zokogó Szó-val köfzöntem Szívességeiket, mellyeket ennél az elfelejthetetlen Háznál vettem.

Nem mégy oda egy Tapottat is! Hol az Öreg? — (Itt belépett T-ai) Tudja é T-ai? Elmegy Fanni, nem akarja itt hagy-ni tovább az Öreg . . .

Elhalaványodott, és Ajaki reszkedtek.

Mennyünk mindnyájan, essünk az Öregre, itt hadja ha csak két Hétig is Mit tsináljunk itt mi magunk . . . Abból bizony semmi sem lesz.

Elfutott . . . Szegény Jó'si! most látam mennyire szíret. Szólni sem tudott, mint a' Kő, merően úgy állott, és a' legszörnyűbb Fájdalom festette magát egész Artzúlatján:

Istenem! felkiáltott, illy véletlen, illy hamar. Lehetetlen! én nem élhetek nálad nélkül . . .

No ne szomorkodjatok! — berohant Teréz. Rá vettük már az Öreget. Itt marad Fanni még két Hétig . . .

Tehát még egy kis Időt — még két Hetet, csak két Hetet, leszek véle. Mint a' Halálra Kárhoztotttnak azok a' kegyetlen
M 3 Nap-

Napjai , melyet Bíráji irgalmatlan Szánakozással Halála előtt engednek , olly két Hét ez . . . Mit nyerek vele? Azután tsak ugyan elválunk . . . Nem ütik a' Kést egyszerre Szívembe , tsak lassan öfzvefzorongatják ; öfzvekínozzák . . . Ez is Irgalmasság — nem panaszkodom , — Óh de ha ezek elmúlnak , ezek az igen kevés , igen rövid Napok akkor örökre — örökre elválunk ! Istenem ! azért voltam é kevés Ideig bódog , hogy örökre bódogtalan legyek. —

Ugyan ahoz.

Fenyegető Vefzedelme Elválásunknak felvertt bátor Szunnyadozásunkból . . . Eddig , mint a' bódog Gyermek , nem is gondoltuk Lehetőségét annak , hogy elválásfízon bennünket valamelly Történet. Minden Gondjainkat elfoglatta , egy Látás , egy Tekintet . . . a' bódog Jelenvaló nem is engedte fejdítenünk a' lehető bódogtalan Jövendőt . . . Ez a' mérész Gondatlanság elenyészet ; írtóztató Abrázatai a' követke-

zö Időknek, elfzéllyesztették szép Álmainkat. Látjuk, bizonyossan látjuk mind ketten azt a' szerentsétlen Kéntelenséget, hogy egymást elhadjuk . . . Könny és Síralommá változott a' Mosolygás, a' Tréfa Gyötrelmé Nem lehetünk együtt soká! Minden Estve, ezzel a' Gondolattal fekszem le : Egy Nappal kevesebb a' kirendeltt Idő, mellybe véle lehetfz. — És álmatlan töltöm Jajjal és Zokogással az Éjjelt.

Messze , messze van T-ai Elrendelésétől, és most Sírással panaszolta, hogy Attya a' tábori Életre szánta. Kedves Remények, mellyekkel magamat ketsegtettem, és a' mellyeket könnyenhívő Szerelmem, olly mohon elfogadott, nem — nem látom én foha Tellyesedéseket!

Oh melly kevés-sel megelégednék én! egy tsendes Telek, mellynek Termése mezei Afztalomnak szolgálna, egy alatsony Házatska, a' melly engem' és őt' befedné,

elég volna nékem, csak ő véle élhetnék. Minek nekem Bőség, a' ki pazérolni nem tudok; minek Fény és Tzifra, a' ki az előtt mindég futottam! . . . Másként akarja az Ég! Így a' mint ő van, rendes Allapot és Jövedelem nélkül, soha sem reménylhetjük Szüléink' Megeggyezéseket . . .

Azt mondja ő: hogy az ő Attya olly jó! hogy ötet Izereti; fogja ötet kérni meg-eggyezéséért, és ha azt megnyeri, azután az enyimektől is fogja azt kinyerni igyekezni . . .

Óh hiszem én, hogy ő engem' szeret... de még is borzafztó Érzelések fojtogatják Mellyemet. Úgy látszik az a' Nap, a' melly minket elválaszt, mint a' melly elfog választani Életemtől. Barátném! örökké boldogtalan lesz

Fannid.

Ugyan az, ugyan ahoz.

Hazúrúl 17 - - Febr.

Síráss engem' szerelmes Barátném! az én Örömeim eltemettettek. Itt vagyok, egyedül, elhagyatva, magam' Kínzásinak, és Síralmimnak kitéve . . .

Óh az Estve, az Éjjel, melly Elválásunk' Reggelét megelőzte, mint a' Hajdoklók' bús Éjjele, rettenetes vólt. Az a' nyájas Ház, a' mellybe' a' barátságos Szíveség, a' Szokás, és a' Boldogság otthonivá tettek, a' mellynek Ölébe, éltem egyedül boldog Napokat mint szomorított most! Minden Szeglet, minden Háziefzköz, kedves Emlékezeteket ébresztett fel. Mindeniket által kívántam volna ölelni — fokra közzülök reá borúltam, 's keservessen sírtam felettek.

A' Tseléd a' melly annyira szeretett, és minden Kívánságimat Szememből eltalált

ta — ha reám nézett szomorú lett, nehezen vesztett el — és ez az együgyű, egyenes Szeretet nehéz Könnyeket nyomott ki Szememből. Itt engem' minden fzeretett — ott majd minden kínozt és gyötört . . .

Ő vele — féltem öszvetalálkozni. Ő is magát előlem elrejtette. A' Hóval beterített Kertbe bolyongott, magán kívül és közel a' Kétségbeséshez. Bezárkoztam, és Vigasztalás nélkül Agyamba fetrengettem; a' fok Síralomtól kiveresültt Szemeimből a' Könnyek kiapadtak.

Így értt az Estve. Besetédett már, én bús' Merevedésemben így feküdtem, a' midőn Kopogás esett Ajtomon és T.-ai megfzóllaltt; Szava melly elgyengültt, és olyan vólt mint a' hosszas Betegségből felköltté, áthasította Szívemet. Felnyitottam az Ajtótt, belépett, némán dültt egy Szék-re, és keservessen zokogott. A' Gyertyánál mellyet éppen behoztak egymást meglátván mind ketten visszahökkentünk. Hal-

vány

vány Ortzája, a' Sírástúl felpuffedt Sze-
mei, egész Formája Szánakozást indított...
Én Kezemet törtem, és magamon kívül
vóltam.

„Ne gyötörd magad' Egyetlenem! —
elkezdé, és Vígafztalást akartt adni, Ő, a'
ki maga is a' nélkül szükölködött — „Ir-
galmas az Ég, bódoggá teszi Szerelmün-
ket... Légy — hozzám — hív! — „

Nyakára borúltam, egymás' Könnyei
közzé elegyedtek Könnyeink, és tőle elfza-
kadni nem tudtam...

Miért — óh miért nem halhatok itt
meg! itt a' te Öleléseid között... Erőtlen
lettem, minden Tetemem elesett. Torkomat,
mint a' fojtó Méreg elállotta; Melyem el-
szorúlt, és a' Levegő után kapdostam...
eggyfzerre minden eltűnt előlem, és magam-
ról semmit sem tudtam.

Eggy Ágyon eszméltem fel, melyet körülállott ez a' kedves Háznép és élelzetgetett. T-ai mint a' megtestesültt Kétségbeesés, öfzvekótsolt Karokkal, Agyam' Lábánál állott . . .

Fanni! az Istenért jöjj magadhoz. Ne engedd magad' annyira elragadni a' Fájdalomtól . . . Így kiáltozott Teréz — és kiküldte T-ait, a' kit többé látnom nem engedtek ezek a' kegyetlen Szánakozók . . . Végre az Erőtlenség elszűnnyasztott. Zavarttak voltak Almaim, magamat láttam Arnyékká változva, Halottiköntösbe, néha T-ait Öleléseim alól elhúzni tetfzetek írtóztató Képek, és félrevonúltt Abrázatok, minden Szempillantásban felrezzentem.

A' Reggel — ez a' Keservek' Reggele érkezett. Sűrű, temérdek Kőd nyomta a' Földet, a' Lehellet nehéz vólt, mint a' fojtogató Fájdalom' Lehellete. Gyáfzolt még a' Termézfet is, két fzerető Szív' Elszakadásánn. Oh Reggel! illetél te ezen Elválás' Napjához.

Magamon kívül voltam, és így érkeztem meg Anyám' Házánál, a' hol minden Szem, a' melly reám nézett, tsúfolódó volt, vagy — annak látszott. Leszállani a' Kotsiról alig tudtam, annyira el voltam erőtlenedve.

„ Nézd a' megfzomorodott Lelket ! Nem szégyenled annyira kimutatni azt, a' mit titkolnod kellene. A' Kedves bánt úgy-é ? Szép vagy — — „ Illy Köszöntésekkel fogadott az Anyám, és gúnyoló Nevetése Testvéreimnek követte.

Tántorogva, lerogyó Lépésekkel mentem Szobámba, és Betegségemet alig tudtam elhitetni vélek. Még midőn Ágyamba' feküdtem is, és Fejem égett, Érverésem ifzonyú volt, akkor is dörgő Szóval Anyám, — óh ez az igen kemény Anyám, felettem Szemrehányásokat mondott, és meg nem kéméllett. —

Távozzatok, távozzatok tölem édes Képzeletek, a' mellyek tsak azért jelentek meg Emlékezetembe' olly kedves, olly bájosló Színben, hogy Szívemet emézfíték. Oh édes, tsendes kis Szobátskám, első és forró Szeretetemnek Temploma! melly elevenen állafz most is Képzelődésem előtt. Az a' Tükör, melly alatt Afztalkám állott, az az Ablak, a' mellyen a' Majorba vólt a' Kinézés, és melly mellett annyit varrogattam, és ő mellettem állott — és a' mellynél én olly fokszor boldog vóltam . . . Az a' Kanapé, mellyen vele fok Órákat töltöttem, — mind ezek előttem álnak. Ki nem tudom vetni Fejemből ezeket a' Képeit rövid Bóldogságomnak, és tsak annál jobban, annál világossabban látom jelenvaló Bóldogtalanságomat! Sírass engem szerelmes Barátném! az én Örömeim eltemettettek.

Mártiusban.

Derül a' Kikelet. Elevenség és Élet terjed mindenfelé tőle. Én bennem az éltető

Erő

Erő Napról Napra fogy. Elestek Tetemeim, szegény Szívemet durva Héjj borította-bé . . . Mint repdesett másszor Tava sz' Eljöttére! A' legelső Fetske, melly mellettem eltsapongott, a' legelső Gólya, melly a' Levegőbe' evezett édes Andalodásba hozott . . . A' Patsirta fennyen járó tsavargó Éneke Öröm - Hírmondó vólt. A' Rózsabimbó' a' Kikirts, mellyet legelőfzör megláltam, örvendező Kiáltásra fakasztott. Most megrezzentt a' Fetske, a' Gólya Képzelődésem' félrevezeti, és a' Mestzeség, Elválás, Elreppentés Képeit támasztja fel bennem. A' Patsirta halálos Éneket dalol. A' Kikirts, és a' Rózsabimbó (így fohajtok) talán a' jövő Tava szkor Síromon nyílik. — — Hová lettél gazdag Képzelődésem! a' melly akkor is gyönyörködtető valál, midőn édes Szomorúsággal árnyékoztál be! Kiapadott e' szép Folyamatod? — vagy ki zavarta meg tiszta Kristályodat? — — A' tava sz Fellegek, mellyeket a' Magasság' Üregében a' Szellő renget, bús Árnyékot hánynak a' tsirádzó Mezőre, és széllyelfzaladoznak

nak zöld Tábláján . . . Mint ezek, egygy Pillantatban, úgy múlik el az én Életem is. A' Múlandóság' szomorú Képei követnek itt, a' hol Lábam alatt, Fejem felett 's körültem ezer Élet ered, és minden új Életre felkél. — —

Nem találom ötet sohol . . . Reggel midőn egész Éjjel vele voltam, vele mulattam, és szinte az Erőtlenedésig vele tépelődtem, Szememet felnyítom, és ötet sohol sem találom. — —

Hijába! 'Nints más Gondolatom tsak Ő . . . Botsáss meg szánakozó Isten! midőn téged' imádlak, midőn hozzád felnyögni akarok egy kis Enyhülésért, tsak egy pertzenyésnyi Szabadulásért — akkor is közbelép az ő Abrázatja, és elragadja, tsak magának, egyedül tsak magának minden

Érzésimet. . . . Hová, hívá viz ez a' dü-
hös Indulat? . . . Mikor két, három Órát
eggy Helybe' mozdúlhatatlanúl ültem, forró
Képzelődésem az elmúltt Örömeket, min-
den apró Környülállásaival, festette, ő előt-
tem áll, egészen úgy mint vólt, minden
Mozdúlatja, minden Fordúlása Szemem e-
lőtt van — azonba' nekem úgy tetszik, mint-
ha tsak a' más Szobába' vólna, én fel-
ugrom, utánna indúlok — és azután látom,
hogy magamat megtsaltam, és sírok Meg-
tsalattatásomonn — mikor így emésztem ma-
gam': akkor óh akkor látom, hogy így —
nem foká vizzem . . .

Bezárom Számat, és nem panaszolko-
dom. Ne tudja más, hogy én olly szere-
nsetlen vagyok. A' legalatsonyabb Paraszt-
leány bír Attyának Szívével, én tölem az
is el van ragadva. Halgatni tudó Papiros!
te egyedül zárd magadba Könnyeimet, mel-
lyek reád hullnak Atyám' Keménységéért. . .

Mit vétettem én, hogy az ő Szeretetét elvesztettem. Rossz Néven veszi, hogy szomorkodom, és minden Órában kifatsarja Könnyeimet . . . Szilaj és kényeztetett Testvéreim gúnyoló Győzedelmeskedéssel tapodják Fájdalmimat, és ő azt — jóvá nem hagyja, de elfzenvedi Kimíltetlen Anyám! gyönyörködik Keserétésemenn, és ő — Istenem! Ő tódítja Keserveimet Ha Fejemet Melyemre vonnya a' Fájdalom, — ötet — ötet — hánnyák Szememre. Ha Gyengülésem az Agyba szegez — Szerelem' Betegének tsúfolnak! . . . Óh annak a' Betege vagyok az igaz! de annak a' Halottja is leszek . . . Ez a' gyenge Kéz a' Szerelem, a' Koporsóhoz vezet és megszabadít Kínzásaitoktól . . .

B á r ó L - - néhez B - - ra.

Hazúrúl 17 - - Mar. - -

Előre láttam, előre érzettem, hogy így történik. Nem fojthatom magamba', kipanasz-

naflom, ki kell panaszkodnom Szégyenvállá-
somat; megöl, ha magamba zárom! . . .
Nem hagytak Békét, míg ki nem vontzol-
tak tsendes Magánosságomból, a' mellybe'
legalább Kínjaimon legeltem meghasadt Szí-
vemet. Kirángattak az Emberek közzé és
még gyógyíthatatlanabbá tették Sebemet.

A' szomszéd Városkába bementek, hogy
Únalmokat rövidítsék. Házallottunk egész
Dél után, én is velek tsavarogtam. Tudod
mennyi itt a' nemes Ház, mindenikhez bekel-
lett egy kicsinyt kukkanni. — — né Innep-
nap lévén öfzvehívta a' Félvárost, és Va-
tsorát adott, minket is megtartóztatott. Én
nem akartam Okot adni gonosz Örömöknek,
hogy ne hízlalják magokat Szomorúságo-
monn, öfzvefzedtem Erőmet, hogy azt pa-
lástollyam, hol egygyel, hol mással beszéll-
tem . . . Hideg, és hátráló volt mindenik-
nek Viselete.

Esméred * * nét, a' ki olly híres Ajta-
tosságárúl. Itt volt ő is két gyáva Leá-
nyi.

nyival. Ő beléjek is belebotlottam. Édes Asszonyannyok' lakodalmi Köntösök vólt rájuk szabva, és mint a' Karóba húzottak, mozdúlni sem mertek, mert minden Szempillantásban várhatták édes Asszonyannyok' jobbító komor Tekintetét. Alíg kezdek velek eggy két Szót szóllani, láttam, ínteget a' tilztes Matrona — én azt nem értettem, és azok zavarodva vóltak, 's még merőebben tartották magokat. Tovább szóllok — és észrevehetőképpen láttam, hogy íntése azt jelenti, hogy tölem tartózzanak? . . . Megütödtem rajta, és feltettem magamba', hogy abba' nem hagyom a' Beszélgetést. Folytattam tehát, és még annál inkább igyekeztem őket belevezetni a' Tsevegésbe, melyet olly örömetst tettek vólna, ha nem féltek vólna a' komor Tekintetektől... Eggyfszerre mint a' felbóllszontott Fúria felugrék édes Asszonyannyok Székéről, felénk rohan, és mind két Leányát, a' kik nagy Figyelemmel halgattak, két anyai Taszításal elkergeti mellőlem . . . Megzavarodtam. Nem tudtam mit gondoljak, és nem érthetem

tem el, mit akart jelenteni ez a' Gorombaság! . . . De midőn az egész Frequentzia' Ábrázatajainn olvastam, a' fokféle Indulato-
kat, láttam fok lapító Anyának jóváhagyó Szájfatsarását, foknak kártörülő Örömét, némellynek üres Fejénn a' Bámáskodást — e'kor kezdett a' Dolog bántani, e'kor kezdtem látni, mit akart jelenteni az a' Történet . . . Mintha Kést forgattak volna Szívembe'. Nem tűrhettem, és kimenttem, elrejtettem magamat, és keserves Könnyeit sírtam, a' megsértett Artatlanságnak. —

„ Itt ládd é Hafzna Esmérettségednek ? Gaz Leány ! egész Házam' Tsúfjára vagy . . . Szegény ártatlan Testvéreidnek is Szeren-
tséjeket öfzverontod. Ládd szaladnak előled az emberek. Bújj el szemtelen ! bújj el ! ne is mutasd magad' többé az Emberek előtt . . . „

Így öntötte reám Titkait az Anyám, a' ki utánnam jött, és magán kívül vólt a' Harag miatt. Minden Szó általjárta Szívemet,

met, mintha ketté metfzették volna . . .
 Ezt a' Gyalázatot értem, és még én élek. —
 Mint a' dögletes Nyavalyában Kínlődótúl,
 úgy futnak é már én előlem? Mint a' raga-
 dó Méreg olyan é az én Társalkodásom?
 Mint Erköltstelenít úgy mutassanak é engem'
 az Anyák Leányaiknak, engem' — a' ki a'
 jobb nevelés' Példája voltam? Ez a'
 Szégyenvallás lerontja tudom, még kevés
 hátra lévő Erömet. Legyen bár! Mint Vö-
 legénynek, úgy mégyek a' Halál' Angyalai-
 nak elejébe. Háládással, és Öleléssel fo-
 gadom el ezt a' Szabadítót. Nem! nem az
 a' rettentő Váz ez, mint a' hogy ötet né-
 künk festik, Eggy szép és kedves Ifjú, a'
 ki barátságossan általvezet innen, a' Ke-
 servek közzül a' Nyugodalomra. —

Miért halgatsz egykori Barátném! Hát
 tsak ugyan igaz az, hogy a' szerentsétlen-
 nek nints Barátja? Nálad is igaz az? —
 Ládd édesem T-ai sem ír. Miólta elvál-
 tunk nem feleltt. Hát ő is? — ő is? —
 Lehetetlen! — — Tsak eggy Szót, Nyugo-
 dal-

dalnamra kényszerítlek írj csak egy Szót róla és rólad. — —

Ha én az övé lehetnék? — — Istenem, elérem é én valaha azt a' Bóldogságot. Ne kísértsetek hafztalan Vágyódások! Ő az enyim! A' legfzebb, a' legtökélletesebb Ifjú az enyim! Egyg tisztes, érdemes Férjfi az én Férjem . . . Ne nyögj, Tündérképektől elámított Szív! Ez a' Borzadás, a' melly Hátamot általfutja, ez, az a' jövendőlo Sejdítés, hogy öt' — örökre elvesztetted . . .

Mindennapi estvéli Fohászkodásim lett ez: Bár ne érném Hólnapot. Ez a' Gondolat kísér Agyamba, és reggel, midön felébredek, szomorkodom azon, hogy Fohászkodásom meg nem halgattatott Jól van! az én Óráim még el nem érkezett — —

Mire vagyok én itt? A' Sírverem olly híves, olly tsendes, olly megnyúgodtató. A' Földbe' a' Gyötrelmek mind elmúlnak! Mikor a' Fű megnevedkedik Sírhalmomonn, mellynek Ölébe én elrejtetem, és azt a' Szél lengeti, ott — vége lesz Gyötrelmimnek!

Körültem minden elváltozott. Hijába' éled a' Fiatalos, Hijába' farjaz a' Rét; nekem nem kékülnek többé a' domború Hegyek, nekem nem tsereg a' Patak, nem virít a' Rózsabokor . . . Nem lehellnek ezek többé Nyugtatást ebbe' a' széllyelmorsolt Szívbe', nem folynak belőlök többé Örömek . . . Óh ártatlan édes Örömek! Mikor a' 'Természet' Kebelében feküdtem, mikor azokat hörpölve szívtam jóltévő Poharából — édes Örömek oda vagytok! Kedves Helyem ezután a' Temetőkert . . . Ott a' hol a' Bodza bóltos Gallyaival eggy Sírhalmot árnyékoz, ott ülök most legörömosteb,

és szívfezakadva kívánnék oda lefállani a'
hol Gyökere eltűn. —

Nem zúgolódom! az én Mértékem még
meg nem töltt. A' keserű Pohár még ki
nints ürítve . . . Nem! ne múljon az el én
tőlem! Legyen meg a' te Akaratod! — —

Elfelejtetni! . . . Lehet é elfelejteni?
. . . Miért nem tudok én elfelejteni? — —

Itt — Szívem mellett, itt rágja eggy
Féreg . . . Érzem, mint mardossa azt! . . .
A' Halált én magammal hordom! — Szá-
razak Szemeim, mint a' Mező az Afzály'
Idején! Orzám fárga, mint az érett Ka-
lász. Érlelödöm én is a' Betakarításra. Le-
hullott Testem, mint a' megfzedett Szőlő-

tő. Közel van a' Lemetszés' Ideje — Légyen meg a' te Akaratod . . .

Miért költöttek fel Almomból? Olly tsendessen aludtam, és Szunnyadozásomba' a' legszebb Almok lézzengettek előttem. Óh miért vertek fel? . . De mi az, hogy Tolamat nem foghatom? Miért nem vólt ez a' jó Álom megnyugtató? Miért reszketek? . . . Azt mondják, hogy egész Éjjel a' Forróhideg kínozott, és én — olly jól aludtam; hogy tépelődtem, és Vígyszóim' Kezekből kiragadtam magamat — és én, még is olly jól aludtam . . . Az én Ofzlatásom közelget . . .

Utóljára tefzem reád Titkaim' Meghíttye! Sorvadó Kezeimet — és tsak azért, hogy véle szóllyak . . . Eggyetlenen! midőn ezek a' Jegyzelékek Kezeidbe jutnak, akkor már engem' a' híves Föld takar . . .

Be.

Bepetsételve hagyom neked azokat a' Könyveket, a' mellyeket ide húllattam, ezeket a' Gyötrelmeket, mellyeket ide kiöntöttem . . . és néked hagyom azokat. Értted szenvedtem azokat . . . Nem Szemrevetésül mondom azt! Sírom' Szélérül mondom, hogy örömet szenvedtem . . . Azzal a' Gondolattal szállok le Tsendességem' Bóltjába, hogy hív vóltál . . . és ha az nem vóltál, — én megbotsátok . . . Ott, a' hová én megyek, nints Haragtartás! Ott majd öfzvetálkozunk, és ott majd — bátran szeret-hetünk.

A' VIDÁM TERMÉSZETÜ PÓÉTA.

Sírhalmok! Gyász Temetőkertek!
Mellyek örökös Setéttség'
'S Szívet borzasztó Tsendesség'
Mostoha Keb'lében heverték,
Ti bús Melánkóliának
Setétes Völgyei!
Hol szomorú Mú'sájának
Aldozott Hervey.

Itt az Érzésnek minden Neme,
Még az Élőben is meghal.
Füle tsak tsendességet hall,
A' Semmitől írtódzik Szeme,
A' Tziprus a' Hóld' Fénnyénél
Árnyékát mutatja.
Eggy Sírból kitántorgott Szél,
Bádjattan mozgatja.

Szörnyü Környék ! mellyhez a' Lélek
 Fantáziáin repülve,
 Írtózással megy, 's rémülve
 Félhólttan hátrál vißza vélek.

Szörnyü Környék ! kérkedj bátor
 Bús lantú Youngoddal:
 Isten hozzád gyáfzos Sátor !
 Komor Anglusoddal.

Mások írtóztató Énekkel
 Bögessék bús Obojjokat.
 És síralmas Nótájokat
 Jajgassák keserves Versekkel;
 Keríttse szürke Hesperis
 Gözölgő Fejeket :
 Én nem óhajtom egygyfzer is
 Követni ezeket.

Nékem inkább olly Kofzorú
 Kösse felkentt Fejemet,
 Mellynek Színe nem szomorú,
 'S mulattya a' szebb Nemet :
 Ezt a' vídámabb Mú'sáknak,
 A' mosolygó Grátziáknak

Füzzék öszve ró'safzínü Újjai,
Éleßzék fel ambróziás Tsókjai.

Nem kell Tziprus, mellyel Racint
Tifztelte Melpómene

Apró Viola 's Hiatzint,
Bár Hajamon fénylene:

Apró, és kék Töltsérjei
Ollyak, mint Szépem' Szemei.

Ez kell nekem — Homlokomat ne érje,
Shakspeárnak akónitos Fűzérje.

Így veszem fel víg Lélekkel,
Gyengén rezgő Lantomat.

'S majd Kedvesem egygy Énekkal
Lelkesíti Húromat.

Míg leng az estveli Szellő

Szárnyán, egygy Nektárt lehellő

Ró'sában, a' kit Szerelmek meglzállnak

Es mennyei Hármóniát tsinálnak.

Szívünk elolvadt Részzeit

Éleßztjük újj Dalokkal.

Pauzák' únaímas Idejét

Édesíttyük Tsókokkal.

Ah! a' hives Esthajnalonn,
 Így alszunk el egy szép Dalonn,
 'S Énekünknek végső bádjadtt Szózattya
 Az andalgó Vidéket elaltattya.

A' feléledtt Páfztor

Tírzis Laurához.

Ott, hol a' Patakotska nyájas Habjaival tsereg,
 Lauram a' tsendes Völgyben, a' Viólák közt
 szendereg
 Nyílt Szátskája, tsókollya a' Szüz Li-
 liomokat,

Szedd fel azokat

A' szép Tsókokat

Szedd fel tsendes Szellet

'S lengvén Laurám mellett

Súgd meg néki, hogy Szám végsőt most le-
 hellett

Laura Tírzishez

Haldokló Páfszor, ály meg! tartóztasd Szá-
don Lelkedet
Tartóztasd az enyim is tsak a' tiedtől éledett
Én aludtam, 's bádjadt Hergésed' szo-
morú Szele

Halállal tele
Itt nyögdétsele,
Amor rá fel üle
Melyemre repüle
Feltsiklandott Szívem mindjárt rád hevüle.

A' legédesebb Méz.

Kis Méhek Kerteken,
Mezőkön, Berkeken
Mit futtok fok Veszéllyel
A' friss Patakokra,
A' szép Virágokra
Repdesvén szerteszéllyel

Mennyi fok Munkával,
És Időjárttával

Gyűjthettek egy kis Mézet!
Szállyatok Laurára!
Az ő szép Szájára
Vénus, fokat tetézett.

Jöjjetek, így nem lész
Olyan fok, 's édes Méz
Sohol, mint a' tiétek.
Jöjjetek, így nem lész
Olyan boldog Méhefz
Sohol, mint a' tiétek.

A' Tanúnak hívott Liget

Itt a' Liget! — hűs' Arnyékába
Mellynek, tsak azért hívtalak,
Hogy e' Fákkal ezen Órába'
Téged' Szemben állítsalak.

Ők Tanúim, ők' keseredett
Szívem' Sírálmit hallották

Ök Panaszim, 's a' te Nevedet
Gyakorta vißzahangzották.

Halgassd, óh szép! — ha! — mi bús Szellő
Suhog a' gyenge Ágakon, —
Mint refzketnek, nézd, — a' zöldellő
Levélkék töle azokon!

Az én Lelkem' Sohajtásitól
Refzket a' Fáknak Levele,
Mellyeket itt mély Panaszitól
Lassú Zúgással emele. —

Nézd — a' Fűvek' nedves Harmattya,
Nézd még mostan sem száradtt fel,
Bár a' forró Nap szárogattya
Mind úntalan hév' Tűzével.

Ezek az én olvadt Szívemnek
Vízzé vált Párázattjai!
Ezek-e' két kifzáradtt Szemnek
Könnytseppé vált Harmattjai!

A' többbit a' Virágtöltsérek
 Felfzívták a' múltt Napokban:
 Hogy a' Virágok illy kövérek
 Ah, nékem az be fokba' van!

A' Szépek' Szépe

Ti Élet' Édessét lehellő Leányok!
 A' Szépség' Tüzénél olvasztott Bálványok!
 Kiket imád sok Szív, áhítva 'reszketvén,
 Füstölgő Óltárán Temjénét égetvén!
 Óldjátok le rólam hitvány Kötéseket,
 Félre! nem imádlak többé benneteket.
 Mert minden Szépséget, mellyel hódítatok,
 Már az én Szépembe' egy Summába' látok. —
 Jer, Szépem! mutasd' meg azt kevély Ne-
 mednek,
 Eggyütt, a' mivel ők, eggyenként kér-
 kednek:
 Hadd mondgyák, a' kiknek vagyon tisztább
 ízek
 Te vagy a' Remekkép! amazok
 tsak Skitzek

Léda' Gyermekinek hülyön meg a' Vérek:
Szégyenlyék a' Görög Országi Vezérek,
Azt hogy Helenáért hartzoltak Trójánál
Holott imé van szebb Allzony Helenánál!
Ally ki Irigy! találly Motskot Tagjaiba'
Nézzdd, legkényesbb Ízlés! van é benne Hiba?
Ha valamelly Részét hibásnak lelitek:
Hibáztok, — a' szépet rútnak képzelitek.
Ha kérditek tőlem: mi szép? azt felelem:
Én a' Szépet 's Rútat olly formán képzelem,
Hogy szép mind az, a' mi ő benne láttatik,
A' mi benne még nints a' Rútnak mondatik.
Nints hát semmi Hiba, mind így ítélnetnek,
Ezen Remekébe' a' bölts Természetnek —
De óh e' Remekben én egy Hibát látok,
A' mellyről ti éppen nem gondolkozátok,
Hogy ámbár a' pazér Természet' bő Keze
Minden Szépségeket ez egyre hímeze,
Még is e' Remekben az a' nagy Tsonkulás:
Hogy ő véle is Köz a' végső Elmúlás.
Isten! hát csak azért mívelsz illy Remeket,
Azért árasztátsz rá minden Szépségeket,

Hogy egy L é g y e n ! Sz ó d a t f e l d ű l ő M u l
l y o n n a l

Minden Szépségeket eltörölly azonnal.

Hová teszed akkor illy dītső Mívedet

A' millyet még semmi Föld' Poranem fedett,

Hadd tudjam, Sírjára Ró'sákat plántálok,

'S ezt írom rá: Szépek! — de ez
szzebb vólt nálok.

Ha pedig ő néki több Élet adatott,

Szóllyon Sírom felett tsak egy fél Szózatot,

Akkor is Szikrái a' hév' Szeretnek

Fagyos Tetemeim között Lángot vetnek.

A' háborús Zivatar.

-M e t a s t á s i ó n a k V I I I - d i k K á n n -
t á t á j a f z e r é n t .

Óh ne háborodj meg, szép Nitze ! előttem

Nerezkess, ne borzadj ! -- én nem azért jöttem,

Hogy újra szerelmes Szókkal terhellyelek ,

Néked az nem tetszik: ne féllj ! nem sértelek.

Nézd mint borítja el egy Felhő az Eget!
Lásd'; ez egy ifzonyú Szélvésszel fenyeget!

Ha Akolra készülsz verni Nyájatskádat:

Imé én eljöttem segíni Munkádat. —

Óh! tehát ne rettegj! -- néz' fel! néz' csak erre!
Lásdd, miként fetétül bé az Ég eggyfzerre. —

Nézd ezt a' süvöltve zúgó Forgószelet

Mint veri fel a' Port, 's az elszórtt Levelet!

A' megborzadt Berkek' rettentő Zúgása,

A' Madarak' szerteszéllyel Kóválygása,

E' vigályos Tseppek, mellyek ránk szemzenek

Sebessen repülő Veszélyt jelentenek. —

Hát nem mondtam é meg, óh Nitze! ezt régen?

Imé! -- már villámlik -- már dörög az Égen!

Mit tsinálsz? fogadj Szót! — jer! — már
hová mehetsz.

Nints Idő! -- Nyájaddal már semmit sem
tehetsz.

E' Kösziklák alá jer, öblösök ezek,

Pihend ki magadat! — én te veled leszek.

De te refszketsz, óh én kedves Kíntsem!

Óh mint dobog Szíved, még — is, —

Ne fély! im itt vagyok én is,

'S Szerelmet nem beszéllek.

Míg villámlik, míg a' Mennykő hull,

Veled leszek szerelmes Nitze!

'S ha az Ég újra feltisztul:

Háladatlan Nitze! én elmegyek. —

Ülly le! legyél tsendes és bátor Lélekkel

Itt e' Kö: ne gondolly semmi Szélvezekkel.

Ennek Öblét semmi Villám meg nem hatya,

Soha semmi Mennykő által nem szaggattya

Ezt egygy fűrű Lauruserdő árnyékozza,

Melly az Ég' Haragját körülhatározza.

Ülly le szép Bálványom! ülly le és pihenny
meg!

Bátorítlak! . . még is Szíved szorúl's remeg;
És ha töled futni akarok, Kezemet

Kezed közzé fonva tartóztatfz engemet. —

A' lerohanó Ég vívik a' Szelekkel:

Ne essél Kétségbe, ne féllj -- nem megyek el.

Illy víg Napját Szívem mindég óhajtozta:

De ezt Ijjedésed --'s nem Szerelmed hozta. --

Ah! ne tsalogasdd ne, óh Nitze! Szívemet.

Ki tudja, tán mindég szerettél engemet?

A' te érző Szíved megvetni nem akartt,

'S ezen Ijjedésed tán Szerelmet takartt!

Szóllyál .. no mit mondasz ? kérlek ! hát
nem igaz ,
A' mit állítottam . - te nem felelsz : mi az ?
Le sütöd fzemérmes Szemeid' mellettem ,
Pirúlsz -- mosolyodol -- óh érzed érettem.
Ne szólly Eggyetlenem ! e' Pirulásodból ,
'S Háborodásodból Szíved eléggé szól. —
És im a' Szélvéizek között
Találtam Tsendességre !
Ah ! többé Napfény az Égre ,
Ne kézfűllyön derülni ! —
Ez nékem minden Napok
Között , legtisztább Napom
Élni így óhajtok ,
így óhajtok halni ! —

A' Ró'sához.

Eredgy Laurámhoz , eredgy !
 Te , Kertek' Pompája , kis Ró'sa !
 Legszebb Szál Flóra' Virági Között.
 Hadd tudgya , melly gyönyörű
 Az ő Ortzája , ha mondom
 Hogy olly mosolygva virágzik , mint Te.

2.

De mond meg néki azt is ,
 Hogy soha szerelmes Emlök közt
 Pompás Sírt bádjadtt Fejednek nem lész ,
 Ha Ortzád' Bokrok közé ,
 Vagy vad Pusztákba elrejtet ,
 Hol téged' nyílni a' Kedves nem lát.

3.

Mit hafznál néki , hogy szép ,
 Ha ékes Ortzája Gyümölsöt ,
 Szívének édes Szerelmet , nem hoz ?

Mit hafznál nékem, hogy szép,
Ha Gyémánt Melye nem érzi,
Hogy égő Szívem olly hüven szeret!

4.

Ezt mondván, Ró'sa! hally meg;
Hadd lássa előre Vefzélljét,
Melly által ő is elhervad, mint Te.
Meglágyúl Szíve talán,
'S míg Ró'safzíne ki nem hal,
Vifzont Hűséggel Ölembe repül.

ANEKDOTÁK.

A' Rágalmazás' Büntetése.

Hoffzú, és többnyire tsendes Uralkodása alatt, némellykor olly Törvényes Ítéletet hozott M á s z ú d, a' melly na' szokott Törvény-formájával ellenkezett; a' melly eleinte nehezen fért Fejekbe Jobbágyainak, de azután, minekutánna jobban megfontolták, az Égig emeltetett.

De eggyen sem hasonlott meg annyira a' Törvényes, és Törvénytelen Embereknek Vélekedése, mint azon, a' melly itt következik:

Eggykor, midön Vadászatra akartt kilovagolni, látta, hogy a' Vár előtt, eggy Leánykát visznek a' Tömlöztbe, a' kinek Ruhája egésszen be völt fertéztetve Vérrel. Ez figyelmetelsé tette, leszállott a' Lóról, és parantsolta, hogy hozzák elejébe a' Leányt.

ányt. „Egy jó Tselekedet, — mondá — többet ér egy jó Vadászatnál. Talán megmentem ezt a Szerentsétlent a Tömlöztől, és a Bírót, egy fontos Perben való Itéletételtől.

Előhozták a Leányt; szép volt mint a Nap; Szeme olly szelíd, hogy meghazudtolta volna véres Kezeit, ha tulajdon Szájával meg nem vallotta volna Tselekedetét. Egy igen szép, de nála sokkal gazdagabb Leány, és még azon felől Barátnéja volt, a' kinn ezen Gyilkosságot elkövette, egy Órával az előtt, hogy egy igen Szerelmemre méltó ifjú Persával öszveköltt volna.

„Hát mi Okaid voltak ezen hirtelen, és szerentsétlen Tselekedetre, Bóldogtalan?
„kérdé Masszúd.

„Igen helyesek. Nézz meg jól Király, és meglátod, hogy nem hasonlítok azon Alatokhoz, a' mellyek tsak azért szaggatnak
ösz-

öszve más Allatokat , mert Vért szomjúznak. „

Eggy illy bátor Felelet még inkább nevelte a' Masszúd' Bámúlását. „ Tehát beszéld meg Okaidat , és talán Mentségedet is.

„ Szabad é kérnem , hogy minekelőtte Történetemet elkezdjem , a' Megölettetettnek Völegénnyét , és egész Familiáját Trónusod elejébe hívasd , hogy annál bizonyosabb lehess benne , hogy Igazságot , és nem valamelly Mentségemre szolgáló Költeményt beszéllek.

Masszúd igazságosnak találta azt a' Kívánságot; elküldött érettek ; és megjelentek.

„ Az Atyám , elkezde a' bűnös Leány olly Tsendességgel , mintha ő lett volna a' Vádoló és nem a' Bévádoltatott , eggynek tartatott az Ispaháni gazdag Kereskedők közzül ; én pedig eggy olly Leánynak , a' ki
Sze-

Személyére , és Gazdagságára nézve meg-
érdemlette , hogy Kezére törekedjenek. Kér-
dezzd meg Király azt a' fzeretetre méltó
Ifjat , a' kit ma Mátkájától megfosztottam,
kérdézzd meg magát; ha nem legalább húsz
Kérők közzül választottam é ötet? Ha nem
fokszor Térdenn állva esedezett é Szerelmem-
ért? És ha nem azt hitte é , hogy az Al-
borákon *) a' hetedik Éghez közelít , mi-
dön Hajlandóságomról bizonyossá tettem —
Óh melly gyakran festette akkor ez a' Hi-
tegető jövődő Házasságunknak elragadó
Képét! olly Melegséggel festette , hogy en-
gem Könnyenhivőt magamon kívül raga-
dott; és én az Érzékenységnek leghevesebb
Tüze által, — de az Isten nagy Prófétájára
mondom, meg nem érdemli azt az Elragad-
tatást , a' mellyel Hitegetéseiről beszéllek.

Ha

*) *Ugy hívják a' Mahometánusok azt
az Allatot, a' mellyen Mahomet az
Égbe utazott, és a' mellynek Neve,
a' melly annyit jelent mint Villám,
már Sebességét jegyzi.*

Ha! — — elnefelejtsd . . . közbeszólla
itt az Ifjú.

Te se felejtsd el mindenek felett mondá
Maffzúd, hogy ő rajta van a' Sor, ő be-
széllyen most; Majd te reád is elkerül, és
te is minden Háborítás nélkül beszéllhetsz
akkor.

Egyedül némelly tsekély Gondoskodásai
az Atyámnak, mondá tovább Roxána (úgy
hívták a' Leányt) akadállyoztatták, vagy
inkább késleltették a' Mennyegzőt. Kevély-
sége még nem tartott eléggé pompásnak
némelly Készületeket; az én Szerelmem nem
gondolt volna semmit azokkal; de engedel-
meskednem kellett Parantsolattyának. Eggy
Eggy Estve, éppen jövődöbéli Allapotunk-
ról beszéllgettünk, midőn a' Beszéd' Köze-
pébenn lerogyott. Én eléugrottam, és lát-
tam, hogy a' Guta megütötte. „Oh sze-
gény Leányom!„ ebből állott, a' mit hal-
dokló Szavával mondhatott, és kimúlt,
minekelötte szorongató Kiáltásomra, vala-
melly

melly Szolga vagy Szolgáló Segítségére jöhetett volna.

Tsak hamar Halála után általlattam ezen utolsó Szavainak Értelmét. Az Atyám gazdagnak tartatott, a' nélkül hogy az lett volna. A' mit maga után hagyott, Adósság vólt. Ezt megtudván, legelső Gondolatom nem magamra, hanem Szeretömre vólt intézve. De megsalattattam még akkori Félelmemben. Allapotomnak rosszabbá való Változása nem láttfzatott ő benne Változást tenni. Ezerfzer esküdött, hogy nem tsak az első, de még hevesebb Tűzzel szeret. Azomban hátrább tette a' Mennyegző' Idejét, az alatt a' Szín alatt, hogy illetlen aztat innepelni olly hamar az Atyám' Halála után; de Reggeltől fogva késő Estvéig mindenkor mellettem vólt.

Lehet é tsudálni, ha egy próbálatlan Leányka, illy hofzas Idő alatt, megesett? Ha Szerelmessének, annak a' Férjfinak, a' kit már úgy nézett, mint Férjet, a' kinek

Sze

Szerelme az övét gerjesztette , és színlett Nagylelkűsége elragadta — ha annak leg-
 érzékenyebb Kérésére azt megengedte , a'
 mit csak a' Férjnek kellett volna meg-
 engedni? — — Nézzen reám Utálattal a'
 kinek tetszik! megvallom, hogy ez a' tsa-
 lárd Gonofztévő egy Reggel Szűznek ta-
 láltt , és Estve nem úgy hagyott el.

Isten ! melly kimondhatatlan Szere-
 tettel ragaszkodtam ettől fogva hozzá!
 melly tisztának tetsző Érzékenységgel tudta
 ő Gonofzságát elfedezni ! — Még két Nap
 volt hátra a' Mennyegzőig ; akkor eltűnt;
 elhagyott eggyszerre — elhagyott olly Al-
 lapotban, a' mint gondolni lehet. Mindjárt
 mondták , hogy egy Leánybarátomnak,
 a' szép Akmenek Hitegétese Oka annak;
 de én nem hihettem olly Tsalárdságot felő-
 le. Én őtet úgy szerettem mint a' magam'
 Lelkét; igaz ugyan, hogy a' házi Versen-
 geskedések miatt valamennyire elidegened-
 tem tőle; de még sem nézhettem benne so-
 ha is Ellenségemet.

De ma midön eggyetlen, még híven megmaradtt Szolgálóm reggeli Köfzöntésül azt a' kedves Hírt hozta, hogy ma Ozmán, az én elébbeni Völegényem, az Akme' Férje lészén, akkor — akkor! — Óh de minek is törekedem a' Kétségb'csésnek Kínnyát leírni a' mellyet szenvedtem! Kit indíthatna az meg? ki szánna eggy Gyílkost, jóllehet kényszerítetett, hogy Gyílkos legyen? Elég az, hogy azonnal felvettem ezt a' Köntöst, a' melly még most is Boszfúlásomnak dítű Je-gyeivel kérkedik, és Akméhoz siettem. Ne-hezen juthattam hozzá. Éppen ékesgette magát. Elbeszéltem miért jövök, a' mit hallottam, és mitől akar megfosztani. Gúnyoló hideg Nevetéssel szánakozott rajtam, és tovább piperézte magát. Kényszerítettem vólt Barátságunkra; de tsudálkozott, hogy olly régen meghólt Személlyekről beszéllhetek. Kértem, gondollya meg, hogy az a' Férjfi, a' kinek Kezét kéfz adni, Hitetlen. Azt mondotta, hogy az ötet el nem ijjesz-ti. Utóflyára megvallottam, mitsoda Alla-potban, melly bóldogtalan vagyok. — —

Ne-

Nevetve azt felelte: Úgy é? Tehát annál inkább remélhetem, hogy Házasságunk áldott lesz.

Ezen gyalázatos Szók, a' mellyeket egy gonosz Anyának, és még gonoszabb Nénének, a' ki a' kerítő vólt, Nevetése követett, határatlan, de igazságos Dühöfséget támasztottak bennem. — „A' te Házasságod áldott! felkiálték: Nem, nem lesz Életemre esküfözm! De átkozott legyen, szabadjon öszve, még minekelötte köttetett! „

Egy Tör, a' melly Köntösömben vólt rejtve, és magamnak szánva, kereftül verte ezen Szókra, Melyét a' Gyalázatosnak, és a' mint kellett a' Szívét találta, még pedig olly helyeszen, hogy a' Szúrás, Lerogyás, és Halál egy Pillanatban történtek. Még tovább használhattam volna ezen szerentsés Tört, annyira elfoglalta a' Rettenés a' Jelenvalokat; de az Annya Lábaihoz vettem azt. Légy átkozott Életemben mint Leányod' Halálában! ezt mon-

dám, és engedtem magamat megköttetni, és vitetni, a' hová tetfzett.' — Te pedig Király, Tetfzésed fzerént hozhatod reám a' Halálosítéletet, Zúgolódás nélkül fogom én azt szenvedni, mert igazságossan halok meg, de midön Szád a' legkeményebb Bűntetést fogja reám hozni, Szíved azt a' Bizonyságot adgya, hogy a' megtsalattatott, megesett, megvettetett, és mindenféle Szükségnek, és Gyalázatnak Tárgyúl kitétetett Leány, azt tselekedte, a' mit kellett tselekedni.

Így Szóllott Roxána. Malfzúd, és a' Fobbek, uár mikor halgatott, még fokáig figyelmezve néztek reja. Tsudálatossabb Egyeledését az Indulatoknak nem lehetett látni, mint Abrázattyán vólt lefestve. Kétségb'esés, meggyalázott Szerelem, megelégedett Boffzúlás, és a' mellett helyes Magaérzés. Dühösség vólt, a' mi Befzédének Folyását, olly indulatossá tette, és még - is nem vólt az a' Rendetlenség benne, a' mint a' dühös Indulatokban szokott lenni, és tsalhatatlan Jelekből lehetet látni, hogy

ezen vértörülő Boffzúló külömben Szeretetre méltó, és szelíd Leányka lehet; olly Leányka, a' kit, ha, a' mint ott állott, eggy Bálványimádó meglátott volna, felkiáltott volna, hogy a' Grátzia a' Szeretet' Istennéjé Prozerpínává változott.

Most általmentt Masszúd a' többiek' Meghallására, és ezen Kérdésekre: Ha találtak é valamelly Hazugságot a' Roxána' Beszédjében? Mint vólt Magaviselete, és miért vólt úgy? — Azt Szórúl Szóra felírni felesleg való volna, és Unalmat okozna: tehát csak rövideden.

A' Mátkájától megfofztatott Völegény, mindenben igaznak vallotta vólt Szeretőjének Beszédét, kivévén azt, hogy Ok nélkül és talán azért hagyta el, mert már semmi Újságot nem remélhetett nála. — Az én Szerelmem, mondá ő éppen az által az Engedelem által nevedett, a' melly azt másoknál kissébbíti, vagy eltörli. A' Mennyegzőnkre rendelt Idő éppen nem vólt Szem-

fényvesztés. De a' Roxána' Hitetlenségéről való Hír; az az Állítás, hogy nem én egyedül voltam boldog az ő Szerelme által. —

„ Ha! Alávaló! . .

Masszúdnak egy Tekintetének most az a' Foganattya volt, a' melly Szavának, midőn Ozmán bele szóllott, és Ozmán tovább folytatta Beszédét.

„ Ez megrázta eránta való Bízodalmat, és felgerjesztette bennem a' Szerelm-féltést. — Még is sokáig nem adhattam Hittet ezen Hüségtelenségnek. De midőn végre azt a' Személyt hozták előmbé, a' ki Roxánának belső Meghittye volt, és minden Titkait tudta; midőn attól hallottam: hogy az, a' kiért Véremet, és Életemet kész voltam feláldozni, csak azt közölte Szerelmemmel, a' mit mások meg-hagytak, és a' mit Attyának régi jóltermett Szolgája még most is Titokban él, Határja nem volt Fájdalmamnak. Esküvésem, a' melly által Hal-

Halgatásra köteleztem magamat, és a' Vádoló Személynek Környülállásai lehetetlené tették, hogy Roxánának Gonofzságát Szemére hányjam, de semmit sem is használt volna az.

Elhagytam tehát; de még Eltávozásomkor sem felejtettem el egésszen: és szűk Allapottyában igyekeztem Ajándékok által, esméretlenül könnyíteni Sorsán. — Szánakozást érzettem eránta; de Fámiliámot, és Sorsomat megfertéztettetni véle, Balgatagság lett volna. Azért más Leányt választottam magamnak; és már közel voltam Bírásához, midőn Poxána attól is kegyetlenül megfofzott.

Írtódzás' és Bámúlásnak, nem pedig a' magát bűnösnek érző Lelkiesméretnek Te. kintetével halgatta Roxána' Beszédének Végét. És midőn Masszúd megengedte néki, hogy magát oltalmazhassa, Esküvéssel állította, hogy az Ozmán' Vádja, ha nem feltett Rágalmazás, legalább tudatlan Hiba, és azt

kívánta, hogy állítasson elő az a' Személy, a' ki őtet Hűségtelenséggel vádolta. Ozmán Fogadássával mentette magát; de Masszúd parantsolta; és akkor a' Roxána' Szolgálóját nevezte, azt az egyetlen Szolgálóját, a' ki még megmaradott nála, és a' kinek Hívségét nem sokkal az előtt ő maga is dítsérte.

Szolgálójának Nevét halván Roxána, az Égfele fordította Szemét, és olly Hangal, a' melly halálos Ellenségét is megindította volna, ezt kiáltá: Eggy igaz Isten, tehát nem volt eggyetlen eggy Férjfi vagy Asszony is, a' ki egyenes Szívvel lett volna hozzám? Mi által érdemlette azt az a' Szív, a' melly a' mint te magad tudod, olly ártatlan, es Szerellemmel tellyes volt? „ — Azután hirtelen megtörlötte Szemét, minekelötte a' Könny kitsordúlt volna belöle, Masszúd felé fordúlt, és esedezett, hogy a' Szolgáló hozattason elé. „ Minden Ercimet eggyenként öllýék meg (azt tette hozzá) ha az a' gonosz Asszony megmutat-
tya,

tya, hogy Igazat szóllott — A' Szolgáló' Vallása megigazította Roxánát; és midőn a' Szultán a' Dolog' Eredete után tudakózott, kisültt hogy a' Megölettetett Annyának, de kiváltképpen Nénnyének Tsalárdsa-ga, és Rágalmazása Oka az egész szereztsétlen Történetnek.

Megvallották az Akmé' Szerelmét Ozmánhoz, és hogy Roxánára való méltó Bosszonkodások, úgy tetszett nekik nevezni, — indította légyen őket arra, hogy Szeretőjének Szívét elidegenítsék tőle. Matkájá' Hitetlenségéről költött Hírek felindították úgy mond Szerelemfáltását; és minthogy meg-esküdött, hogy, ha Próbáit adhatták a' Roxána' Hűségtelenségének, soha többé eggy Szemmel sem kívánja látni; többé vissza nem húzhatták Lépéseket, és azért a' Roxána' Szolgálóját vonták Pártyokra. Ez a' Bánás' módja ugyan a' mint mondták nem egészen helyes volt, de megboszálható. Mert ki kényszerítette Ozmánt, hogy olly könnyen hidjen? Azután a' mi

történt, az mind az ő Javára tzelezott, mivel hogy Roxána a' nélkül sem vólt érdemes reája, és méltán viselte Bújaságának Büntetését; azonban Akme Kétség kívül boldoggá tette volna Szeretőjét, ha az a' gonoszlelkű Gyílkosleány dühös Szándékát végre nem hajtotta volna.

Masszúd, midőn az Ítélszékben ült, izorgalmatossan ójta magát Haragjának kimutatásától; de néhánykor még is kijelentette belső Boszkonkodását erőltetett Nevetése által. Illy Nevetéssel hallotta most is ezen Védbeszédet, a' mellyet kétség kívül még tzikornyássabban tudtak eléadni.

„ Tehát, — még egyszer kérdezé — megvallyátok, hogy a' Roxána' Hitetlenségéről való Hír, a' ti Rágalmazástoknak Mastersége? „

Azt nem tagadhatták.

Es az első Gondolat, valamint a' Végrehajtásnak is nagyobb Részre a' tiéd, Hafzfa? „ (úgy hívták a' Megölettetettnek Nénnyét)

Örömet tagadta volna de nem lehetett.

„ Tehát e' legyen az én Ítéletem! Az Akme' Fejére szálljon tulajdon Vére! Az a' ki egy eljegyzett Leányt Völegénnyétől megfoszt, a' Megfosztottból Tsúfot üz, elég keményen megbüntetődik a' hirtelen Halál által, de nem felette keményen; Roxána pedig nem kevésbé szenved, ha azért a' Tselekedetért, a' melyre Kétségbeesés, és Gyalázat ösztönözték, a' melyben Szeretet és Szerelemföltés Mentségére szolgálnak, két Hónapi nem kemény Fogságba tétetik. Annak Elfolyásával köteles Ozmán ötöt vagy elvenni, vagy pedig kétfzeres Házassági ajándékot adni néki. Mert a' Könnyenhivőség illetlen egy Férjfihoz, és olly hirtelen Elhagyás a' Völegényhez, kiváltképpen pedig ahhoz, a' ki már szerentséltetett. —

Az

Az Ákme' Annyát keményebb Bíró bünteti, mint én, tulajdon Lelkiesmérete. Sokszor elejébe fogja állítani, Almában, véres Leányát, és Fülébe menydörögni ezen Szókat: annak te vóltál Oka.

Majd egyy egész Minutumig halgatott ezekután, mintha minden Erejét öfzve akarná szedni a' Gondolkozásra, és Beszédre, azután pedig így szólott.

„Ti pedig két Gyalázatosok, a' kik érdemetlenek vagytok, hogy az én Szemeim előtt, vagy egyy betsületes Embernek Szemei előtt álljatok, te hitetlen Szolgáló, és te alattomos Rágalmazó, a' kiknek Költeménye által Szerelmesek szakasztattak el egymástól, és Embervér öntetett ki; félre előlem! Hóhérok ragadjátok még! vigyétek a' legközelebb Piatzra, és a' Szégyenfához kötve, vesszőzzétek meg keményen; az elsőt, míg Lehelletét ki nem fújja, a' másodikat valamennyire gyengébben, hogy még eggynéhány Elztendeig keserves Életet él.

élhessen valamelyik közönséges Dolgozóházban.

Nagy Zúgás támadott ezen Ítéletén Masszúdnak, a' Sokság között, a' melly a' Királyiszek körül vólt. — — „ Igen kemény! igen egyenetlen! ezt sugdosták mindenfelől egymásnak; és Abukin egy a' főbb Törvénytudók közül egész Persiában, előállott, és mérészlett Engedelmet kérni Királyjától egy kevés Szókból álló Beszédre.

A' tapasztaltt Abukinnak mindenkor, és minden közönséges Ítéleteimben van Szabadsága szólani, felelé Masszúd.

Tehát botsásd meg, kegyelmes Uram, ha ezen Ítéletre nézve, bátorkodom Böltsességedet arra emlékeztetni; hogy a' Gyilkosság, a' mi Törvényeink, és tsak nem minden pallérozott Nemzetek' Törvényei szerint, legnagyobb Gonofzságnak tartatik; a' Rágalmazást pedig úgy nézik, mint fokkal

kal kisebb Vétket ; a' mellyre semmi bizonyos Büntetés nintsen szabva , és a' mellyet a' szabadon született Személyekre nézve , soha Testbüntetéssel , annyival inkább illy keménnyel nem büntettek meg.

„ Tehát közönöm kedves Hívem, hogy Törvényeinknek illy sarkalatos Hibáját megismérteted velem. A' Rágalmazás ezután olly Vének legyen, a' melly keményebben büntetődjön meg, mint a' Ragadozás, vagy akaratlan Gyilkosság! — Az a' nyomorúltt, a' ki talán utolsó Szükségtől kényszerítettvén, Felebarátjának Erszénnyét, Jószágának mintegy század, vagy kevesebb Részét Erővel elveszi, elveszti Karját, a' mellyel azt tselekedte, vagy még Életét is? És az a' háromszor nagyobb Gonofztévő, a' ki legszentebb Jószágunkat, a' mellyet soha egészen vissza nem lehet téríteni — Betsülettünket elragadja ; elragadja, a' mi néki magának sem használ ; elragadja, a' mihez Boldogságunk, Tsendességiünk, és fokszor Életünk vagyon köttetve ; nem keményebb

Büntetést érdemel, mint az Űtonálló Tolvaj? Igazságod vagyon, Abukin, még egy ilyen Törvény hibázik. Hozattasson hólnap mindjárt. Most vitettessenek ezek a' Veszőzésre.

Ezeket olly Hangan mondotta Masszúd, hogy senki sem mérésteltt ellene szólni; és már Kezeket tették a' két szerentsétlenekre a' Hóhérok, midön egy a' körülálók közül, Amru Ebe Said, még Bátorságot vett magának.

Ez egy vólt a' Tekintetben lévő Emberek közül a' Persiai Udvarnál. Masszúd nagyra betsülte; gyakran már nyomos Hivatalt bízott reá, mind Békességben, mind Háborúban, és soha meg nem bánta benne vetett Bízodalmát. Űgy történt, hogy nem igen messzéről való Attyafija vólt a' refketve ott álló Hasszának; írtódzott Gonoszságánn, de szánta még is, és azért hírtelen Szultánnya' Trónussa elejébe borúltt.

„ Midön — mondá ő — Abukin egy Bóldogtalan eránt való Szánakozásból, a' kinek te, Hivöknek Ura! kínos, és gyalázatos Büntetést, és keserves Életet rendeltél, a' Törvényekhez folyamodott; olly Módon feleltél meg, a' melly Szívednek, és Böltességednek nagy Dítsösségére válik. De engedj Kegyelmedhez folyamodnom! A' Rágalmazás ugyan olly gyalázatos Vettek, hogy semmi Büntetés sem kemény elene. De ez a' Bóldogtalan nem esmérte azt egész Valóságában. Még nem volt Törvény, a' melly elrettentette volna attól. Ne éreztesd azt egész Keménységében az által a' ki Szerzésére adott Alkalmatosságot. Ezért esedezik a' legnagyobb, és legjobb Királynál egy leghívebb Jobbággyai közül.

Maflzúd. És mi indítja az én hív, és érdemes Amru Eben Saidomot, arra, hogy ezen Gonofztévőért esedezzen?

Amru. A' Vérség, közel Atyámfija. Az ő Büntetése.

Maflz.

Maſz. (olly Nevetéssel, a' melly fel-
lyebb említetett) Ne fély, éppen az a' Bün-
tetés törli el, a' mit Tselekedete által bé-
fertéztetett; és a' derék Amrú eggy Szem-
nyit sem veszt el az én Kegyelmemből és
Szeretetemből, a' mellyel voltam eránta,
míg nem tudtam hogy ez az Alávaló, At-
tyafia.

Amrú Tehát Király

Maſzúd. Tehát, a' mi néked Gya-
lázatodra nintsen, neki ne hafznállyon! Kér-
jen Amrú magának, a' mit illendőnek ítélt,
és megnyeri; de az Igazság' Kiszolgáltatá-
sában nem engedek Akadályt tenni. Minek
ott a' törvényes Tílalom, a' hol Lelk'esmé-
retünk elég fentten befzéli? — És most
mondom utóljára, Hóhéro'k vigyétek a' Szé-
gyenofzlophoz, és olly kevéssé kéméllyétek
Hátát, a' mint ő kéméllette Felebarátjának
jó Hírét.

Lehet gondolni, hogy ez a' Parantolat Végbe vitetett; a' melly minden Erösségei ellen Masszúdnak, fokaknak igen Napkeleti formának tetszhetik. Az Isten kegyelmezzen akkor a' mi nagy Világunknak, és Ozsonnaasztalainknak, ha a' Rágalmazás olly nagy Gonofzság volna, és az Elmésség, a' melly eggyedül Felebarátunknak Betsületét rontsollya, megbüntettetne.

Itt megjegyezhettyük, hogy nem Masszúd vólt az első Törvényhozó, a' ki illy keményen büntette a' Rágalmazást. A' régi Egyiptombélieknél is Halál vólt annak a' Büntetése; Solon is kemény Törvényeket hozott ellene, és azokra is Büntetést szabott, a' kik a' Hólttaknak Emlékezeteket motskolták, mert illő, azt mondá, hogy Bátorságban legyen az Ember Hólta után, azoktól a' Méltatlanságoktól, a' mellyeket Életében el nem szenvedett volna. A' Polgár nem Ura Betsületének, mert nem Ura Életénck. Innen vették Eredeteket azok a' Törvények, a' mellyek által megfosztotta

né.

némelly Körülállásokban, a' Polgárokat, a' kik magokat Tselekedetjeik által megbestelenítették, azoktól az Elsőségektől, és Privilegiumoktól, a' mellyek Tulajdonai a' Polgároknak.

A' két Szeretseny Ifjú.

A' Szent Kristóf Szigettye az, a' mellyben a' Szeretet, és Barátság olly szomorú Történet által tette emlékezetessé magát, mellynek Mássát sem a' Mesekben, sem a' Históriában nem talállyuk. Két jóltermett, erős, bátor, ritka Lélekkel született Szeretseny Ifjók, Gyermekségektől különös Barátsággal, és Szeretettel viseltettek egymáshoz. Egyenlő lanyarú Dologra lévén ítéltetve, még inkább öszvekaptsoltatott Szívek, közös Nyomorúságok által, a' melly szorossabban egyesíti az érzékeny Lelket, mint a' Gyönyörűségek. A' Szerelem, a' melly minden Szerentsétlenséget elfozokott felejtetni velünk ezeknek meghalmozta Bóldogtalanságokat. Egy ő vélek, egygyforma

Rabfzolgálatban lévő Szeretseny Leány, a' kinek Kétség kívül, elevenebb, és tüzessebb Tekintetei voltak a' fekete, mint sem a' hószínű Homlok alatt szokott lenni! egyenlő Szerelmet lobbantott fel a' két jó Barát Szívében. Inkább lévén alkalmas a' nagy Indulatnak Gerjesztésére, mint sem annak Erzésére, akár az egyet, akár a' mást örömet elfogadta volna Férjének; de egyik sem engedhette meg a' másnak annak Bírását. Az Idő még inkább nevelte Kínnyokat, a' melly Szíveket emészttette, a' nélkül, hogy vagy Barátságokat, vagy Szerelmeket gyengíthette volna. Gyakran forróan hűltek Könnyeik Ölelgetéseik között, azon Tárgyat szemlélvén, a' melly őket a' Kétség'ésés' Örvényéig hozta. Gyakran megesküdtek egymásnak, hogy azt többé nem szeretik, és inkább Életekről mondanak le, mintsem hogy Barátságoknak szent Köteleit szaggassák el. Az egész Környék érzékenyen szemlélt ezen nagylelkű Erölködéseket. Minden csak ezen két Barátnak a' Szeretseny Leányhoz való Szeretetről beszélt.

Eggy Nap, mind a' ketten eggy Erdőnek Közepébe kísérték imádott Leányokat. Ott megölelvén, ezer meg ezerszer Szívekhez szorították, mind azon édes Nevekkel nevezték, mind azon szent Fogadásokat tették néki, a' mellyeket tsak kigondolhat a' leghevesebb Szerelem; — és hirtelen, a' nélkül, hogy vagy egymásra tekintettek, vagy szóllottak vólna, mind ketten hegyes Tört vertek Szívébe. A' Leány kimúlik, az Ifjak egyelítik keserves Jajgatásaikat utolsó Sohajtásaival. Az Erdő megtelik ifzonyú Kiáltásokkal. Eggy Rabszolga oda fut, láttya, hogy Tsókjaikkal halmazák kegyetlen Szereteteknek Aldozattyát, Lärmát kiált, de midőn már mások érkezenek, egymás Ölében talállyák ezen két hív Barátot, haldokolva azon Vérpataknak Arjában, melly tulajdon Kezek által ütött Sebekből folyt. Imé! ezen megvetett Allapotban, a' Rabszolgaságnak Allapottyában tetnek olly felséges Tselekedetek, a' mellyeken bámúl a' Világ! —

Kofztár Apátúr, és Voiture.

A' Voatür' (Voiture) és Kofztár Apátúr' itt következő Leveleikből lehet látni Példáját annak a' Bízodalomnak, és Egyenességnek, a' mellyet szűl az igaz Barátság. Voiture egy volta' XIII-dik Lajos Századjabeli szép Elmék közül. Egykor elvesztette minden Pénzét Játékbann, és azért Szüksége lévén két száz Aranyra, így írt hív Barátyához, Kofztár Apátúrhoz:

Tegnap elvesztém minden Pénzemet, és még száz Aranyat azon fellyül, mellynek Megadását mára ígértem. Ha van annyid, küldd el! Ha nintsen, végy költsön! De akármiképpen; tsak szerezz! Vigyázz, hogy más el ne üsse Kezedről ezt a' szép Alkalmatosságot, mellyel nekem Örömet tehetsz. Hidd el, hogy sajnálnám, mert szeretlek: A' mennyire ugyan esmérlek, alig ha nehezen nem szenvednéd. Hogy tehát azt elkerüld, add el mennél előbb, a' mid van. —

Ládd

Ládd é melly parantsoló a' Szeretet! En örülök, hogy így bánhatok veled, és érzem, hogy még inkább örülnék, ha te bannál így velem. De te — szemérmes Ember vagy. A' ki a' Pénzt elhozza, annak fogom adni Kézírásomat. Isten hozzád!

Kösztár így felcitt:

Végzetetlenül örülök, hogy avval a' Tsekélységgel szolgálhatok, a' mellyet kívánsz tőlem. Soha sem hittem volna, hogy kétszáz Aranyért annyi Örömem lehessen. Már most tapasztalván azt, fogadom, hogy míg élek, mindég léfz egy kis Summa nálam készen Szolgálatodra. Bátran parantsolly velem a' miben tettfzik. Soha sem parantsolhatfz nagyobb Gyönyörüséggel, mint a' millyennel én engedelmeskedem. De bátor melly szófogadó legyek is, bizony még is megharagszom, ha kénfzerítefz, hogy elvegyem Kézírásodat. — —

Hambroeck Miniszter.

Formóza Szigettye a' Holandusok' Birodalmában vólt, és lassan lassan virágzani kezdett, midön Khina elfoglaltatott a' Tatárok által. Akkor Hirtelenséggel olly virágzó Allapotra emeltetett, a' mellyen e-géfsz Asia elbámúlt. Többen, mint száz-ezer Khinabéliek Formóza Szigettyébe veték magokat. Elhozták magokkal különös Szorgalmatosságokat, a' Riskása' és Nád-méz' Termesztésének Móját. Számtalan Khí-nai Hajók keresték meg azután ezen Szigetet, és kevés Esztendők múlva eggy vólt a' legnagyobb Kereskedő-piatzok közül, e-géfsz Indiában. A' Holandusok még nagyobb Haszonra tettek Számot, midön a' Szeren-tse Füstbe hajtotta minden Reménységeket.

F q v a m, született Khína, alattsony Nem-ből származott, és Darabideig, Tengeri Tolvaj vólt; Vitézsége, és Talentumai végre Tengeri Fővezérségre emelték Khínában, Sokáig vitézül védelmezte Hazájának Ügyét

a'

a' Tatárok ellen; de látván, hogy Tsászfárja elnyomattatott, Békességet akart kötni. Elfogattatott Pekinbe, a' hová tsalta a' törvénytelen Fejedelem, és örökös Fogságra íteltetett, a' mellyben Méreg által ölték meg. Hajóserege, Menedékhelye lett Fijának Kokszingának, a' ki örökös Gyűlölséget esküdött Familiája' és Hazája' Elnyomóinak. Abban a' Hitelben, hogy iszonyú Bosszúállást vihet Véghez Ellenségei ellen, ha Hatalmában kerítheti Förmóza' Szigettyét, körül vette aztat, és egy Kiütés' Alkalmatosságával elfogta Hambroeck Minisztert.

Ez kiválasztatván a' Foglyok közzül, hogy mennyen Zélánd Várába, és vegye reá Hazafijait az Erősség' Feladására, megemlékezett a' Regulus' Példájáról. Alhatatosságra íntette őket, és igyekezett vélek elhitetni, hogy ha vitézül óltalmazták magokat, kéntelen léfzen az Ellenség visszavonni magát. A' Várbéli Katonaság, meg-lévén arról győztetve, hogy bizonyosan megölettetik ez a' derék Ember, ha visszátér

tér az Ellenség' Táborába, minden Igyeke-
zetét megvetette, hogy ötöt a' Várban meg-
tarthassa. A' Katonaság' Kéréséhez járúl-
tak az ő két Leányinak, a' kik a' Várban
váltak, érzékeny Esedezései. Megigértém,
felelé Hambroek, hogy visszatérek, és fel-
vezzem Békóimat, meg kell felelnem Sza-
vamnak. „ soha sem fog szállani Emléke-
„ zetemre az a' Motsok, hogy Életemet Bá-
„ torságba akarván tenni Szerentsétlensé-
„ gem' Közösseinek Järmokat súlyosabbá
„ tettem, vagy talán Haláloknak Oka vól-
„ tam. „ Ezen nagy Lelkü Szókat mond-
ván, tsendes Szívvel visszatérvén a' Khi-
nák' Táborába, az Ostromlás elkezdődött,
és jóllehet sokáig keményen őltalmazták ma-
gokat, a' Vár Capitulatio mellett megvéte-
tett.

Maan, és a' Katona.

Egy Arabs Anekdota.

Maan, Zaídának Fija, a' legadakozóbb
Arabsnak tartatott egész Napkeletben. Mi-
dön

dön valamelly hízelkedő Poéta igen megakarta dítsérni Fejedelmét azt mondotta: hogy elérí Maant Nagylelkűségével, hogy ötöt fellyülhaladgya, a' hízelkedő sem merte mondani.

Maan, egyy vólt Főemberei közül Mervánnak, az utolsó Kalifnek az Ommiadok' Nemzetségéből; Minekutánna Merván meghólt, és Országa az Abdazidákra mentt által, Jutalom tétetett a' Maan' Fejére, és azért darab Ideig szorgalmatossan elrejtette magát Bagdádnak egyy félre lévő Szegletében. De nem sokáig szenvedhette ez az Emberfzerető a' minden emberi Társaságtól való Megfolytatást. Elvégezte, hogy Élete' Veszedelmével is elhaggya a' Várost, és valahol a' Mezönn keres magának Menedékhelyet. Köntösét átalváltoztatta, egyy Tevén már meghaladta a' Kaput, és a' Strázsát, egyy Erdő felé vette Útlyát, és azt vélte, hogy fzerentséssen általesett a' legnagyobb Veszedelmenn, midőn egyy Fa mellől hirtelen előugrott egyy Katona, a'
ki.

kinek Sebessége, és Ábrázatya nem sok Jót láttfzott jelenteni; megragadta a' Kantárszárát, és röviden azt kérdezte Maántól:

Ha nem ő é az, a' kit a' Kalif olly szorgalmatossan kerestett, és a' kinek Fejére olly szép Summa Arany van téve?

Lehet gondolni, hogy Maan nem felelt Igennel, de a' Legény jól esmerte ötét. — „Te nem volnál Maan — mondá tovább — a' ki alatt én olly gyakorta hadakoztam? elárul ez a' Seb Homlokodonn, és a' Jel, a' melly Ortzádon láttfzik. Befestett Szemöldököd nem ámít el engem'; vagy jöfzte lássuk, ha megállyá é a' Vízet.

Maan most világossan látta, hogy megismertetett, és nem akarván tovább Tagadás által, még rosszabbá tenni Dolgát, így felelt — „Nem tagadom, én vagyok Maan, a' ki rosszra nem magyarázhatom neked, ha az ő Feje' Megvitele által keresed

Sze-

Szerentsédet. De minthogy soha sem tettem semmit, a' melly által Haragodra méltó volnék, nefze ez a' Gyűrű, ez kipótollya neminénüképpen azt a' Jutalmat, a' mellyet a' Kaliftól vennél, és te megjutalmaztatol a' nélkül, hogy Kezeidet ártatlan Vérrel fertézteted meg. „

A' Katona szorgalmatossan megfigyelmelte a' Gyűrűt. — „ Nem rossz Tanács! elkezdé, hanem még egy Kérdésem vagyon hozzád, kérlek felelly igazán reája. Te igen adakozó Embernek tartatol; elajándékoztad é valaha Mindenedet?

„ Nem „

Vagy a' Felét?

„ Nem „

A' Harmadát?

„ Azt sem „

Legalább Negyedrészt?

„ Nem hazudok! azt sem.

Ötöd . . hatod . . heted . .

nyóltzad Részt? Még is mindig tsóválod

a'

a' Fejedet? — No de a' kilentzed — tízed
Rélzét?

„ Annyit talán.

Most tehát tudod meg adakozó Férjfi,
hogy vagynak Emberek, a' kik evvel a'
Virtussal nagyobb Mértékben bírnak mint
te. Én egy Közkatona — én a' kinek két
Tallér Fizetésem egy Hónapra, vissza a-
dom neked ezt a' Gyűrűt, a' melly többet
érhet ezer Tallérnél; megajándékozlak ve-
le. Tartsd meg Fejeddal együtt! És élly
jó Egységben!

Itt elakartt távozni a' Katona; de Ma-
an elfelejtkezvén Veszedelméről, és eddig
való Allapottyáról, teli Torokból utánna
kiáltott

Megálly! Maradgy még itt eggynéhány
Pillantásig! és ne hagy ebben a' Háboró-
dásban, a' melly sokkal felülmúllya aztat,
a' mellybe Köszöntésed által ejtettél. In-
kább akarok ezerszer elfogattatni, és Ha-

lál.

lálra ítéltetni, mint sem hogy Adósod mar-
radgyak.

„Az én Adósom? mondá a' Katona,
és megállott: Hát olly igen alávaló Ember-
nek tartasz é?

„Sőt inkább úgy tapasztalom, hogy a'
legnemesebb Szívű Ember vagy! Nagy Lel-
ked megpirít, és elveszi Kedvemet mert lá-
tom, hogy aztat el nem érhetem.

Ezeket szólván leszállott Tevéjéről Ma-
an; eggynehányszor Nyakába borúlt az A-
rabsnak, és az Újjára húzta a' Gyűrűt. De
ő lehúzta aztat.

„Tehát, mondá a' Katona, ha vala-
mit találsz az én Magamviseletében, a' mi
Jóváhagyást érdemel; miért akarsz Hegyi-
tolvajnak lealázni? esküszöm a' szent Pró-
fétára, hogy soha sem veszem el toled ezt
az Ajándékod, mert egéltz Életemben sem
jut.

juthatnék olly Allapotba, hogy azt visszafizethetném. — Most eredgy, és vígyázz, mert többen is vagynak Bajtársaim közül, a' kik itt vígyáznak körül belől.

Most eltávozott a' Katona másodszor, állhatossan lemondván a' Maan' Ajánlásáról, és olly Sebességgel tűnt el a' Bokrok között, hogy Maan lehetetlennek vélte, többé Nyomába akadni, és szomorúan, és Örömmel, Tisztelettel, és Szégyennel eltelvén, folytatta Útját.

Kevés Idő múlva ezután Alkalmatossága adódott, Ellenségének, Kalif Almanzornak nyomos Szolgálatot tenni, és az által ismét Kegyelmébe jutott. Első Beszédje a' Kalifnál ezen Történetnek Előbeszélése, és első Foglalatossága Jóltévőjének Felkeresése volt; de minden Fáradsága, sőt a' Kalifnak magának Kihírdetése is haszontalan volt. Elégge megjutalmaztatta a' nagy-lelkű Arabsot Tselekedetének Érzése.

Kerti Szalma Kabinét.

Miólta az erőszakos és természetlen Kertek' Ékesítését, a' józan ízlés számkivetette, és a' Természet' tsendes és kellemetes Útját választotta a' Kertimesterség Vezetőjéül: azolta kimeríthetetlenek az újj Találmányokban a' Mesterek, a' kik a' Természetet kis Vidékekben is szépítik, de nem erőltetik. Minthogy Tzélúl vettük magunknak, hogy apródonként a' helyes Kertek' Építésérül rövid Tanításokat adjunk, nem akarjuk magunk magunkat megelőzni, és ezen Tárgyat most elhalaszttyuk. Adjuk mindazáltal addig is itt Leábrázolását egy Kerti Kabinétnek, a' melly egy a' legújabb Rajzolatok közül.

Fedele, Szalma ezen Kabinétnek. Kívül Falai úgy látszanak mintha Fatör'sökökből volnának öfzverakva, a' mellyeknek, a' mint a' Rajzolat mutattya Vastagságok külömböző, és a' Rakásnak Módja sem egy, mivel némelleyek oldalaslag feküsznek, némelleyek eggyenessen állanak.

A' ki ezen Rajzolat fzerént azt követni akarja, legkönnyebben eléri úgy, ha Öfzlopokkal, és kötött Atsmunkával az alsóbb Falakat elkészíteti, a' Közöket pedig vékonyan Téglával kirakattya, azután kétfelé hasgatott, és így, félgömbölyegségű Fahasábokkal azon felvitt Falat kifizegetti.

Az Ékességek, mellyek a' Rajzolatban ki vannak mutatva, másfélekkel is feltse réltethetnek szabad Tetfzés fzerént, lehet azokat állandóbb Vóltokért Olajfestékkal festeni. Az Medaile-t, melly hosszús kerekded vagy Oval Formára vagyon a' Közepén rajzolva, meg is lehet tartani, vagy el is hagyni.

Ha a' Fának azon Színét, melly a' Rajzolatban adva van, megtartani tetszik, hogy barna Szín legyen, úgy az megmondott Okból Olajfestékkel be kell vonni; de természetesebb és szebb lesz, ha a' maga Valóságában a' Fahasábok Héjjokkal együtt szegesztetnek fel, melly által az egész Épület olly Formát vesz magára, mintha bárdolatlan Fatör'sökökből volna öfzveállítva. —

Korona helyett reá fellyül egy Vase vagy hajdani forma Edény van helyheztetve égetett Agyagból, lehet mindazáltal mind ezt, mind a' Szegeleteken lévő Tzifraságokat, mellyek zöld, leveles Virágokból állanak, ha jobbnak látszik, nem tsak Agyagból, de Bádokból is készítetni. A' Nyílásokra lehet üveges, vagy másféle Ajtókat tétetni, és a' két Oldalann Ablakokat nyítni.

A' Mértéke, és az Talprajzolat (Grund-
rifs) hozzá vagynak alól ragasztva.

A' NEMZET' TSINOSODÁSA.

Megbotsáthatatlan Hibája az , Nemzeti íróinknak , hogy kényesztetik Nemzetünket. Ezek , a' kik felhágnak a' Tanítószékre , felemelik Szavokat , hogy — oktasanak ! . . . óh ! melly illetlen ezeknek Szájokban a' Hízelkedés. — Ez az alázatos Supplicatioja az Írónak , mellyel Elméje' Szülöttjének Jóváhagyást koldúl , alacsonyította azt a' díszes Hivatalt , mellyet magára vállalt.

Zeng az egész Háza' Környéke , Litteraturánk' Divattyárúl. Nints Vége se' Hofzfa az Öröm - Újongatásoknak , Tudományaink' felderültt Egérül , a' Világosság' hasadó Hajnaláról , a' felébredtt józan Értelemről , és az édes anyai , hazai , nemzeti Nyelv' , Litteratura' 's Tudományok' szerentsés Megérkezéséről. — Az élessen látó Szemlélő bosszonkodik ezen Sarcasmuson , mellyet

alattomos Gonofzsággal Idönkre készítenek ezek a' tudós Parasytusok, — és a' legjobb Szándék, melyet ezen Temjénezesek mellett gondolhat, tsak az, hogy ezen Dítséreték által reá vegyék a' Nemzetet azoknak Megérdemlésére.

Ártalmas ez a' Szedités. A' Dítséret' Tsiklándozása ámitó Szirén. A' mit fokszor hallunk, a' Szokás végre elhiteti velünk, és a' habitualt Hazug végre önnön Fíllentéseit is elhízi. A' magaszeretet Erőt vesz ott, a' hol önnön, belső titkos Ítéletünket, foktsalfa Száj visszahangoztatja. . . .

Nem érzi felséges Vóltát annak a' Póltznak, melyre méltó az igaz Litterátor, a' ki elég fízemtelen két Ország' Hallattára tsapodárkodni. Igaz és egyenes légyen, a' ki felveszi Pennáját. Minden mellékes Tekín-
tetek elolvadnak annak Melyében, a' kiben feltámad az érdeemes és valóságos Szerzőnek Melege. A' ki ezt a' Kenetet nem
| érzi magába', ne nyúljon mosdatlan Kéz-
chez

chez a' szent Hívatalhoz. Méréfz légyen —
víjjon meg bátran a' Tudatlansággal és az
Erőszakkal; hagyja az örökkévaló: Úgy
van! Igen is! Mondást az tányérnyaló Sy-
cophantáknak. — Sisegjenek bár a' Kígyók,
és köpködjék fekete Mérgeiket, húhoggjanak
a' Setétség' Madarai, károgjanak a' Var-
jak, és körülte ordítsanak a' Hóldfelé az
éjféli Ebek — ő szólljon Igazat, vagy —
hallgasson.

Ne palástollyátok tehát Társaim! hogy
mefzfze — mezfze vagyunk a' Tökélletes-
ségtől, hogy a' Tudományok' dítso Halmá-
nak Derekán még nem járunk, hogy azok-
nak Szeretete még nálunk fel nem ébredett,
hogy azok a' Nemzetek, mellyek ezen az
Ösvényenn mezfzfe elhaladtak, minket a'
durva Nemzetek' Rangjába vetettek; esmér-
tessétek meg a' Beteggel Kelevénnyét, és
kívántassátok meg véle az Egésséget! Ver-
jétek fel a' Nemzetet vakmerő Veternumá-
ból, és így töltsétek be azt a' Póltzot,
mellyre ültetek.

Valljunk Igazat! ott megállapodtunk, a' hol elkezdetünk. Egy kis 'Sibongás, egy kis Felforrás az egész Dolog' Summája! Augustus' és XIV-dik Lajos' Századjai nálunk egy Esztendőben be is állottak, el is múltak. — —

De takarjuk el a' jövő Nyom előtt ezt a' Képet, hogy kevesebb légyen az Ok, nekünk a' Szeméremre, és nekik a' Szánakozásra . . . Midőn ők a' Tudományok' fel-tisztáltt Ege alatt azoknak boldog Sűgárinál melegítik magokat, mikor a' józan Értelem', és szép Ízlés' kedves Gyümöltsei mellett áldják Öseiket, a' kik Haszonkeresés nélkül plántálták ennek Fáit — ne tudják, ne hidjék ők, hogy olly hideg, olly mord vőlt akkor az Ég, mikor azok tsifáadtak.

Azonba legyen nekem szabad reá mutatni arra a' Féregre, melly fiatal Plántátskáink' Növését akadályozza, felfedezni ezen Akadályokat, és figyelmetessé tenni
mind

mind azokat, a' kiknek ezen Nemzetek' Al-
dozásai — a' Tudományok Szíveiken fe-
kűlznek.

Nem Viszketegség veteti fel velem Tol-
lamat: Azzal a' Szándékkal, mellynek min-
den íróénak kellene lenni, ülök le, hogy —
jobbítsak. Szabadon írok, mert ezt Törvé-
nyimmé választottam. Szívem' Tellyességé-
ből írok, mert a' Szívre akarok munkálni.
Nints Epe, sem Méreg ártatlan Pennámban,
és a' Szatirának Ostorát tsak az ellen for-
dítom, a' ki Katzajt érdemel.

Minden Szempillantás, mellybe' Litte-
raturánkról ábrándozom, emlékeztet; eggy,
valóban nagy, és Hazáját melegen szerető
Hazafi' Mondására: „ A' mi Klimánk,
úgy mond, ellenséges a' Tudományoknak. „
... Nem értette ő, és én sem állítom,
hogy valamelly dögleletes Miasma terjedett
le.

legyen el Hazánk' Athmosphaerájában, melly nálunk ezt a' Plántáskát — a' Culturát megemészti.

Ha bár sokszor Hízelkedés vólt is már az, de Valósággal igaz, hogy valamint Hátárink termékenyek, Hazánk gazdag, úgy alkalmas is a' nagy Lelkek' Nemzésére... Az a' tellyes Erő, az a' Physica Tökélletesség, az a' nemes Testalkotás, melly az eredeti Magyart ékesíti, az a' józan Okosság (Sens Commun) az a' természeti Ítélettétel (bon sens) úgy látszik, mintha ebbe' a' szép Tájékba' választotta vólna Lakhelyét. — A' Hasonlítás gyűlölséges, — de nem Nemzeti Büfzkeség, nem is más Nemzetek' Ótsárlása mondatja velem, hanem megfontolt Tapasztalás, hogy a' bárdolatlan Magyar véghetetlen Pusztáinkon, egészegebb Ítélettétellel van felruházva, mint amott a' tsinos külföldi az ő kevély Városaiban. Nagy Elsősége az Nemzetünknek, a' mit egy nagy tapasztalású és hívatalú Férjfiú egy Alkalmatossággal előttem állított :

tott: Hogy az együgyű, kába *) Személyek a' Magyar Drámákban, azért hasznavehetetlenek, mert ez a' Karakter nintsen Magyarba.

Van tehát Erő, van Tehetség a' mi Klimánk alatt is, és talán szebb, magasabb, elevenebb, mint akárhol — de az a' Jegyzés igaz, fontos, és mély Tapasztalásból merített, hogy a' mi Klimánk ellenséges a' Tudományoknak.

Szemeim előtt láttam én felnőni sok Ifjakat, a' kik hirtelen Gyarapodással a' Tudományok' Útján eléhaladtak; meleg Szeretetek mind annak, a' mi Felséges, a' mi Szép, a' mi Tökélletes, gyúladt fel nálok. Nemes Szomjúsággal feküdtek neki az Es-
mé-

*) Szájatátott, Bamba — a' mint némelly Tájékon nevezik. Csak az is, hogy magyarul ki sem tudjuk jól tenni, Bizonysága lehet, hogy ezek nálunk ritkán vagy talán nintsenek is.

méretek' Kútfejének. A' Hazának nagy Reménységeit láttam benne felnevekedni . . . Bizonysága voltam fok külföldi Főoskolákat megjártt Ifjak' rakodtt és széles Esméreteiknek — De alig hogy Haza tértek amazok ösi Mezejeikre, nem tudom mitsoda ki magyarázhatatlan Elalélás foglalta el őket. A' Könyvtárt Fegyverek tolták ki, a' szép Tudományokat a' Vadkergetés, — az Elmélkedést, Agarászat. — — Alig hogy kiértek emezek tsendes Parokiájokra, és elvándultak mint az Erdei Aprómarhák, megtompúlt Elméjek, Erköltsök olly hozzá egyenesedett a' Halgatók' Erköltséhez, hogy azt tsak a' Viselet különböztette, és hogy az külföldi Formájokból egészen kivetkezzenek, Kartsúságokat is feltserélték Potrohossággal. — Erre Szemeim tanítottak! Nem lehet nem kérdezni ennek Okát, és ezt ha nem éppen Hazánk' a' Polus' 48-dik Grádusa alatt való Fekvésében kell is keresni, de tsak ugyan a' Hely' Környülállásban lehet feltalálni.

Nagy és emberinél fellyebb való Érdem az, a' melly magánossan mint a' magas Tserfa a' ízéles Térenn, felségessen, mint a' fűgár Kőfzirt a' Tenger' Közepében tud állani. Ritka Érdem az, a' melly a' maga Bet-sében beborítva, tsupán magában találja Jutalmát. Demokris Abderaban — nem mindennapi Jelenés . . Nagy de igen ritka az a' Tudós, a' melly mint a' Fílemile magános Völgybe rejtezzon, és a' Halgatók elől elfusson, hogy Torka' Vérzéséig énekellyen.

Ellankad a' legtörekedőbb, és Munkát kedvellő Érdem is, ha azt örökké Porba tapossák. A' hol a' Hang' varásló Édességét nem érzik, az akaratos Mesterség visszavonja magát, és vagy a' pufzta Hasadékokban húhóg, vagy a' Varjakkal együtt károg, vagy, a' mi legfájdalmasabb, — Rejtekkbe' fohajt. És egygy illy Sohajtás, híd-jétek el, Égre kiáltó. . . .

A' mi Telekjeinkenn vegetaló, Tzim-mel, és Tzim nélkül való Földművelők, nem érzik Betsét az illy Érdemnek. Nem régi Dolog, a' hol az egész Könyvtár egy házi és úti Kalendáriumból állott, fok mezei Ülésekenn. —

Nem lehet eltitkolni, hogy — a' res angusta Domi . . . Sokszor és talán fő Oka ennek. Igaz az, hogy a' Lélek' Szükségei mindég a' második Rangba tevődnek, mert nem olly erősek mint a' Testé. A' hol a' mindennapi Kenyér, a' házi Szükség, a' Háznép' Élelme eggynehány quadrátölnyi Földből pótoltatik, ott nem marad sem Idő, sem Tehetség a' Musák' Szállásfogadására.

Res laera Miser! Píronság kövesse azt, a' ki ezen gúnyolódik. — De nem háladatlanok a' Musák, bőven megfizetik Szállástartásokat. A' Szegény keresse ezeket a' jóltévő Szüzeket Háfzonért, ha Szeretelből nem követi. A' kit keskeny Telekje nem

táplál, vagy alig táplál véres Verítékje után, ne engedje, hogy számos Gyermekai, ugyan azon Emlökre támaszkodjanak, melyet már ő maga megapasztott. A' Tudományok nem csak gyönyörködtentek, hanem táplálnak is. Nyítva áll a' Betsület' Útja a' Mérésznek, nyítva a' Kereskedés, a' nemes Mesterségek' Műhelyei — és nem méltóbb e hozzájuk, jó birtokos, és tehetős Polgárokká lenni, mint ha azok maradnak a' mik: Nemzetes Betyárok. —

Az illyeket vetik Szemünkre kártörülő Gúnyolással Szomszédink. És sohajtva vallom meg, hogy méltán vethetik.

Et in Arcadia ego A' Természet' együgyü, és ízes Örömeit szoptam én is jóltévé Emlöiből. Háladatlan lennék ezen jó Anya eránt, ha a' mezei Életnek, minden Határozás nélkül csak rosz Következéseket tulajdonítanék. De hogy a' mezei Élet nagy Réfzben a' Tudományok' Terjesztésébenn Akadály, azt nem lehet meg nem vallanom.

A' magános, félre való Élet, az Elzárkozás a' Világtól, elzár a' Gondolkozás-tól is. Az a' kis Darabföld, a' mellyen lakik a' mezei Ember az ő egész Horizonja. Nem tudja mi történik Faluján kívül, és azt hiszi, hogy Megyéjének Határdombjain túl, már ott kezdődik a' fekete Tenger. Minden Figyelmetessége abban az eggy újnyi Peripheriában szórúl, a' mellyenn született, és a' mellyben él. Minden Törekedése itt határozódik. — A' mindennapi Történetek, mellyek éppen azért Figyelmetességet nem érdemlenek, mivel mindennap előlfordúlnak, minden Újságkívánását betöltik. Sokaknak Szóllás' Formájokat, ha megmagyaráztatnánk velck, az alatt: az egész Világ, megfogjuk látni, hogy nem értenek egyebet, hanem legfellyebb a' Vármegyét, a' mellyben élnek.

Sivatag Üresség uralkodik az illy fejekben. A' Gondolatok kiapadnak az illy Koponyákban, mellyeket az Afzály megtsapott, vagy Stagnálnak, mint a' Motsárban a' poshadtt Víz. Nem rázza meg kemény

Fi.

Fibrájokat femmi egyéb a' Jégessö' félelménél, a' melly lábon álló Gabonájokat fenyegeti, vagy a' Deliberatum előtt való Rettégésnél, melly félmirönyi Ugarjának Elvezetését ne talán adinveniálhattya.

A' Tehettségek halva feküsznek. Meggátolja a' henye és vad Életmódja, azoknak Kifejtődéseket. Nints Alkalmatosság, melly Tsomójából kiöldozza, nints Indít'ok melly Mozgásba hozza, nints Fermentum, melly azokat felforralja. —

Balíteletek, Tudatlanság, és Vakság ezeknek Következései. Vénasszonyi Mívek, mint a' Régiség' Hagyományai ájtatos Hiedelemmel hirdettetnek, és terjesztetnek. A' Képzelődes, melly akkor ragadja az Uralkodást leginkább magához, midön az Értelmet számkivetette, Tsúfjaivá és Játékjaivá teszi az illy Nyomorúltakat.

Eltikkad az Öngondolkozás' Ereje nálok. Nem merik felemelni magokat — és

gondolkozni. Vannak Szemeik és nem lát-
nak, Füleik és nem hallanak. A' mások'
Tekintete, és Felsőbbsége — az a' Rabfíj, melly őket Orroknál fogva húrtzolja. Az az, úgy hitt derék Ember, a' ki eltudta hitetni a' Környékkal, hogy mélyen látó, tanúlt Ember, az illy Helyeken nagyobb, mélyebb és vakabb Hiedelmet talál, mint Dalai Láma Japonban. A' mit ő kiejt, Törvény és Igasság. Szemöldöke' Hunyorításával kideríti és bevonja az Eget mint Zevs — ha ő nevet az egész Környék vígan van, és ha ő elfzomorodik, mély Sohajtásokkal várják az egész Megyében azt a' nagy orfzágos Jelenést, a' mélyet ők nem tudnak, de a' mitől ők félnek. Így követ fokfzor egygy egész Tájk, egy középferü Embert, mint a' gyáva Juhok a' Bakot.

Égyptomi Setéttség boríttya az illy Rablelkeket. Tudatlanság pedig és Vakság a' Tudományok' legfenebb Ellen-
ségei. Nem gyarapodnak ezek a' szelíd Plánták, a' hol jó Földet nem találnak;
mint

mint a' fovány Ifzapban csak sínlődnek, és hogy Vírágjokba mehessenek, Szükség, hogy az Elmék, mellybe béóltatnak valamennyire elkészülve legyenek.

A' falusi Élet melengeti a' Magunk fzeretetét és elkényesztet bennünket. Mídon valaki mindég egyedül beszéll, és senki ellene nem szól, elhízi végre, hogy mindég okossan beszéll, és hogy ellene nem is lehetne szólni. A' ki Házanépe által minden Szavát mint Orákulumot látja tiszteltetni, könnyen elhiteti magával, hogy Orákulum. Mivel eggyénéhány Béreseket, és gyáva Szántóvetőket eltud igazgatni, azt véli, hogy Montesquieu és Kalonne hozzá csak Arnyékok.

Nagy Kérdés, ha nevéssen é, vagy Izánakozzon itt az értelmes Szemléelő. Az a' Magahittség, az a' maga Személlyével, és Tudományával való hibás Megelégedés, nem olly aprólékos Dolog a' mint talán első Tekintettel látszik. Legyen bá

halhatatlan kiki négy Köfalai között, legyen, vagy hitessen egynek a' hét Böltsek között, az talán a' Ház' Igazgatására szükséges. De ha azt hiszi, hogy ő a' Tudományok' Kútfejét már az utolsó Tseppig kimerítette, hogy a' Böltsességnek minden Tellyessége egyedül az ő Melyében nyúgozik; hogy mind az, a' mit más szól, ítélt, és tanít, felesleg való Dolog, és az ő Mindentudóságának szükségtelen; ha minden Tudományokra magas Megvetéssel Váll vonítva néz, és azokat szentségtelen Lábaival tapodja — akkor engedje meg, hogy egyenessen azt mondjuk, hogy az ilyen dagályos Felfúvalkodóság szomorú Akadály a' Tudományoknak. . .

A' Féltudósság veszedelmesebb a' tsupa tiszta Ostobaságnál. A' makats és megátalkodott Szív, a' negédes Magameg-bízás az ilyeneknél félszkelte meg magát. És óh — nints Száma a' Féltudósoknak közöttünk. Hányan vagynak azok a' ritka Lelkek, a' kik a' Tudományokat ifjú Korokban,

ban, nem csak azért tanúlták, mert Szüléi úgy akarták, és mivel Mesterei azt beléjek verték? — Hol az a' fjomjú Kívánása az igaz Böltsességnek, és az a' Törekedés Es-méretink' Kiterjesztésén? — Azok az eggy pár homályos Ideák, mellyeket tökéletlen 's száraz Compendiumjainkból nálunk meg-ragadtak, vallyon nem nagyobb részen e és fokaknál, az egész Böltsességnek Sum-mája e? — —

Azt hogy éljünk, hogy az éh Gyom-rot betöltsük, hogy Mezítelenségünket el-takarjuk, könnyen eléri a' Szántóvető, a' kit Telekje táplál. — Könnyebbnek véli ennél a' Tudománynál megállapodni, mellyet minden Eröltetés nélkül Majorossától meg-tanúl mint Fejtöréssel, és Elmfárasztással azt megfontolni, ha jó e a' mind úgy, a' mint van? A' Tudományok' meredek Útai visszarettentenek. — „ Minek nékem „ az ? „ azt kérdik minden Lépten és meg-avúlt Szokásaik mellett maradnak, és Tűz-zel Vassal kergetik azt, a' ki nekik meg

mutattva, hogy másként jobb volna, mint úgy a' mint van. —

Mind a' tsupa Tudatlan, mind a' Fél-túdos annyival veszedelmessebbek, hogy makatsan megmaradnak Setétségekben, és hogy ezt a' Setétséget kedvellik mint a' Bagoly az Éjjelt . . . Életét oda adja az ilyen magával elhítetett Agazatiért. Mozdúlhatatlan Allításiban, mert azokat tsak más után hiszi, nem erős, eleven, tiszta Győződésből. Atalkodva bedugja Fülét minden más jobb, és igazabb Ítélet előtt. Legördül Szívérül minden Ok, minden jobb Esméret, mert az, — Ok által nem vezéreltetik.

Az animalis Élet, melly a' mezei Élettel öszvepárasodott, elálllja a' Tudományok' Súgárinak Behatását. A' vastag Organumok, sürü Vér, és nehéz Képzelőelme, álmoszá, és tünnyává tesznek. Lágymelegség, vagy inkább Hidegség, megmerevedett Indolentia, Érzéketlen-

ség önti ki Elalélást hozó Opiumát. Nints olly Tárgy, a' melly erős Benyomást szerezzen, ezen Lethárgiábann Szenyvedőkre. Az Értelem, ez a' másként munkás Értelem' Műve megakad. „Kétkedni, vizsgálódni, fontolni, tanulni kell annak, a' ki megakar világosodni. Óh de hogy ereffze magát ezen Értelem' nagy Munkájira az eltúnyúlt, megkeményedett, és örök halálos Alomba borúltt Értelem? — —

A' Szív, az Értelmet követi. Durva Héj borította be a' Szívet, a' hol az Értelem' Erői tompa Merevedésben feküsznek. Azok az apró, és alig érezhető, de még is olly éles, olly édes Érzései a' Szívnek, nem rezzegtetik azt meg. A' Szépnek Érzése nála idegen Érzés. — Vad Bacchanáliák, és Thraciai Dühösködések tsak elég hathatósak, hogy azt Apáthiájából felverjék . . . Óh ezek a' szelíd, gyengélkedő Mu'sák, a' kik bóldog Tűzekkel tsak az éles Érzésű Felkentteket szokták beárnyékozni, a' kik a' Szívben nem Szélvéft, hanem tsak tsendes

Habokat okoznak, hogy lakhatnának azok illy Szíveknél? — — A' szép Tudományok elfutnak az illy Vidékekről, a' hol az Erdők 's Hegyek hijába' kékellenek, a' Tsergetegek hijába' hívogatnak az édes Abrándozásra, a' Mezők hijába terítik ki gazdag Zomántzaikat, és a' hol az egész szép Természet hijába' kiált a' tompa érzéketlen Szíveknek.

Öfzve foglalván már mind ezen apró Környülállásait Helyheztetésünknek, a' Nevelést, Életmódját, és abból következő Temperamentumot, Szokást, és Testalkotást, sok Akadályait láttuk benne a' Tudományoknak, mellyek éppen 's egyedültsak itt találhatók, és a' mellyekre Szükség, hogy ügyeljen minden, a' ki azokat elhárítani, vagy akarja, vagy kívánja.

Idő előtt való Beszéd az, ha valaki mindjárt Elindulásakor megakad, és még arról is panaszkodik, hogy három Országot be nem járhat. — Ha Litteráturánk a-

lig

lig tud egy kis Mozdulást tenni, talán
 szükségtelen azt meg is említeni, hogy igen
 nagyra alig ha mehet valaha. — Hazai
 Nyelvünkön készült Tudományinknak tsak
 a' két Haza lehet Piattza, és — melly
 keskeny Mező ez, a' telhetetlen Betsület'
 Szomjúságának. Minden nagyra született Í-
 ró, egy Sándor, a' ki Világokat szeretne
 hódolni, és sír, hogy a' Hóldba fel nem vi-
 heli győzedelmes Zászlóit. Elvész az a' ma-
 gas Repülése az Enthusiásmusnak, ha Ne-
 vének egy Tönyérnyi Hely Jutalma's Pi-
 attza. Alig ha mi is olly alázatos Kandi-
 datusi nem látszatunk lenni a' Betsületnek,
 (hogy egy híres Író' Szavával éljek) mint
 a' kik Neveiket az Ablakokra vágják. —

Vagy lesz e Pannoniából valaha Albi-
 on? Támadnak e Nevton, Loke, Shakes-
 pear, és Miltonok itt is mi közöttünk — a'
 kik . . . félre vakmerő Álom, a' melly Á-
 mító Képeiddel tsalogatfz. —

Itt — ezen keskeny Határit is Szülötte Földjének, hány Ofztályosokkal kéntelen feldarabolni szegény Nyelvünk. Nem vítta meg tsak azt a' nagy Viadalt is, hogy egy Halotton Diadalmat vett volna, és ti tsalfa Képzeletek annyira ragadtok! — — Ha szép Téreinről felhat édes Nyelvünk a' Havasok' Tetőire és a' Völgyekbe, melyeket azok fedeznek, ha népes Útszáin és magas Palotáiban Városainknak ez a' Hang fog hallatni; ha az Élet a' Halálon győz, és a' köz Országglószékek a' Hazának Nyelvén szólnak, akkor, a' kik azt érik, álmodjanak olly szépen, mint én kezdettem, én addig — ébren szomorkodom.

Altallátom én mitsoda szövevényes Munkához fogtam, midőn feltettem magamba az Akadályoknak Elélszámlálását, melyek a' Tudományok' Előmenttét meggátolják nálunk; és hogy ha, ezt a' Képet tökéletesen akarnám kifesteni, olly véghetetlen-

nek

hek kellene lenni Munkámnak, mint szomorú lenne Foglalattya. Az eddig eléfzámoltak annyira közönségesek, és mellziről valók, a' mellyeket tsak az Idő, és talán bizonyos szerentsés Öszvetalálkozása némelly kedvező Környülállásoknak háríthat el. Hozzá adom még azt is, hogy nem annyira Okok ezek, a' miért nem gyarapodhatnak Tudományink, hanem inkább, mivel Tudományink nem gyarapodnak, azért vannak ezek az Akadályok. De mivel azok, el nem mellőzhettem. Így adja egy Dolog a' másnak a' Természeten Kezét, és így lesz némelly Dolog Ok, és Következő és egyfzer'smind.

Azt hogy valami Dolog tesszen, tsak akkor érjük el, ha azt kedveltetővé, hasznossá, vagy szükségessé tenni tudjuk. A' mord Abrázat, mellyet a' Tudományokra ruházunk, sok jó Igyekezetet visszajelzett. A' Musák szeretik a' Grátziáktól kísértetni magokat. A' Kellemetesség egy a' legelső Tulajdonságai között a' Tudó-

dományoknak. E' nélkül elvesztik azt, a' mi által lehetnek közönségessé, és tsupán eggynehány fetét Tzellákban, és komor Odúkban vonnyák meg magokat, és vagy némelly kevés Böltselkedők elzártt Kíntsévé, vagy a' mi roszfzabb eggy Rend' Monópoliumává változnak. A' nyájas Popularitas, a' melly olly Tsudákat szül, és eggy vad Nemzetből eggy tsínos és kiformaltt Népet kélfzít, tsak akkor párosodik öfzve a' Tudományokkal, ha ezek a' Grátziáktól Rózsaköteleiket költsönözik. — A. zok a' felleges Idők, mellybe' olly szomorú vólt hazai Tudományaink' Allapotja, már széllyelkezdenek verödni, ámbár Wieland, a' ki a' Grátziákat hozzánk lehozni tudta vólna, még köztünk nem született.

De a' Középútat megtalálni nem a' mi Szokásunk. Azon való Törekedés miatt, hogy komorok, kedvetlenek ne legyünk — enyelgők, aprólékossak, és gyermekeskedők lettünk. A' Versek', és Versetskék' Özöne elborította Hazánkat.

Szüik.

Szükséges itt megállapodnom, ne hogy balúl érttettessem, és megmondanom, hogy nem gyűlölöm én a' Póézist. Sok bódog Örömeimet bájoló Kezeiből vettem. Nem is alacsonyítom! Megesmérem én, hogy ehez nagy Elme, ritka Képzelődés, és Szerentsés Szív', és Élz' Formálása szükséges — meg-esmérem, hogy az az édes Hatalom a' Szíveken, azok a' bódogító Felindulások, az az elolvasztó, és elragadó Erő, csak az isteni Póézis' tündér Vidékjein teremnek, és hogy a' Proza száraz, és lankadtt Léptetése, nem is hasonlítathatik amannak dítős-séges és magas Repüléséhez.

Több az, még esmérem, hogy ez a' M ó d, ez a' leghathatóssabb M ó d, melly által eggy Nemzetet, melly addig a' Szelíd Tudományoknak nem áldozott, vissza lehet vezetni azoknak Tiszteletére. Nem Ok nélkül költötték a' Régiség' Nézői; Orféus' Lantjának Varáslásait, melly által a' Vadakat megszelídítette. Az Emberiség' Történetkönyvei mindenütt a' Poézisen kezdődnek,

nek, és a' Vadságból kivetkező Nemzeteknek Szelídülését mindég a' Költés eszközölte. A' hajdani Aranyidők azért viselnek Lantot és Sipot fő Attributumúl. Az első Böltsek, a' Nép' első Tanítói minden Nemzeteknél a' Költők valának. A' Bardusok és Pruidák az Északi vad Fajzatoknál azok voltak, a' mik lehettek első Görög' Országban Orféus és Homer.

Minden Példa helyett kiírom, a' mit Arkádiának első Altalváltozásáról a' régi Írók után feljegyezve találok: *) „vad, és durva Elméjeket (Arkádia' első Lakosinak) hogy megszelídítsék, leghathatóssab'nak vélték a' felső Értelmű Böltsek, az újj, és gyenge Érzéseknék Felindítását, és Kedvet szerzettek nálok a' Póézishez, Énekekhez, Tántzhoz, és Innepekhez. Soha az Értelm' Sógári illy szapora, és közönséges Fordulást az Erkölsökben nem szerzettek! Azok-

*) *Voyage de jenne Anacharsis en Grece*
5me Volume Chap. 52.

zoknak szép Következései mind e' mai Napig (a' 4-dik Százban szól az Író) megmaradtak, mert az Arkádiaiak, soha félbe nem hagyták azon Mesterségek' Mívelését, a' mellyeket tiszteltek Őseik. — Az Elöljárók elhitetvén magokkal, hogy csak ezen ígéező Mesterségek által tehetik Bátor-ságba a' Nemzetet, a' Klímának ellenséges Befolyása ellen, öszvegyűjtik Efstendönként az Ifjakat, gyakorolják őket akkor, és megjutalmaztattyák azokat, kik azokban előmentek. — Cynetheusok' Példája igasságossá teszi ezen ő Vigyázásokat; ez a' kis Nép Arkádiának Északi Szomszédja, a' Hegyek' Közepében dúrva és vad Ég alatt lakik, futott ezen Romlottság elől, és olly fenévé, olly kegyetlenné lett, hogy Nevek sem neveztetik Írtódzás nélkül. Az Arkádiaiak ellenbe szelídek, jóltévők, tisztelik a' Gazdálkodás' Törvényeit, türik a' Munkát, erősek Szándékjaikban, és az Akadályokat 's Veszedelmeket megvetik. „

Nem ótsárlom tehát én Hazám' Költőit! szép Törekedéseket. A' Halhatatlanság fűzi Borostyánnját azoknak, a' kik arra méltók. Az Idő egy nagy Folyó, a' melly kihánnya Kebeléből a' Gazt, és, — hogy egy kedves Írómnak Szavát itt is költsönözzem, — tsak azt tarttya meg az Örökévalóságnak, a' mi megérdemli az Örökévalóságot. — Azok a' fok Ephemerisek, a' mellyek Reggel születnek, és Estvére elhalnak, azok az apró Vaktüzek, a' mellyek halvány Szikrájokkal az Athmosphærán jádzottak, és eggyfzerre elenyésznek, azok a' Versfaragók, és Rythmus' Koholók a' Feledékenység' Örvényében fekszenek majd nevezetlenül, midön az igaz Költőt a' késő Nyom nevezi. — E' legyen Bíró, én nem bírálók! — —

Mint Szíveket kézfítő, lágyító, és fzelídítő, Aldása tehát a' Nemzeteknek a' Póézis. De — ha mindég jádzu n k, ha mindég tsak a' Virágok után kapdosunk, ha a' szép Fedelet a' tarka Borítékot sze-

retjük, nem emellyük nagyra soha Nemzetünket. — Ne hagygyuk abba, de ne tsak ezt mívellyük. Tegyük az egygyet, és ne múlassuk el a' mást. — — A' Természet mindég egygy tökéletes Egészszet formál; nem tagonként készíti az Embert, nem szálanként a' Virágot, mindég egész Embert, egész Virágot készít: Kövessük ezt a' nagy Mestert. Ne járjunk a' Tudományoknak tsak virágos Rétjeinn, hogy addig Ugaron maradjanak tápláló és éltető Szántóföldjei. — —

A' felséges és érdeemes Költők, nem Akadályok, sőt Szövétnekei a' Tudományoknak. Ezeknek hatalmas Szava a' pufzta Vadonyokat megnépesíti, Lelket önt az Érzéketlenekben; a' Költemény', szép Színei által elragad Tündérvilágokban a' hol a' Földet elfelejttyük és az Istenek' Társaivá leszünk. Ezek szaggattyák Verseiket a' Musák' Kerttyeiben, azt mondja az isteni Plátó, ezeknek folynak a' tsendes Tsergetegek Táj, és Méz Habokkal; Apolló le-

száll az Egekből, és Lanttyát nékik költsö-
nözi, az ő Fúvallása felgyúlafzttya őket,
szent Dühödéssel betölti, és Szájokba adja
Beszédét az Isteneknek. — Ez a' Tűz az
igaz Költők' esmértető Bélyege. Nem a'
kiszabdaltt Mérték, nem a' lebékózott
Rythmus, nem a' megfzámáltt Hang,
teszik a' Póétát. . . . A' mérész Képek', az
eleven Költés', az Ábrázolatok' Külömbféle-
sége, és Szépsége, az az Enthusiásmus,
'Tűz, sebes Rohanás és Erő, és az a' nem
tudom mi a' Szókban és Gondolatokban,
a' mellyet tsak önként ajándékozhat a' Ter-
mészet. Lehet írni Verset Póézis nélkül,
és Póéta lehet sz Verselés nélkül. *)

Artott é, vagy használtt, a' Póé-
zis a' hazai Tsínosodásnak ezen Képből,
mellyet itt felfüggesztettem, meg lehet
esmérni. —

Há.

(* *On peut faire des Vers sans Poesie,
et etre tout poetique sans faire des
Vers.*

de Sacy.

Hányan vagynak, a' kiket a' Termé-
fzet felkent, és Meghittjévé választottak a'
kilentz Szűzek? Hányan nyúltak Minerva
ellenére a' Húrok' Pengetéséhez? Hányan
kortsosították szép Nyelvünket erőltetett
Szóllások' Formájával? Hányan kódúltak
Gondolatot a' Hangtúl és a' Kádentziá-
túl, vagy inkább hányan áldozták fel a'
Dolgot a' Hangnak; a' Szónak, Formának
és Héjnak a' Dolog' Velejét és Belsejét? —
Homály és temérdek Felleg fekszik némel-
lyeknek Írásain. Visszás, a' Nyelv' és Ér-
telem' szent Törvényeivel ellenkező idéetlen
és erőltetett Faragás volt Sokaknak Szüle-
ménye; elrontották, megszeplösítették Szűz
Nyelvünket, és mivel mindég tsak követ-
tek, mindég tsak emlékeztek, soha se' for-
máltak, soha se' gondolkoztak, kivették e-
redeti Erejéből, szívós és velős Természe-
téből Nyelvünk' egész Alkotását, és ha így,
újj, megtsonkított, vagy megrútított Szókból
összeraktak egygy visszássan hangzó értetlen
Kortsverset, azt hitték, hogy a' Helikontól
egyenessen szakadtak, és a' Pegázus' Hab-
jaitól részegek.

Mennyünk be mélyebben Bajainkba, és panaszoljuk meg egymásnak Sérmeinket. Minden Tudományoknak e' vólt Nyavalyája, hogy kéfzületlen nyúltak fokban ezekhez; a' Port, melly még fokat meglepett, a' Téjt, melly még Száján ragadtt foknak, le sem törölték és Nemzet' Tsillagjainak vélték magokat. — A' Tudományok atyafias Lántztzal vagynak öfzvekaptsolva; nints itt, vagy nem kell lenni Hézaknak, Résnek. Veszedelmesebb, még egyfzer mondom, a' Féltudóosság az Ostobaságnál. — —

Ízzadsággal árúlják az Istenek a' Tudományt. A' kinek Körme vífzket, nem belső Hívatal még az, az Írók' Méltóságára. Nem egy két félig megeméftzett fovány Ideákból áll a' Böltesség, és a' ki annak Hírdetőjéve akarja magát felfzentelni — bölt s legyen maga is.

Illyen eméfttetlen, meg nem kérödött Gondolkozás' Módjával lehet fok Ve-

szélyt

szélyt tulajdonítani, melly mint egygy dögleletes Párádzás beborította a' Hazát. Titkonn, mint az öldöklő Angyal Éjféلكor, tsúfzott a' Hitetlenség, és Erköltstetlenség. Szabad Léleknek vélte magát minden Oskolagyermek, a' ki a' Vessző elől elfzökött, mert mindent artzátlan Lábbal tapodott, a' mi szent, és tiszteletes. Nevettségessé lett előtte a' Virtus' és Kötelesség' szent Nevezete! és hogy elfójtsa a' Sokaságban belső józanabb Érzéseit avagy viszketeg Elméjének, és hiú Betsület' Szeretetének aldozzon, terjesztette, és hangossan prédikállotta éretlen Értelmeit.

A' Féltúdíósságnak lehet tulajdonítani nagyobb részént megvesztegetett Ízlésünket is. Azt hitték fokban, hogy nem kell egyéb az Íráshoz, hanem egygy két Gondolat, és Penna, és Ténta, és Papiros. A' Szépnek első Lineáival is esméretlenek lévén, nagy Képiráshoz fogtak, és — mázoltak tsupán Tellyesek Könyveink az illetlen *Tropusokkal*, motskos Al-

lusiókkal, mellyeket mi Szépségeknek gondoltunk; némelleyek befogadták a' Példabeszédeket, minden Kölömbtség nélkül és azokat mind ugyan annyi Gyöngyszemeknek lenni állították, ha színte melly idétlenek, illetlenek, és Jelentés nélkül valók voltak is. A' száraz, életlen Elmésség, a' melly fokaknál uralkodik, a' fok Provincialismusok, Localismusok, mind ugyan annyi Bizonyysági még nem tsínosodott Ízlésünknek. Nem kívánom, hogy ezeknek Nyomdokit olvassa a' Maradék, és azért eltakarom ezeknek Neveiket előtte, másként könnyű volna Íróink' Munkáiból ide szomorú Példákat előhordanom. — —

A' Féltudósságnak lehet tulajdonítani, hogy a' Nemzeti Litteráturába' félrevezető Ösvényeken járunk. — Hátra hagygyuk a' nyomos Tudományokat, és pepétse-lünk. —

Szent, áldott, és jó Dolog a' Nyel-
venn magán dolgozni. Nagy foganatú
Mun-

Munka azt mívelni. Ha szép Nyelvünk eléri azt a' Tökéletességet, mellyen mindnyájan látni kívánnánk, nem fog elfelejtetni sok Hazafiak' Munkálkodása, a' kik azt mint Nyelvet, tsínosgatták, egyengették, és a' Beszéd' Törvényeihez szabogatták; nem! nem felejtenek el ezek a' *Priscian-ok*; és ha eljut Allapodására a' felállott Nyelv-mívelő Társaság, mellynek szép Hafznaival előre hízelkedünk magunknak, — ezen Törekedéseknek ki ne tapsolna elejében? ki ne óhajtaná, hogy támadjon köztünk egy Adclung, a' ki egy tökéletes, a' Nyelv' belső Allatjából folyó criticum Lexiconnal ajándékozza meg Hazánkat? — —

De még ez, nem elég! . . . A' Nyelv nem Tudomány, a' Szó, Beszéd nem Böltsesség . . . Kúltsa a' Tudományoknak, Ut, Mód, Elköz, a' Böltselkedésre. Öröme-
 nestebb tanuljuk a' Nyelvet együtt a' Doggal; mélyebben benyomódnak a' Jelek, a' jelentetett Ideákkal Emlékezetünkben. —
 A' száraz, velőtlen, és ízetlen Grammati-

calis Regulák nem vernek Gyökeret; Tudják, a' kik idegen Nyelveket tanúltak, hogy az inkább megragad a' hofzas, gyakor Olvasás, Beszéd, és Gyakorlás által, mint a' kínzó Memorizálással.

És kinek írunk Grammatikákat? —
Elfogja é hinni a' született Magyar, hogy Anyai Tejével beszopott Nyelvét, nem tudja? reá fogja é venni magát, hogy betekintszen elébb a' Grammatikában, minekelötte írni, és beszélleni akar? — —

Külföldieknek? — óh elébb nagy, hafznos és eredeti Munkák által kellene szükségessé tenni és elmúlhatatlanná előttök Nyelvünk' Megtanulását? Indít' ok nélkül, kiveszi reá magát, hogy egy Nyelvet nagy Munkával megtanúljon, mellyet egy félre való Szeglétében Európának beszéllnek, és a' mellyben új Találmányokat nem szülnek sem a' Mesterségekben, sem a' Tudományokban, és a' mellyel annyi Szövetkezéseik sinszenek mint az Altrakán' vagy Indastán' Lakosaival. —

Mennyi szörnyű, idomatlan Fajzások-
 kat szültt ez a' Grammaticalis Epidemia? —
 Elborította a' sok Kortszók', idétlen Fara-
 gású, Hangú, a' Nyelv Természetével el-
 lenkező, és Fület sértő Kortszók' Sáskafe-
 rege egész Litteraturánkat, — és ezt Nyelv-
 művelésnek neveztük! — Ha üstökös Öse-
 ink, a' kik olly tiszta Magyarsággal szóllo-
 tak, közinkbe betoppannának, másként is
 fülljedtt Nemzetünket, tsak Nyelvünkért
 sem hinnék el hogy mi vagyunk az ő Ű-
 nokáik. —

Hafzontalan, és valóban tsak Akara-
 tosság és Vízketegségből származott ez a'
 Puritanismus. Nints Nyelv, a' melly
 ne költsönözött volna mástúl. A' Rómá-
 nak hajdani Világbíró Nyelve, telve van a'
 sok Görög szólások' Módjával. A' Deákkal
 sógoros Nyelveket nem is említem, a' mel-
 lyek akkor élnek a' Deák és egyéb idegen
 Szókkal, mikor azokat szükségesnek láttyák.
 De most, midőn a' Német Litteratura, a'
 legfelsőbb Tetőnn lenni látszik, legdere-
 kabb

kabb írók minden Tartalék nélkül nem élnek e vallyon a' Deák, Frántzia és egyéb Szókkal, ha azokat éppen olly jelentőleg, olly hathatóssan kitenni nem tudják? — És miért kerülnénk mi olly nevettséges Idegenséggel, a' külföldi Szókat, mi, a' kik a' Nyelvmívelésnek első kezdetében vagyunk, a' kik a' Közbeszédben annyi minden Népből 's Nemzettségből eredő Szókat Hazafiúsággal már megajándékoztunk, a' kik, ha kevélyek lenni nem akarunk, kéntelenek vagyunk megvallani, hogy Nyelvünk ezer Tekintetben szűk, és szegény! — Ha ez a' tudós Tévelygés nagyobb Erőt vesz, nem fokára Nyelvünket önnön Hon. nyunkban tanulni kell. Nem azért írunk, nem azért beszéllünk e hogy — — megértettessünk? Az Érthetőség, az Írásnak legelső, leggyökeresebb Törvényye. Mit nyer avval az Olvasó, ha a' fok újjonnan faragott Szókat először neki Deákul kell gondolni, hogy megértse? —

Egygyező Lépéssel jár a' Nyelv a' Tudományokkal. Öfzveséggel kell mind kettőt
mí-

mívelnünk. *) A' Szó magában femmi; hamis Pénz, a' mellynek folyása változó, és belső Betse nem magában vagon. Ne Szót vegyünk az Ülő alá, ne Szót kovátsoljunk, — Dolgot, ne Héjt, Velöt, ne Formát, de Valóságot, *Verbaque provisam Rem, non invita sequentur.* Horat.

Eredeti Munkák gyarapítták a' Tudományokat, tsínosítták a' Nemzetet, és emelik fel a' nagy Nemzetek' ragyogó Sorába. Nagy Akadállya az nálunk a' Tudományoknak, hogy nálunk termett eredeti Munkák még eddig nintsenek. — — Nintsenek! még egyszer jól megfontolva mondom. Avagy lehet e Munkáknak nevezni, azokat a' kis Munkátskákat, mellyek' Vidékeinn termettek, vagy azokat a' Munkákat, mellyeknek nints egyéb Neveknél a' mi eredeti, és a' mellyet tsak ugyan idegen Hülladékokból kapargattunk öfzve? —

Au-

*) *Cum Rem Animus occupavit, verba ambiunt. — Nunquam se torquet, quomodo dicat, nec haesitat in electione verborum.* Seneca.

Aude, incipe! — Ezt szeretném hangoztatni minden Írónak Fülében, a' ki érzi, hogy méltó ezen nevezetre. A' Tolmátsolás nem Hafzon, kis Érdem!

Elmellőzöm azt, hogy hányfzor fohajtott fok Szentségtörő Kéz alatt, némelly nagy Szerzőknek Arnyéka, midőn azt levetkeztették tulajdon Érdemeiből, és Rongyaikkal ruházták fel; hogy önnön fáját Ereje 's nagy Lelke az Írónak elveszett gyakran, és lett belőlle egy idétlen HabarékJa a' józan Okosságnak és Elszelősségnek; elmellőzöm ezt — mert ha én halgatok is azoknak Bosszúért kiáltó Arnyékai, vagy eltsúfított Munkái eléggé síralmassan befézllnek; és azért is, mert ez tsak ugyan nem mindenkor történtt, sőt van egy két Példa, a' mellyben nyertt az író a' Fordító által. Tsak azt említem, hogy ez még maga nem Litteratura, és ez is tsak Út, és Út' Egyengetés.

Azok az apró készítő Munkák, melyek által valamely már megélemedett Tsí-
nosodású Nemzet, oda lépett, a' hol ván,
már többé nintsenek, és az illyeket könnyebb is, hasznosabb is készíteni, mint fordítani.

Nem illyeket tehát, hanem nevezetes, nagy és Remekmunkákat fordítunk nagyobb részént. És ezek által nem érjük el azt a' Tzél-t, mellyet láttatunk, és igyekezőnk elérni. Előre felteszem, hogy fordítani, csak azokéért kell, a' kik az eredeti Nyelvet nem értik, mert bizonyos az, hogy a' ki a' Forrásból meríthet, nem merít a' Folyamatból. Már pedig az illyekre nézve az illy Munkáknak nem sok Haszna van.

Vegye magát az olly Fordító Például, mig a' maga Originálissának Méltóságát, vagy Édességét megtanulta érzeni, nem kellett e ahoz Idő és Szorgalmatosság? — Egyszerre nem látunk élessen a' Tudományokban, olyat a' kinél a' Præmissák, és Præ-

cogniták nem találtnak, bevezetni a' Tudományok' Palotájában haszontalan, és az ilyen előtt a' fő és farkalatos Igasságokat megmezteleníteni nem bátorságos. Visszaforodúl itt újra az a' Jegyzés, mellyet már illettem hogy nem Böltseket, hanem emésztetlen Fél tudósokat, és veszedelmes Eszelősöket nemz.

Elvesz nagyobb részént, ezen Præcogniták' Nemléte miatt sok szép Munkának Érdeme az olvasó Közönség előtt. Minden írónak van maga Világa, maga Athmosphærája, a' mellyben él, és a' mellyből ír, van maga Publicuma, a' mellynek ír. Az a' sok kitsiny Tekintet, az a' számlálhatatlan Környülállás, teszi az író nagyobb részént kedvessé — és hasznossá. Nem akarom én azt mondani, hogy valamely író nem lehet jónak mondani Magyar Országban, a' ki Angliában írt. De igaz az, hogy ott a' hol minden Allusióit, minden mellékes Ideáit, minden Szavának Élét és Savát, elértik, kedvesebb, mint a' hol ezt mind nem tudják. Alufzékonyan

letelzi az olyan, a' ki ezeket nem tudja, a' legkellemetesebb író is.

Kegyetlenség nélkül, talán nem is lehet tehát Szemére vetni Hazánknak az Olvasás eránt való Hidegségét. — — Hogy ez a' Hidegség nagy, hogy a' Könyv a' Háznál nálunk legutolsó Jószág, és ennél kedvesebb eggy Játék Kártya, vagy eggy Űző, azt fájdalmassan láttyuk, a' kik Hazánkat esmérjük. — De idegen, esméretlen, járatlan Világot talál az Olvasó lefordított Könyveinkbe'. Örök Igasság az, hogy nem szereti az Ember, a' mi reá nem tartozik; a' mi közelébb illető, a' vonzza magához, a' reá illő, néki használó Igasságokat keresi. — Kitsinosodott Ész kik ahoz hogy a' Közön-séges, 's széles Terjedésű Igasságokat kedvellyük; a' Gyermekek Olvasónak, és gyermekded Nemzetnek közel kell találni az Igasságok mellett az Utilét, vagy a' Dulcét, mert azokat mellze nem tudja keresni. — —

Szólljon helyettem *Seneca*, ezen nagy Tanítótúl nem lesz olly kemény, olly szúró a' Tanúság! — „ *Viro captare flosculos turpe est — & memoria stare. Sibi jam innitatur, dicat ista non teneat. Turpe est enim, ex Commentario sapere. Hoc Zeno dicit. Tu quid? Hoc Cleanthes; Tu quid? Quousque sub alio moveris? Et impera, & dic quod memoriæ tradatur, aliquid & de tuo profer. Omnes itaque istos nunquam Autores, semper Interpretes, sub aliena Umbra latentes, nihil puto habere generosi, nunquam ausos aliquando facere, quod diu didicerant. Memoriam in alienis exercuerunt. Aliud est meminisse, aliud scire — Scire est, & sua facere quæque, nec ab Exemplari pendere, & toties ad Magistrum respicere, hoc dicit Zeno, hoc Cleanthes. — Aliquid intersit inter Te et Librum. Quousque discas, jam & præcipe! — — Nunquam invenietur, si contenti fuerimus inventis; qui alium sequitur, nihil sequitur, nihil invenit, imo nec quærit. Ep. XXXIII. „*

Itt a' Törmezö! itt fusson Pállyát, a' ki magát érzi. Az Öngondolkozás' Síkján állanak le nem fzedve fok szép Virágok, ezekből fúzzunk Bokrétát, mellyet Hazánk-nak ajánlyunk. Eröltetett minden Gyümölts, minden Plánta, mellyet melfze Világrúl nálunk ültetünk, és ízetlen, vagy fzagatlan Terméssel bünteti meg Ragadozóját, a' ki anyai Földjéből kitépvén, azt idegen Ég alá fzorította, 's fzámkivetette.

Így telfzük méltókká magunkat, hogy olvastassunk; így fordította a' negédes Kül-föld mi reánk is Szemeit, és éfzrevefz majd bennünket.

Nagy lefz majd és méltóságos a' Litterator' Nevezete, mert rettegni fog egygy olly Munkától a' napfzámos Iró, és vífzke-teg Gyermekek, melly alatt Ereje lerogy, és nem fogja majd egygy is ezek közzül hinni, hogy egygy tudós Gyílkosság, vagy egygy Irónak Munkáján tett Eröfzak által lehet befratni a' Tudósok' Karai közzé.

„Kevesebbek lesznek Munkáink. „
De mit árt az! csak jók legyenek. Tsínos
lesz Nyelvünk, és velős minden Szó, mert
az magán fogja hordani az eredeti Lé-
lek', és az Öngondolkodás' Bélyegét.

A' Közönség Író most fogja olvasni azt
az író, a' ki neki hasznavehető Ta-
núságokat terjeszt, és a' Szívhez beszél,
nem a' Papiroshoz.

A' megfontolt, megkérődzett, új és
hasznos Igazságok Forgásba jönnek, mert
interessálnak. Az Emberek' Esmérete, Ha-
zánk' 's Allapotunk' Esmérete, terjedni fog,
mert a' magunk Világát fogjuk Könyveink-
ben találni. A' Gondolkodás, a' Meggyö-
ződés, és gyökeres Tudományok veszik fel
az Uralkodópáltzát, és mivel ezek nélkül
nem csak haszontalan, de valóban ártalmas
és Nemzeteket részegítő minden Világoso-
dás, e' lesz nálunk az igaz, és józan Vi-
lágosodás boldog Időnyílása.

Óh ha én azt az Abrázolást, olly eleve-
 nen, olly tűzessen tudnám lefesteni, a' mint
 érzem, olly hathatóssan, hogy azt velem
 egygyütt mások is érzének: ha én feltudnám
 serkenteni szép Tehettségait Hazámfiainak,
 feltudnék ébrelzteni fok szemérmes és félénk
 Lelket, a' kiből az Öngondolkozás Széket
 foglaltt, elvonhatnám az alól a' Rabság a-
 lól, melly miatt nem mernék főha magok
 költeni, és mindég tsak Tolmátsolnak, min-
 dég tsak magyaráznak, felélelhetném ná-
 lok azt a' szép Tűzet, a' melly őket Nem-
 zeti Szerzőkké tisztítaná, és formálná!
 Örömost lennék én az a' Fénkö, a' melly
 tompa maga és élesít, az a' Tűzkő, a' melly
 maga nem meleg, de Tűzet ad. — De el-
 lenben, a' ki mosdatlan Kézzel, szentségtörő
 Lábakkal és készületlen Fővel járúlna, 's
 közelítene a' Nemzeti Szerzők' Templomá-
 nak Ajtajához, akkor örömost lennék az
 Ajtónálló Angyal és lángoló Karddal retten-
 teném azt vissza, 's azt kiáltanám elejébe:

„ *Odi profanum Vulgus, et arceo.* „

Megemlítem még mint eggy Mentemben, azon Artalmat is, melyet a' Kenyér kereső Tudományok okoznak. — — Nem minden Tudomány fizet kéfz pénzenn, fok Törekedésinknek gyakran megtíftított Gondolkozásnál és érzékeny Szívnél nints egyéb Jutalma, és ez elég bö, söt igen bö Jutalom magában is. De fokaknak még sem elég! Pengő Pénzért, és a' mindennapi Kenyerért nyomják fokban, söt a' nagyobb Rész a' Tudományok' küfzöbét. És ezek a' Tudományok ámbár melly fűükségessek, söt elmúlhatatlanok is a' Közbóldogságra, de a' ki czeknél fellyebb nem emelkedik, a' kinél nints elég forro Szeretet, hogy durva Hafzonkeresés nélkül, tsupa maga belső Megnyúgovásáért fáradjon, söt ha Szűkség Aldozatot is tudjon vinni önnön Hafznával is, — — óh ott fzaraz, Erő nélkül való, és mindennapi Esméretekből áll az egész Tudományok' Kérülete. *Transfer-tur omne Certamen ad multo Quæstu vigentia.* Senec. A' fzés, és magas Tudományok elfelejtve fekfűznek, és a' közön-

ségessek gyakoroltatnak. *) — Nem Szükség, hogy közelébb fejtegessem ezen Feltételek' Alkalmaztatását nálunk. Tribonian' Udvara tömve áll, imádja őt' az öfz és fiatal Sereg, és Socrates, Newton és a' Grátziák Képeire itt amott aggat, csak rejtezve titkos Betsülőjök egygy két zöld Leveletskét. —

Az a' Panasz, hogy a' Peana' és Pres' elzártt Szabadsága, a' Tudományoknak Akadály, Elmélkedésembe egygy Részről beletartozik. Nem állítom én azt, 's nem is tudom elhítni magammal, hogy a' zabolátlan Írás' Szabadsága hasznos legyen akármelly Országban, 's Igazgatásban is. Jótéteménynek tartom azt, ha kiragadják Kezéből az Úfzköt, melyet

U 4

lyet

*) — — *hæc animos ærugo, et cura peculi
Cum semel imbuerit, speramus Carmina
fingi —
Poffe, linenda cedro, et levi servanda
cupressso??*

Horat.

lyet hűrtzol a' Lakosoknak tsendes Hajlé-
 kai között valamelly éretlen Pajkos. Nem
 Akadály tehát, sőt a' valóságos Culturá-
 nak Előmozdítója az a' Zár, melly tsu-
 pán a' hafznos és foganatos Munkákat e-
 refzti szabadon, és oda taszítja a' veszedel-
 meseket, és éretleneket a' hová valók, az
 örök Setéttségbe.

Élek itt egygy író' Szavaival, a' ki min-
 den Tekintetben ezen Kérdésben legigassá-
 gossabb 's leghellyesebb Bíró, Sonnen-
 fels Úrnak Szavaival. *) Önként Szembe tűn
 azokból, mikor, és melly Részbe lesz az
 írásnak megtiltott Szabadsága a' Tudomá-
 nyoknak ártalmassá.

„Az legyen tehát a' Könyvvisgálás'
 Meghatározása, hogy, a' nélkül, hogy va-
 lamelly hafznos Könyvnek Útját megne-
 hezítettse, kizárja mind azokat, mellyek té-
 vely.

*) *Sonnenfels Polizei* § 96 — und 98.

velygő, botránkoztató, és vefzedelmes Gondolatokat terjesztenek. „ — —

„ Egyébaránt Elrendelésére nézve, egyyre megy akár egy es Személyeknek akár egy egélfz arra kinevezett Szék nek általadva, tsak ne adódjon az könnyen egy Köz önség' vagy Rend' hatalmába. Minden Esetben Szükség, hogy olly Férjfiakból álljon, a' kik a' Tudományoknak minden Rélzeiben járatossak. — De valamint az Olvasás' és Présnek igen nagy Szabadsága; a' melly minden Külömbség nélkül mindennek, mindent olvasni megenged, Annya a' Hitetlenségnek és a' Zűr zavarnak, és a' legrútabb Feslettségnek: Ugy a' Könyvvisgálás' határozatlan Keménysége, a' melly az Értelmenn és a' Gondolkozás' Módján kegyetlenkedik, a' melly az illendő Egyeneskimondást az Írásban, a' Vakmerőséggel öfzveelegyíti, és Külömböztetés nélkül mindentől mindent eltílt a' Nép' Világosodásának ellentáll, és azt mind

a' Tudományokban, mind az Esméretekben, mind az Ízlésben fok Századokkal visszafutja. Szükség tehát, hogy itt a' Szabad kényvén való Járás elkerültesse, 's a' t. „

Utóljára halasztottam azt az Akadályt, mellynek ott fenn is Helyet találhattam volna, és a' mellyel most bezárom azoknak Eléfszámlását — A' Litterátorok' kevés Betsülete. Igaz, hogy az eggyező Lépésekkel szokott járni a' Tudományok Betsülésével, és igaz az is, hogy nem szokott mindenkor elmaradni a' Betsület az Érdemtől. De ki lesz Hazánkfia között, a' ki reá vegye magát arra, hogy a' Tudományoknak Életét és egész Erejét felszentelje, ha arra reá sem látszatik ügyelni a' Haza. Ha meggondolja, hogy a' hálados Anglia Királyné mellé teszi Tudósainak Hamvait, Piattzain a' nagy Vitézek' Allóképei eránnyában fénylenek Litterátorjaiknak Monumentomi, és mi itt — nem is olvastatunk.

Mi legyen a' valóságos Litterátor, ezen Elmélkedésünkbe fokszor széllyelhánytt Jegyzéseim eléggé mutogatták. Nem kíván az, külső, és Hangból, vagy Apróságból való Betsülést, a' melly felett nagy Lelke fel-emelkedett, hanem a' mi ennél ezerszer többet ér a' Szívnek Betsülését, a' melyet könnyen adhattátok és örömet adhattatok.

Az igaz Litterátor hozza le, mint egy második Prometheus, az Égből a' Böltesség' szép Világát; a' terjeszt a' Nemzetekre Dítsősséget, és Virágózást, és Közbóldogságot, a' teszi a' Jobbágyot, Meggyőződésből való kézf Engedelmű Jobbággyá, az Uralkodót a' Szívek' Uralkodójává, az Embert, Emberré. A' vezeti végre, a' Népet, a' józan Értelem' Kötelein a' maga Kötelességeire, és a' Szív' édes Lántzainn a' maga Bóldogságára.

A' Köttet' Foglalattya.

	Óldal.
<i>A' Kíntsásó.</i>	1
<i>Mesék</i>	
<i>A' Forrás, és Tsatorna</i>	69
<i>A' Régiség</i>	70
<i>Tzulmira egy Arabiai Tündérmese</i> .	71
<i>Eldoradó Egy Monda</i>	73
<i>A' Pillangó - Fogók</i>	75
<i>Az Ofzlopokról.</i>	77
<i>Egy Elmélkedés a' szép Mestersé-</i> <i>gekből.</i>	77
<i>Tornyok, Obeliscusok, és Emléke-</i> <i>zetofzlopok</i>	84
<i>Az Előbbi Elmélkedés' Toldalékja</i>	84
<i>Az Amazonok' Ütközete</i>	89.
<i>A' Régiek Márvány - Koporsói.</i> .	89
<i>A' Felfordított Terminus (Hatorkő)</i>	90
<i>Prometheus</i>	91
<i>A' Kilentz Másák</i> . ,	93

A' Köttet' Foglalattya:

<i>Didna, és Endymion</i>	94
<i>Eggy Koporsókő</i>	95
<i>Leírása eggy Palotának Berlinben . .</i>	96
<i>A' Flóra' Innepe. (A' Fő-bejárás felett)</i>	99
<i>Apolló, és Hiátzínth</i>	100
<i>Theseus</i>	100
<i>Theseus' Győzedelme a' Minotaurusonn.</i>	101
<i>A' Hórák.</i>	101
<i>Theseus, és Pyrithous.</i>	201
<i>Theseus, és Ariádné.</i>	102
<i>Proserpina' Elragadása.</i>	103
<i>Ceres Aldozatja. (A' második Bejárás felett).</i>	103
<i>Szilénus. (A' harmadik Bejárás felett)</i>	104
<i>Bakhus Tigrisektől vontt Szekerében. .</i>	106
<i>Az Olympiai Játékok' küszködése. .</i>	106
<i>Az Ékeszszóllás' Vetekeése. . .</i>	106
<i>A' Bírkozásban való Vetekeedés. .</i>	107
<i>A' Szekerezésben való Vetekeedés.</i>	108
<i>A' Tányérhajításban való Vetekeedés.</i>	108
<i>A' Jutalmak' Osztogatása. . .</i>	109
<i>Herkules.</i>	109
<i>Herkules' Mennyegzője az Ifjúság' Istennéjével. (A' negyedik Bejárás felett</i>	110

A' Köttet' Foglatattya.

A' Windsori Erdő. Mylord Lansdown-

<i>hoz.</i>	112
<i>Fanni Hagyományai' Folytatása</i> . . .	136
<i>Fanni Báro L -- néhez</i>	146
<i>Fanni B. L - néhez</i>	150
<i>Fanni B. L - néhez</i>	157
<i>Ugyan az, ugyan ahoz</i>	161
<i>Ugyan az, ugyan ahoz</i>	165
<i>Fanni B. L - néhez</i>	169
<i>Fanni Báro L - néhez</i>	175
<i>Gróf É -- né Báró L - néhez.</i> . . .	176
<i>Fanni Bdró L - néhez B - - - ra</i> . . .	177
<i>Ugyan ahoz</i>	182
<i>Ugyan az, ugyan ahoz</i>	185
<i>Báró L - - néhez B - - ra</i>	194
<i>A' Vídám természetű Póéta</i>	204
<i>A' felelledtt Pásztor Tírzis Laurához</i> .	207
<i>Laura Tírzishez</i>	208
<i>A' Legédesebb Méz</i>	208
<i>A' Tanúnak hívott Liget</i>	209
<i>A' Szépek' Szépe</i>	211
<i>A' háborús Zivatar, Metastásiónak</i>	
<i>VIII-dik Kántátója fzerént.</i> . . .	213
<i>A' Ró'sához</i>	217

A' Köttel' Foglalattya.

<i>Anekdoták</i>	219
<i>A' Rágalmazás' Büntetése</i>	219
<i>A' két Szeretseny Ifjú</i>	243
<i>Kosztár Apátúr, és Voiture</i> . . .	246
<i>Kosztár így feleltt</i>	247
<i>Hambroeck Miniszter</i>	248
<i>Maan, és a' Katona.</i>	250
<i>Kerti Szalma Kabinét</i>	257
<i>A' Nemzet' Tsinosodása.</i>	261

INTÉS AZ OLVASÓHOZ.

*Nagy Részt ezen Harmadik Kötetnek másnak
vagyázása alá kéntelenek lévén bízni, a'
Nyomtatásbeli Hibák felette megsza-
porodtak; mellyek közzül a' tetemessebbeket itt
kijegyezzük, a' kissébbeket pedig, 's az Irás-
ban esett Hibákat az Olvasó Ítélettételére
hagyjuk.*

<i>Old.</i>	<i>Sor</i>	<i>helyett</i>	<i>Olvasd</i>
	1 13	Szemlélése	Számlálása.
	6 23	az ugyan	az igaz ugyan.
	16 10	semmiért sem	külömben semmiért
		álhatna	sem álhatna.
	18 2	azon a' Kín-	azok a' Kíntsek
		tsek	•
	28 4	80000	30000
	35 8	borzadóan	borzasztóan
	48 5	Útjoknak.	Útjoknak Folytatása.
		Folytatására	ra.
—	8	Helyen vagy.	Helyen vagyunk!
		nak	
60	7	Angyosnak	Angyomnak
77	4	Tisztaságnak	Tizifraságnak
78	4	Építőmesterre.	Építőmesterségre
—	17	Kevelek	Levelek
82	19	Spiralliniæ	Spirales lineæ.
83	19	de maga nem	de maga nem, jegye-
		jegyzi.	zi.
92	6	Székre állott	Szekere alatt
95	11	Hamvas ko-	Hamvaskorsóji
		porsói	
106	5	szomorkodik	kotsiskodik.
—	18	Késér	kísíri.
109	11	Kerkules	Herkules
110	8	Következést	Szövetkezést
—	16	Gyülekezete-be	Gyülekezetét be
111	4	ítélő Képei	Allóképei
116	19	Porait	Poraik

Old. Sor helyett

Olvasd

120	21	a' napégető	a' Nap' égető.
—	17	kiszétegetett	kísztetett.
183	19	ggy	Egygy.
185	8	Hajdoklók	Haldoklók'
196	12	tartózzánat	távozzanak.
197	4	lapító	Sápító
—	20	Titkait	Szitkait.
198	11	Angyalainak	Angyalának.
200	2	megnyúgodta- tó	megnyúgtató.
—	4	megnevedke- dik	megnevekedik.
202	17	Egyetlenen	Egygyetlenem!
206	17	a' kit	a' kiś
219	5	a' melly na'	a' melly a'
228	14	reja	reája.
231	14	Poxana	Roxána.
254	4	tudod meg	tudd meg.
267	2	Aldozásai	Aldásai
271	7	Demoktis	Demokrit.
272	17	Saera	Sacra
275	13	Mivek	Mesék.
278	1	halhatatlan	tsalhatatlan
279	6	mellyeket	mellyek.
—	8	nagyobbré- szent e és —	nagyobbrészént, és
288	7	Pruidák	Druidák.
—	—	utól Voijage de jenne —	Voyage de jeune.
289	12	Cynetheusok	A' Cynetheusok —
299	10	Nemzetunket	Nemzetünkhöz.
305	16	kik	kell
308	6	Író most	örömost.
313	6	Széknek által- adva	Széknek légyen által- adva.
314	19	Királyné mellé	Királyai mellé.

